

50

ESZTENDŐ

A NYÍREGYHÁZI ZRÍNYI ILONA
GIMNÁZIUM JUBILEUMI

ÉVKÖNYVE

B 2358/2

1967

Leckönyv: 1200 példány, 1967. évi kiadás. A kiadásért felelős a kiadó. A kiadásért felelős a kiadó. A kiadásért felelős a kiadó.

0017 6651

ZIG KÖNYVTÁRA

Nyíregyháza

Előszó

Ötven éves a nyíregyházi Zrínyi Ilona gimnázium, s most félévszázados fennállását ünnepli.

50 év alatt az egykori diákok szülőkké, esetleg nagyszülőkké váltak, ez is mutatja, milyen hosszú idő egy intézmény életében 50 év. Nagy érdeklődés fogja kísérni az intézet öt évtizedes történetét, gyümölcsöző munkáját szemléletesen fel-táró és bemutató Évkönyv.

A félévszázados fennállás ünnepnapjai az emlékezés napjai is. Az iskola volt diákjai, mai tanulói az őket nevelő, ok-tató második otthonukra, a tanárok az egykori tanítványaik-ra s valamennyien — tanulók, tanárok, szülők, nagyszülők — az ifjú és felnőtt élet útjainak jelentős állomásaira, örömeire emlékezünk.

Emlékezünk arra a hatalmas politikai, gazdasági, kultu-rális és társadalmi átalakulásra, fejlődésre is, amely az in-tézmény működésének második felében népünk életében vég-bement. Eredményeink nagy örömmel töltenek el bennünket.

Az emlékezés azonban mindig figyelmeztetés is. Figyel-meztetés arra, hogy iskoláinknak a mában születő jövő em-berét, a kommunista társadalom tagját kell formálni, alakí-tani. Figyelmeztetés arra, hogy a változás gyors léptű napjait élő társadalom jobbat, többet vár az iskolától s ez az igény a jövőben fokozódni fog, ezért az iskola munkája egyre job-ban a társadalom érdeklődésének előterébe kerül.

E jogos igénynek a kielégítése, a feladatok mielőbbi ered-ményes megvalósítása csak odaadó, áldozatkész, lelkiismeretes oktató-nevelő munkának lesz a gyümölcse.

A nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium nevelőtestülete, tanulóiifjúsága eddig is sok sikert ért el a feladatok végre-hajtásában. Ezúton is köszönet érte.

Az iskola fennállásának 50. évfordulója alkalmából sem lehet más kérésünk, minthogy legyenek a szocializmus esz-méinek szenvedélyes hirdetői, plántálói, megvalósítói, s ne-veljék, oktassák a ma ifjúságát, a jövő emberét úgy, hogy ál-dozatkész, hasznos, munkás tagjai legyenek a szocialista tár-sadalomnak.

Horváth Miklós

a Megyei Tanács Művelődési Osztályának vezetője

908
J79

B2358/2

Ötven éves iskolánk

Nyíregyháza hazánk egyik legfiatalabb városa. Fejlődését sok tényező segítette, de akadályozta is. Néhány évtizeddel ezelőtt a szél fújta az irdatlan homokot. Homokhegyek vándoroltak egyik helyről a másikra az ember szeme láttára. A homok, településeinek szétszórtsága termelte a szegénységet, a kulturálatlanságot. Milyen erőre, akaratra volt itt szükség, hogy megtalálja az itt lakó ember a jólét útját, s szellemi életét is előbbre vigye.

Az első világháború vérzivatarában 1917-ben a humánus létrehozta Nyíregyházán Szabolcs első leányközéiskoláját. *S ez az iskola az elmúlt ötven év alatt a tanuló fejlődését féltő gonddal vigyázó, a segítségnek, az ápolásnak, a nevelésnek nélkülözhetetlen gondját viselő iskola lett.*

Hatalmas viharok zúgtak el felette: látta egy idejét múlt társadalom végső hanyatlását, megérte egy emberibb, szabadabb új rendnek, a szocializmusnak kibontakozását. Alapítóit az az elgondolás sarkallta, hogy *az emberiség sorsának megjavítása nem lehet más, mint a jövő nemzedékének nevelése.* Nem látták még, hogy az iskola, a nevelés a társadalmi-gazdasági alapvetése. Elgondolásuk szép értelme, hogy kezdetben keveseknek, majd mind szélesebb körben nyújtsa a műveltséget, segítséget nyújtson művelt, jellemes emberek neveléséhez. Születése egybeesik az emberi történelem legnagyobb vívmányának, a szocializmusnak születésével. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom eszméi betörték ebbe a fiatal iskolába is, de az uralkodó osztály hatalmi érdeke határt szabott a nép kulturális vágyának, és az iskola évtizedekig valóban az akkori társadalmi és politikai erők vetülete volt. Mégis el kell mondanunk, hogy ebben a szűkre szabott keretben volt ennek az iskolának haladó jellege. 1919-ben a proletárdiktatúra táborában volt, s a fiatal iskola igazgatója, tanulóival szívvel, lélekkel magukénak vallották eszméit. Az ellenforradalom idején nem egy tanára volt, ki a polgári ellenzék táborából bírálta az akkori társadalmat, s a fasiszmus legsötétebb éveiben is volt bátorsággal a faji üldözés által ütött sebek enyhítésére. Nem az iskola nevelőin fordult meg, — bár minden intézmény élete az embereken múlik — hogy törekvésük, elgondolásuk, jóakaratauk eredménytelen maradt.

S ebben az évben a jubileumát ünneplő iskola maga köré gyűjti tanítványait, számba veszi fél évszázad munkáját. Hisszük, hogy a régebbi és a közelmúlt „öregdiák”-jai szívesen, örömmel térnek vissza, ünnepelnek velünk. Mi pedig várjuk őket. Egy ilyen felmérés mutatja meg, hogy mennyi érték csiszolódott itt az iskolában, mennyi tanuló dolgozik a fizikai és szellemi élet kiemelt helyén, irányítja, alakítja munkájával, tevékenységével fejlődő, gazdagodó életünket.

Az 1945-ös év új fejlődés lehetőségét teremtette meg iskolánkban is. A dolgozó nép kulturális felemelkedésének gondolata most ölthetett valóságot. Az átmeneti nehézségek és a fejlődés zavarai ellenére is *együtt nőttünk a bontakozó új korral, tanulással, szellemi képzéssel, majd mind tudatosabban lettünk az új, szocialista nevelőoktatás feladatainak végzői.*

Kulturális forradalmunk eredményeire mi is büszkék lehetünk iskolai keretekben is. Nagyszerűek az intézetünk külső fejlődését mutató számadatok is: az 1945 előtti nyolc osztályos iskola 200—250 tanulólétszáma napjainkban majdnem eléri a 900 főt. Osztályainkat párhuzamosítottuk, jelenleg 19 tanulócsoporthoz tartozunk, de volt már 21 tanulócsoporthoz is. Az 1948-as államosítással teljesen kitarult a lehetőség. Tanulóink döntő többségét a munkás-paraszt származású tanulók adták. A dolgozó nép gyermekei olyan számarányban részesülhettek a műveltség javaiból, melyet az elmúlt rendszer bármilyen jóakarató, titkon álmodozó tanára sem képzelhetett el. Iskolánkban mind jobban érvényesül az új szellemiség: egész tantervi anyagunk a marxista-leninista világnézet tudományos alapjait nyújtja. Szocialista embert kívánunk nevelni. *A szocialista pedagógia a közösségi nevelés módszereivel és a tanulóinak öntevékenysége felkeltésével mind jobban behatol tanáraink tudatába és gyakorlatába.* Tanulmányi eredményünk is jónak mondható, s egyre több tanuló szerzi meg az érettségi bizonyítványt. A régebbi évtizedek 10—23 tanulóval szemben az utóbbi években iskolánkban 180—230 tanuló érettségizett. Munkánk eredményességét egyetemeinken és főiskoláinkon látjuk leginkább. Minden évben tanulóink 35—40%-a kerül főiskolára, egyetemre, ahol kiválóan megállják helyüket. Népi demokráciánk nagyon sokat tett iskolánkért, annak fejlesztéséért. Ne mondjak többet, csak azt, hogy *közel tízmillió forintos költségvetéssel új iskolaépületet kaptunk 1962-ben.* Modern berendezés, gazdag szertárak, a tanítás minden feltétele biztosítva. Évi költségvetésünk meghaladja az 1,5 millió forintot. De nevelőink is szívesen vállalják az oktatásügy fejlődésének meggyorsítását. Vállaljuk az oktatásnak a gyakorlathoz való közelebb vitelét, az iskola és az élet minél szorosabb kapcsolatának kiépítését. Szertárfejlesztő munkával, nyelvi laboratórium és előadóterem építésével igyekszünk munkánkat mind korszerűbbé tenni.

Iskolánk élete nyugodt, harmonikus. Eredményeink egyre jobbak. Jubileumi évünkben jól látjuk iskolánk távlatait, s biztos léptekkel, tervszerű munkával igyekszünk a megvalósítás felé. Nem tagadjuk meg iskolánk haladó hagyományait. Ahhoz kapcsoljuk jövőnk fejlődésünket, ami benne haladó, ami összeköti a dicső jelent, s a közelségbe került szép jövőt a nehéz múlt tanulságot szolgáltató, az iskola fennmaradásáért nehéz munkát folytató szép példáival. Mi, mai nevelők *méltó folytatói kívánunk lenni az 50 év haladó hagyományainak és a felszabadulás óta eltelt idő szocialista embernevelésének.*

Munkánk sokoldalú, sokszínű. Oktató-nevelő tevékenységünknek széles területet kell áthatnia, sokféle oktatási tagozatunkban sokrétűen és bonyolultan jelentkeznek a kérdéscsoportok.

Az ilyenfajta igénybevétel folytán szükségszerűen következik az a helyzet, hogy kevesebb lehetőségünk van az egyes kérdések legmélyebb és legpontosabb, a kérdés minden vetületében hatékony elemzésére. Viszont a sokszínűség eredményeképpen nagyobb az áttekinthető, összehasonlítható, a lényegre kiemelő és hangsúlyozó pedagógiai tevékenységünk. Iskolánk most is, és a következőkben is igyekszik betölteni szerepét a maga helyén. Törekvésünk alapkövetelménye: *nagy erőfeszítéssel vállalni mindazt a feladatot, amit a növekvő és szépülő szocialista világunk tőlünk vár.* Tették ezt minden korban iskolánk legjobb tanárai a hosszú évek folyamán, annál inkább kötelesség ez számunkra is, ha a nagyszerű elődök nyomdokain akarunk haladni.

A Nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium története

A Nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium alapítási mozgalma 1916-ban a reformáció küszöbön álló 400. évfordulójának ünnepi tervezetéseiből indult ki. Geduly Henrik tiszakerületi ág. h. ev. püspök vetette fel a nevezetes évfordulóval kapcsolatban Nyíregyházán egy ev. leányközépiskola létesítésének gondolatát, s ez a gondolat az akkori nehéz viszonyok között — a világháború kellős közepén — sem bizonyult megvalósíthatatlannak. A nyíregyházi ev. egyházközség Balla Jenő polgármester, egyházfelügyelő buzgókodására magáévá tette az iskolaalapítás tervét, vállalta a fenntartói tisztséget, az ev. egyház tiszai kerülete és országos egyetemessége, valamint a város képviselőtestülete és Szabolcs vármegye törvényhatósága pedig támogatást biztosított a létesítendő iskolának. Így nyílt meg 1917 szeptemberében a vallás- és közoktatásügyi minisztérium engedélyével egyszerre két gimnáziumi osztály is: az I. és az V. osztály. A leányközépiskola eredeti elgondolása szerint és a közoktatásügyi minisztérium engedélyezésében foglalt egyik kikötésre az egyházközségnek a leánygimnázium V.—VIII. osztálya mellett felsőleányiskolai tagozatot is kellett volna szerveznie, ez utóbbiról azonban később nem történt érdemleges intézkedés. E helyett az elmaradt tagozat helyett az iskola 1918—19-ben felsőkereskedelmi ágazat nyitásával próbálkozott meg, de egy év, illetőleg évfolyam után ez az ágazat is megszűnt. A továbbiakban az iskola már csupán mint leánygimnázium működött tovább.

A megszűnt két gimnáziumi osztály

kozott be. A tanítás dr. Popini Albert igazgatása alatt 2 tanárral — Kálmán Piroška, Reguczky Ilona — és 4 óradóval — Busitiáné Nikola Kornélia, Kozák István, Szalay Sándor és Trajler Anna — indult meg. Az iskolát a fenntartó egyházközség az ev. központi elemi iskola épületében helyezte el, ahol két tanterem és egy, az igazgató s a tantestület által közösen használt hivatalos szoba állott rendelkezésre. Az iskola a tanévet a szervezés és a háború nehézségei közepette 1918. június 20-án fejezte be, az osztályozott tanulók létszáma 61 volt.

Az 1918—19. tanévben új tanárok kerültek az iskolához: dr. Moór Elemér és Moór Elemérné, Kémery Matild és Barczáné Schmidt Gizella, s a régi óradók mellé óraadókként beléptek az iskolába Domány Sándor, Margócsy Emil, és Zwick Vilmos. A tantestület nagy ambícióval és munkaszeretettel fogott munkába, azonban már az év elején érezte a háborús nehézségeket. A tankönyvek nem álltak kellő számban rendelkezésre, a szemléltető eszközök hiányoztak. Alig kezdődött meg az iskolai munka, máris megszakította azt az országszerte fellépett spanyoljárvány. A vármegye alispánja szeptember 28-án elrendelte az összes iskolák bezárását. A kényszerszünet majdnem két hónapig, november 18-ig tartott. Közben Magyarországon győzött az októberi polgári demokratikus forradalom, a világháború befejeződött. A forradalmi eszmék az iskolába is behatoltak annál is inkább, mivel az intézet igazgatója, dr. Popini Albert maga is a forradalmi

kiáltása és a Tanácsköztársaság megalakulása után az ifjúság is bekapcsolódott a politikai életbe, a tanulók maguk közül bizalmiakat választottak, s megkezdték a kommunista eszmék el-sajátítását, vitatkoztak a kommunista eszmék megvalósításáról. A szocialista fejlődést az iskolában megkönnyítette az iskolák államosítása. A fejlődést azonban április 27-én a megszálló román csapatok bevonulása Nyíregyházára, megszakította. A románok dr. Moór Elemért Brassóba internálták, az iskola épületét csapataik megszállták, dr. Popini Albert igazgató pedig baloldali magatartása miatt kénytelen volt az iskolától megválni, állást veszve Debrecenben telepedett le.

A román megszállás után a tanítás csak május 20-án kezdődött el Reguczky Ilona ideiglenes igazgatása alatt először az ev. (Kossuth) főgimnázium épületében, majd az izraelita hitközség iskolájában, ahol a tanév június 28-án lezárult.

A román katonaság állandó ellenőrzése mellett sok gondot okozott az iskola megmentése. Sokan azt hitték, hogy az iskola menthetetlenül meg fog szűnni. A fenntartó egyházközség híveinek egy igen tekintélyes része és a proletárdiktatúra bukása után ismét hatalomra jutott helyi vezetők ellenséges érzülettel, vagy a legjobb esetben is teljes közönnyel viselkedtek a forradalom alatt „kompromittált” iskolával szemben, és a megszüntetése mellett érveltek. Így Reguczky Ilona azzal az indoklással, hogy az iskolának a vezetése a nehéz és válságos viszonyok között nem egy fiatal, kezdő erőnek való, az igazgatói teendőik alóli felmentését kérte. Ekkor az igazgató tanács Adorján Ferenc ev. főgimnáziumi tanárt állította az iskola élére, akinek 1933-ig tartó igazgatósága alatt nemcsak a fennmaradást sikerült biztosítani, ha-

Az intézet tanulólétszáma az első tanítási év után gyorsan nőtt, a második évben 145-re, a harmadikban 182-re emelkedett, s amikor az 1920—21. tanévben a IV. és VIII. osztály megnyitásával teljessé lett az iskola, tanulóinak létszáma 204 lett. 1921 júniusában 34 tanuló tett sikeres érettségi vizsgát. A nyolc osztályú állandó tanárhiánnyal, s még inkább elhelyezési problémákkal küzdött. A tanári állásokat választásokkal, menekült tanárokkal, vagy óradókkal sikerült évről évre betölteni, de a csekély létszám miatt igen nehéz volt a tantárgy- és órabeosztás és vég nélkül terhes az időnkénti helyettesítés. A háború alatt és után sem az egyház nem volt abban a helyzetben, hogy új épületet emeljen a leánygimnázium részére, sem az állam nem adott építkezési engedélyt. A teljesen kiépült gimnázium részére az ev. központi elemi iskola sem tudott már elegendő termet biztosítani. Bár az ev. püspöki iroda két szobáját is átengedték az iskola számára, a tanításhoz azonban még így is csak öt helyiség állt rendelkezésre. A tanítás így éveken át váltakozva délelőtt és délután folyt akképpen, hogy délelőtt öt, délután pedig három osztály járt iskolába. Ez a visszas állapot 1926—27-ben megszűnt. Az iskola fennállásának 10. évében, amikor már 258 tanuló iratkozott be a nyolc osztályba, Nyíregyháza városa a Széchenyi út végén lévő egyik házát (ma az 1. sz. ált. iskola), az úgynevezett Huszárházat bérbeadta a leánygimnáziumnak. Az épület a múlt század hatvanas éveiben épült „Huszárka” korcsma volt, melyben a század elején a 14-es közös huszárezred irodái, később lakások voltak, majd 1914-től a tanítóképző internátusául szolgált. Természetesen ez az épület csak nagy átalakításokkal volt iskolai célokra hasz-

még hozzá kellett építeni. Az új épületben lehetővé vált az összes osztályok egyidejű elhelyezése, és ezzel megszűnt a délutáni tanítás.

A 10 év alatt az intézet igazgatói voltak: dr. Popini Albert, Reguczky Ilona és Adorján Ferenc; a tantestületben pedig alkalmaztatásuk sorrendjében a következő tanárok voltak a 10 év alatt: Reguczky Ilona, Kálmán Piroska, dr. Moór Elemér, Kémery Matild, dr. Moórné Bognár Margit, Barczáné Schmidt Gizella, Fehér Gábor, Fehérné Popovits Margit, Deák Magda, dr. Dengyel Lajos, Weiszer Gyula, Weiszerné Mazán Margit, Heitmann Margit, Salánki József, Benigny Andor, özv. Kelecsényiné Mojsisovich Gabriella, Pusztay Róza, Nyikos Ilona, Polster Erna, Kováchné Prékopa Piroska, Szenészi Gyula, Zvarinyi Kornélia, Ambrózy Géza, dr. Kopányi Mária, dr. Röder Ede, Urbán Barnabás, Tóth Ilona, Karner Emília, Gáspár Margit és mint szolgálat-tételre beosztott állami tanár, Gázsó (Mihovics) József.

A tíz év alatt az intézet jellegét és szellemét elsősorban az iskolafenntartó egyház és az ellenforradalmi rendszer iskolapolitikája szabta meg. Ez azonban nem mindig jelentette azt, hogy a nevelők munkája nyomán nem terjedtek a haladó eszmék is. Ezt már megmutatta a Magyar Tanácsköztársaság fennállása időszakában a nevelők és tanulók magatartása, és a további években is többen nyújtottak a nevelők a tanítványaiknak, mint amennyit a hivatalos iskolapolitika szeretett volna. A rendelkezésre álló gyér anyagból csak két dokumentumot ragadok ki a huszas éves közös értesítőinek anyagából. Az 1924—25. évi értesítőben „Jókai-magyarság és idealizmusa” címen megírt tanulmány mond kíméletlen ítéletet a korról: „Ma éppen olyan elnyomatásban élünk, mint ezelőtt 100 évvel, sőt az

állapot így marad-e, vagy sem, ettől függ a magyarság egész jövője, élete vagy halála.” Ehhez hasonló haladó gondolkodásra és nevelésre következtethetünk egy másik tanulmány olvasása közben (1926—27. évi értesítő: Mohács), amikor a szerző Werbőczyt teszi mérlegre és megállapítja: „Werbőczy széles látókörű jogász, hibája, hogy a magyar jogot teljesen a birtokjog felfogásához köti, s a nemesi jog szilárd körülbástyázásával s a jobbágyosztály teljes jogi elnyomásával megakasztja a fejlődést.”

Az 1926. évi XXIV. törvénycikk a leányközépskolának a gimnázium mellett két újabb fajtáját létesítette: leánylíceumot és a leánykollégiumot. A líceum a gimnáziumtól abban tért el, hogy az előbbinek tantárgyai között nem szerepelt a latin nyelv, e helyett művészettörténetet tanított, és egy modern nyelvre, franciára, olaszra vagy angolra fordított több gondot. A leányközépsiskolák fajának megállapításakor intézetünk típust változtatott, s az 1927—28. tanévtől líceummá kezdett átalakulni. Az átalakulás harmadik évében azonban a szülők ellenállására és kérésére a közoktatásügyi minisztérium engedélyével visszatért eredeti típusához, megint gimnáziummá lett.

Az iskolafenntartó egyház az intézet végleges elhelyezésére és új épület felépítésére is tett lépéseket. 1927—28-ban a Jósza András utca elején megvásárolt két lakóházat — ezekhez még megvásárolta később a mellettük lévő saroktelket is —, hogy helyükön felépítse majd az intézet új épületét és a vele kapcsolatos internátust. A tervezgetést azonban megszakította az 1929—33-as világgazdasági válság, ennek magyarországi hatása. A nevelőtestületnek azonban ezekben a nehéz években is állandó problémája maradt az intézet fejlesztése és végleges elhelyezése. Az

majd Nyíregyháza városától megszereztek az iskolaépület mellett lévő — eddig vámkirendeltség céljait szolgáló — épületet, így lehetővé vált külön rajzterem létesítése is.

A gazdasági válság múlásával újra időszerűvé és mostmár megvalósíthatóvá vált a Jósza András utca 2—6. szám alatt megvásárolt telkeken és házak helyén az új iskolaépület felépítése. Ezt a feladatot azonban már új igazgató, Weiszer Gyula vezetésével oldotta meg az intézet, miután Adorján Ferenc igazgató 1934 márciusában nyugdíjba ment. Az építkezés 1935 tavaszán kezdődött meg. Az építkezés költségei évtizedes takarékossgal gyűltek össze. Az új otthon felépítésére azonban a rendelkezésre álló összeg nem volt elegendő, mivel sem az állam, sem a fenntartó egyház — a nehéz gazdasági viszonyokra való hivatkozással — nem nyújtott anyagi segílyt. Így a nevelőtestület az intézet volt tanulóihoz és a szülőkhöz fordult, s ezek támogatása biztosította, hogy az építkezés útjából az utolsó akadályok is elháruljanak. Az új intézet néhány hónap alatt elkészült. 1935. szeptember 9-én a tanévet már az új intézetben kezdtük meg.

1937-ben elhunyt az intézet alapításában és fejlesztésében jelentős szerepet játszó Geduly Henrik, a tiszai ev. egyház püspöke. Az intézet igazgatótanácsa már 1936-ban felvetette, hogy az új intézetet róla nevezzék el, de a minisztérium javaslatukat ekkor elutasította. A püspök halála után azonban elfogadta az igazgatótanács és a nevelőtestület felterjesztését, és 1937. április 6-án engedélyezte, hogy a gimnázium felvegye a „nyíregyházi ág. h. ev. Geduly Henrik leánygimnázium” nevet.

Az új otthonban az intézet eddig is eredményes és elismert nevelő munkája még jobban kibontakozhatott. En-

nevelés munkája állandóan fejlődően folyik, szinte mindig forr és erjed, amiből szakadatlanul újabb pedagógiai kezdeményezések tisztulnak ki.” Az iskolában folyó munka kihatott a város kulturális életére is. Az intézet „Kodály” hangversenyéről, melyen maga a nagy zeneköltő is megjelent, és a zeneifejlődés helyes útjairól beszélt, a Pesti Napló zenekritikusa így emlékezett meg: „Magyar város, melyet iskolás gyermekek tanítanak muzsikára.”

Az iskolában folyó eredményes munkának azonban még mindig akadály volt, hogy épülete csak félig volt kész, hiányoztak a felépült tantermek mellől a szertárak, előadótermek, a tornaterem és az irodai helyiségek. A továbbfejlesztéshez azonban nem sikerült építési segílyt szerezni. A kultúrára és a kulturális intézmények fejlesztésére fordítható összegeket is elnyeli már a háborúra való felkészülés, s a viszonylagos nyugalmat az iskola életében is felváltja „az állandó változás és az ebből folyó bizonytalanság, idegtúlfeszítés, idegesség, anyagi gondokkal való küszködés állapota... Az egyéni, családi, társadalmi élet mínuszirányú változásai hihetetlen kihatással vannak az iskolába kerülő gyermekekre. Testileg nem eléggé fejlettek, lelki diszpozíciójuk az átöröklés folytán nem alkalmas annyira az iskolai nevelésre, ezt a leromlott lelki községet a család, az otthon, a társadalom ezernyi baja még jobban rongálja.” Mégis, a megnehezedett nevelési körülmények közepette is, az egyházi és állami tanulmányi látogatók intézetünket a Tiszántúl legjobb leányiskolájának minősítették.

A korlátozott anyagi lehetőségek ellenére 1939 tavaszán intézetünk tovább épült, elkészült tornaterme. A II. világháború kirobbanása azonban egyre inkább megnehezítette az iskolában folyó munkát. 1940 májusában az osztályok már csak a Kálvineum polgári leányiskolájában délután tanulhatnak

lalta, s csak júniusban lehetett a lefoglalt épületbe visszatérni.

A fasiszta eszmék megerősödése és európai előretörése nem maradt hatástalan iskolánk életében sem. A német katonai sikerek és a német támogatással elért területviszacsatolások nyomán megerősödik a sovíniszta nacionalizmus. „Nagy gondot fordítunk a hazafias nevelésre is — írja az 1939—40. évi évkönyv. A közösség fogalma ma egy új fogalommal, az élettér fogalmával bővült. Mi azt valljuk, s azt is igyekszünk tudatosítani, hogy mi magyarok vagyunk, s a mi életterünk Nagy-Magyarország. És csak a mi életterünk!” A nagy lelkesedés közepette azonban elgondolkodtatásra késztet Teleki Pál öngyilkossága: „Nem tudjuk, mi kényszerítette tettének elkövetésére — írja az évkönyv nekrológja —, de érezzük, hogy nagy lelkitusájában nem találhatott más kivezető utat...”

Az intézet időnkénti katonai igénybevétele mellett súlyosabb következményekben is jelentkezik a rendszer eszeveszett politikája. Az 1940—41. tanévben már csak három izraelita vallású tanuló vehető fel az első osztályba, jóllehet az intézet egész fennállása folyamán ők alkották a tanulólétszám egyharmadát. A zsidótörvények végrehajtása során „saját kérelmére” nyugdíjazták 1941-ben az intézet egyik zsidószármazású tanárnőjét is.

Ilyen körülmények között ünnepelte meg az intézet az 1941—42. tanévben fennállásának 25 éves jubileumát. A huszonöt év méltatásában az igazgató a következőkben foglalta össze az iskola munkáját: „Minden iskolának megvan a maga differencia specifikája, mely jelleg csakis arra az egy iskolára vonatkozik s ez különbözteti meg a többi hasonló fajtájú iskolától. Vannak iskolák, melyek a sportban kiválóak, vannak, melyeknek ünnepélyei magas

tanulmányi eredményeket érnek el, s mások ismét más és más kitüntetett jeleget viselnek magukon. A mi iskolánk az evangéliumi szellem ismertető jegyét igyekszik uralkodóvá tenni, célja az, hogy tanár és növendék minden munkáját úgy végezze, hogy az szoros kapcsolatban álljon az Ige szavaival: »Erős vár a mi Istenünk«, ez a mi bizonyoságtévő jelmondatunk.”

De hol volt már ettől a kortól az „evangéliumi szellem”? Az esztelen háború épp a jubileum évében ragadta el a nevelőtestület legvilágosabb látó, leghaladottabb gondolkodású nevelőjét, Fehér Gábort. Az intézet évkönyvében egyéniségét joggal jellemezte így hozzá méltó nevelőtársa, Ambrózy Géza: „Azok közé a kevesek közé tartozott, akik a művelt középosztályba való tartozásuk mellett nem veszítették el a néppel való egységértartozás érzését és nem becsülik túl saját társadalmi osztályuk nemzeti jelentőségét. Ez mutatja magyarságának lényegét és mélységét.”

A jubileumi évben az intézetben 268 tanuló tanult, tanári testülete pedig a következőkből állt: Weiszer Gyula igazgató, Albrecht Klára, Ambrózy Géza, Belfy Sarolta, dr. Dubizmay Izabella, Fehér Gábor, özv. Fehér Gáborné Popovics Margit, Karner Emília, dr. Kovách Lászlóné Prékopa Pirokska, zs. Molnár Rózsa, Labossa Lajos, Labossa Lajosné Polster Erna, Nagy Paula, Rezessy Zoltán, özv. dr. Ruhmann Kornélné Regucky Ilona, Szenészi Gyula, Weiszer Gyuláné és Koroknay Gyula, Krecsák László óraadó.

A világháború éveiben az iskolai munka egyre jobban megnehezült. Az 1943—44. tanév már valóban háborús évvé vált. A tanítás csak november 2-án kezdődött meg, s április 1-én már be is fejeződött. A megrövidült év nagy feladatokat rótt tanárra és tanulóra egy-

megkezdése előtt is sokszorosított tájékoztatókkal, hetenként kétszer irányító és összefoglaló órákkal segítette tanulóit. Több módszeres értekezletet is tartott, hogy feladatait ezeken vitassa meg. E feladatok között azonban már ilyen feladatok is megjelentek: „Hogyan lehet az iskola alagsorát óvóhelyé alakítani, hogy helyiségei tanítási célokra is alkalmasak legyenek?”

A tanítás befejezése után május elején gyors ütemben került sor az érettségi vizsgákra. Ekkor már elkezdődtek Nyíregyházán a deportálások előkészületei. Kilenc érettségire jelentkező izraelita vallású tanulóink közül három már nem tudott megjelenni a szóbeli vizsgákon. Az intézet 322 tanulója közül 46-ra várt családjával együtt a deportálás és a fasiszta haláltáborokban a szörnyű pusztulás.

1944 őszén hazánk földjét is elérte a háború. Szeptember elején ugyan még megtörténtek a beiratások, de tanításra már nem került sor. A szovjet hadsereg október végére felszabadította meggyenket és benne Nyíregyházát is. Az iskolaépület vöröskeresztes, majd a felszabadulás után szovjet hadikórház lett. A harci zaj elcsitulta után 1944 november 20-án kezdődött meg a tanítás még úgyszólván ágyúörgés mellett a helybeli Kossuth gimnáziummal koedukáltan. Az első tanítási napon a két iskolában mindössze 24 tanuló jelentkezett, de pár hét múlva már az osztályokat szét kellett különíteni a megnövekedett létszám miatt. Megfelelő épület, felszerelés, tüzelőanyag és egyéb dologi kellékek hiánya megnehezítette a nevelői munkát, de azért december 1-től már állandó tantárgyfelosztással, teljes óraterv szerint folyhatott az iskolai munka a szovjet katonai parancsnokság és a szülői közösség támogatásával.

A tanítással párhuzamosan folyt is-

déséig. Az iskolát a tanárok és tanulók saját kezük munkájával hozták rendbe. Így az 1945—46. évet már saját épületünkben, a Kossuth gimnáziumtól különválva kezdtük meg Labossa Lajos igazgatása alatt. Fűtési zavarok még voltak ugyan, de — ha 30 perces órákon is — minden osztály naponta tanulhatott.

A felszabadulás és a demokratikus átalakulás döntő változásokat idézett elő iskolapolitikánkban is. Megvalósult a nyolc osztályos általános iskola, fokozatosan megszűnt a nyolc osztályos gimnázium, az alsó osztályok intézetünkönél is ált. iskolai osztályokká alakultak át. Ugyanakkor szélesre tárultak az iskolák kapui is a tanuláshoz eddig kirekesztett dolgozó osztályok gyermekei számára. Az 1946—47. tanévben a tanulólétszám hatalmas gyarapodása folytán az ált. iskola V. és VI. osztályát már párhuzamosítani kellett. Az iskolai munka általában zavartalanul folyt. 1948-ban megünnepeltük az iskola harmincéves fennállását.

Intézetünk további fejlődésének ekkor már döntő feltétele volt az egyház és állam szétválasztása, az iskola államosítása. Iskolánk és azon túlmenően a magyar közoktatásügy fejlődésében erre a nagyjelentőségű fordulatra 1948-ban került sor. 1948. június 16-án iskolánk az 1948. évi XXXIII. tc. alapján állami tulajdonba került. A népi demokratikus kormány körütekintő gondoskodása folytán nemcsak az államosítás végrehajtása történt zökkenőmentesen, hanem a fejlődésnek is nagyobb lehetőségei alakultak ki. A tanévet már mint áll. Petróczy Kata leánygimnázium kezdtük meg, s az ált. iskolától különváltan négy osztállyal, 120 beiratkozott tanulóval zavartalanul folyt le a tanév. Az intézet mellett 30 személyes kollégium kiépítésére is sor került az iskola épületében, ez azon-

Az államosított intézet tanári testülete az 1948—49. tanévben a következő volt: dr. Benkő László, özv. Fehér Gáborné Popovics Margit, dr. Kóvách Lászlóné Prékopa Piroska, Labossa Lajos, Nagy Istvánné Reguczky Ilona, Rejtő Mária, Reményi Gusztáv, Tóth Lászlóné Belfy Sarolta, Urbán Erzsébet, Weiszer Gyuláné Mazán Margit, Szabó Ilona és Krecsák László.

A tanári testület a volt felekezeti iskola tanári karából került ki. Hogy a proletárdiktatúra megteremtése és a szocializmus építése során maguknak és munkájuknak megfelelő helyet és szerepet biztosítsanak, különös gondot fordítottak ideológiai képzésükre. Alapfokú párt- vagy szakszervezeti szeminariumot minden tanár végzett, többen középfokút is. Az intézet azonban ezzel csak az első lépéseket tette meg a demokratikus iskola kialakítása felé.

Az 1949—50. tanév újabb változást hozott intézetünk fejlődésében. Az angolkissasszonyok államosított leánygimnáziuma, a Zrínyi Ilona leánygimnázium Kerényi István igazgatósága alatt egyesült gimnáziumunkkal, s az így kialakult intézet vette fel Zrínyi Ilona nevét. Gimnáziumunk fejlődése: tanulólétszámának, tantestületének növekedése ekkor kezdődött el igazán. Egyre több munkás és paraszt származású tanuló lépte át évenként iskolánk küszöbét, hogy hazánk felvirágoztatása és szocialista fejlődése érdekében eljátszák a haladó tudomány, a szocialista kultúra és a tudományos világnézet alapjait.

Gimnáziumunk fejlődése meggyorsult. Az osztályok száma az intézetben 1965-re 21-re emelkedett — az államosításkor 4 volt —, s jelen jubileumi évünkben is 19 osztályunk van (16 gimnáziumi és 3 szakközépiskolai osztály). 1955 óta esti tagozatként dolgozók gimnáziuma is működik intézetünkben, jelenleg 5 osztállyal. Hasonló mértékben fejlődött a

szám jubileumi évünkre 910-re emelkedett. Ebből a létszámból 619 gimnáziumi, 126 szakközépiskolai osztályokba, 165 pedig dolgozók gimnáziumába jár. Az osztályok és tanulólétszámok változásával párhuzamosan változás állt be a tanulók szociális összetételében is. A munkás és paraszt származású tanulók száma már az 1950—51. tanévben elérte iskolánkban az összlétszám 50%-át. Ez az arány a következő tanévben is állandósult, sőt néhány százalékkal a legtöbb tanévben az 50% felett ingadozott. Az 1963—64. tanévben iskolánkban is megtörtént a koedukáció bevezetése, és ezzel megszűnt intézetünk leánygimnáziumi jellege.

A felszabadulást követő években fejlődtek ki intézetünkben az oktató-nevelő, valamint a nevelők és tanulók világnézeti fejlődését irányító és segítő szervezetek: a párt- és ifjúsági szervezetek, a szülői munkaközösség és az osztályfőnöki és szakmai munkaközösségek, valamint a szakkörök és ifjúsági politikai körök. Iskolánk fejlődésében komoly megrázkódtatást okozott az 1956-os ellenforradalom, ennek következményeit azonban az intézet párt-szervezetének és az 1957 májusában megalakult KISZ-szervezetnek a segítségével lényegében már a következő tanévben sikerült felszámolni.

Az osztályok és a tanulólétszámok növekedése miatt a régi iskolaépület kicsinynek bizonyult, gazdag szertári és szemléltető anyagunkat, könyvtárunkat kénytelenek voltunk a folyosókra kitélepíteni, és hiányoztak a korszerű oktatást biztosító előadótermek is. Ezért már az államosítást követő első években elkezdődött az intézet kibővítésének tervezése. Az első tervek ezt a régi intézet továbbépítésével kívánják megoldani, végül azonban új iskolaépület felépítésére került sor a második öt éves terv folyamán. Így született meg 1963-ban intézetünk mai modern épülete a Széc-

semmissült Júlia-malom helyén. Sajnos fejlődésünk gyors üteme következtében ez a tágas és modern épület is szűknek bizonyult már új otthonunk elfoglalása idején is, így az új intézetben is csak az úgynevezett kabinetrendszer bevezetésével tudta és tudja az intézet igazgatósága biztosítani a tanulók tantermi elhelyezését és oktatását.

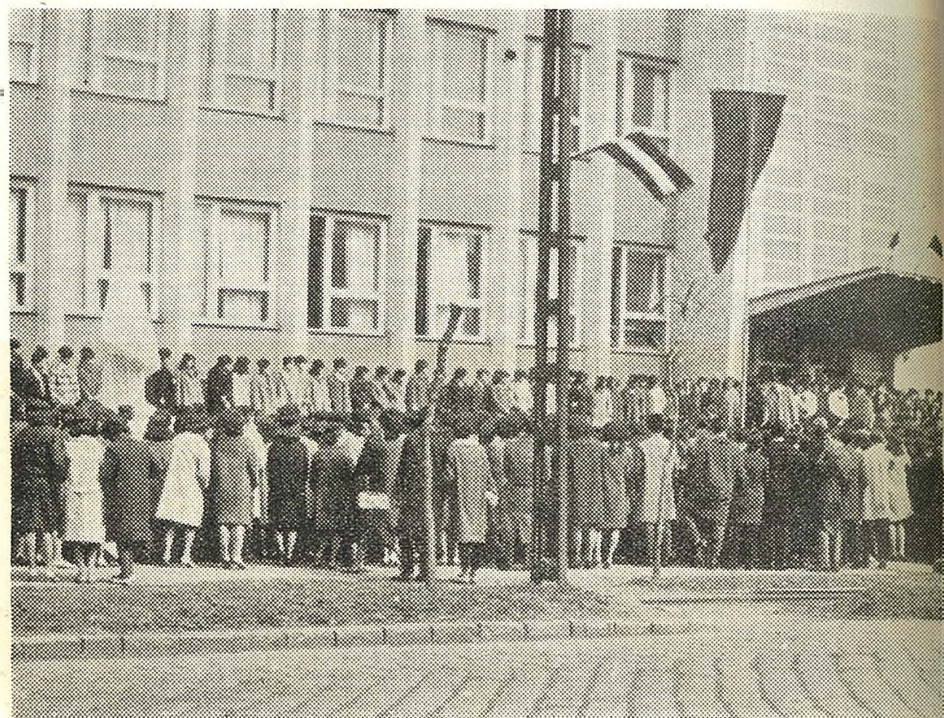
A két leánygimnázium egyesítése, a Zrínyi Ilona gimnázium kialakulása után nevelőtestületünk egyre eredményesebben tudta végezni tanulók oktatását, szocialista világnézetének és emberré formálásának nehéz feladatát. Az intézet igazgatóinak irányítása alatt (1949—50: dr. Pazonyi Béla; 1950—54: Horváth Sándor; 1954—57: dr. Margitics Gyuláné Balicza Valéria; Jósvai László; 1957-től) mind a humán, mind a reál tantárgyak tanításában igen jó eredményeket értek el nevelőink.

Az intézeti tanulmányi átlag minden tanévben a megye legeredményesebben dolgozó intézetei közé emelte iskolán-

kat, s tanulóink a különböző megyei tanulmányi versenyeken minden évben a legjobb helyezéseket érték el. A nevelőtestület munkájának eredményességét és tanulók munkájának helyes értékelését bizonyították és bizonyítják továbbtanuló tanítványainknak a felsőfokú oktatásban elért eredményei, az egyetemek és főiskolák felelős vezetőinek elismerő megnyilatkozásai.

Az utolsó húsz évben gimnáziumi oktatási rendszerünkben különböző változások, reformok valósultak meg. E változások közepette is mindig arra törekedtünk, hogy az iskolánkból kikerülő ifjúság a szellemi és fizikai munka területén egyaránt megállja a helyét, a szocializmus építésének aktív részese legyen. Volt tanítványaink helytállása remélni engedi, hogy a nevelőtestület munkája ma és a jövőben is olyan fiatalokat bocsát majd ki az életbe, akik munkájukkal hazánk fejlődését és ötven éves iskolánk jó hírnevét fogják elősegíteni és növelni.

Horváth Sándor

Zrínyi Ilona szobrának leleplezése

Ballagás az új iskolában

Zrínyi Ilona

A Zrínyi családnak, a legdicsebb horvát—magyar nemzetségnek az eredete a XI. századba nyúlik vissza. A nemzetség ősei, mint a Brebiri-Subics nemzetség tagjai léptek a történelem színpadára. A dalmáciai városok podestái és a horvátországi részek korlátlan urai mind: gögös feudális urak a nép nyakán, királyokkal dacoló oligarchák a magyar királyok ellenében. A család egyik tagjának, Brebiri Pálnak döntő szerepe volt Károly Róbert, az Anjou család magyar trónra való juttatásában is.

A nemzetség ősi neve 1348-cal elenyészett. Ekkor I. Lajos király a régebbi birtokaik helyett a horvátországi Zrínyi vár birtokát adományozta a családnak. Ettől kezdve a nemzetség tagjai magukat Zrínyieknek nevezték. És a Zrínyiek, két hazának, magyarnak és horvátnak egyaránt fiai lettek. A magyar feudális kor féktelen és önző nagyurai közül fokozatosan kiemelkedtek, a XVI. századtól kezdve a két ellenségtől, töröktől és némettől szorongatott Magyarországnak legelszántabb és legvitézebb védelmezőivé váltak.

A Zrínyi nemzetség adta nemzetünknek történelmünk egyik legkiemelkedőbb és legismertebb hősnőjét: Zrínyi Ilonát. Származása, családjának vagyoni helyzete és hazánk politikai és társadalmi életében betöltött szerepe számára is előkelő társadalmi helyzetet, fényűző és boldog életet biztosíthattak volna, mégis ezek juttatták Zrínyi Ilonát a legnagyobb megpróbáltatásokhoz. Családját kiirtották, gyermekeit elrabolták, fényűző élet helyett fogság, majd száműzetés és elvesztett haza lett osztályrészte. Viszontagságos élete mégsem a szánalmat, hanem a csodálatot ébreszti fel bennünk, annak csodálatát, ahogyan a hajdani kor e gyönyörű nagyasszonya lelkierejének nagyságával és tetteivel élte és formálta életét.

Zrínyi Ilona 1643-ban, Ozaljuvárbán született. Apja Zrínyi Péter, nagybátyja Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér volt. Anyja Frangepán Katalin, anyai nagybátyja Frangepán Ferenc volt, akit a császári önkény a Wesselényi-féle összeesküvés leleplezése után Zrínyi Ilona atyjával együtt halálra ítélte és lefejeztetett.

Zrínyi Ilonának már serdülő lánykorában volt alkalma megismerni és megcsodálni azt a hősiességet, amit atyja és még inkább nagybátyja a török elleni harcokban tanúsítottak, s minden bizonnyal ezeknek nagy tettei formálták és nevelték belé azt a hősiességet, azokat a hazafias érzéseket, amelyeknek ő maga is oly dicső példaképe lett későbbi életében.

Jellemének formálásában nagy része volt anyjának is, akinek német-

anya, Frangepán Katalin terve volt az is, hogy leányját Erdély választott fejedelméhez, I. Rákóczi Ferenchez adják feleségül. Feltételezik azt is, hogy a haza érdeke is közrejátszott abban, hogy a 22 éves Ilona kezét nyújtotta az ifjú fejedelemnek.

Az esküvő 1666-ban a legnagyobb pompával, egyházi és világi, magyar, horvát és lengyel főurak jelenlétében történt meg, az esketést Szepcsényi érsek, esztergomi primás tartotta Makovicza várában. A vig lakodalom után a fiatal pár a sárospataki várban telepedett meg, hol csendes, de fejedelmi udvart tartottak. A Patakon töltött évek képezték Zrínyi Ilona életének legcsendesebb, egyben legszerencsebb korszakát. 1671-től iszonyú csapások sújtották: atyja és nagybátyja kivégzése, anyja és testvéreinek elfogatása, kiket nemcsak ősi birtokaiktól, hanem nevük-től is megfosztott a császári önkény. Anyja rövidesen a szenvedéstől megőrülve pusztult el, fiútestvére később börtönbe zárva húsz évi fogság után élő halottként hagyta itt szenvedéseinek színhelyét, börtönét. Férjét csak anyósa és a jezsuiták közbenjárására tudták megmenteni a haláltól, de a hatalmas váltságdíj, amit ezért fizetnie kellett, a fejedelmi udvar fényét alaposan megtörte.

1676-ban I. Rákóczi Ferenc meghalt. Zrínyi Ilona támasz nélkül maradt, és az özvegyre nehezedett gyermekeinek és a hatalmas Rákóczi birtokoknak minden gondja. Nemcsak birtokaira kellett vigyázni, gyermekeire is veszedelem leselkedett. A kis Rákóczi Ferenc 1678-ban súlyosan megbetegedett. Mindenki arra gondolt, hogy nem gyilkos merénylet történt-e? A Rákóczi-ház egyik híve írta ekkor Zrínyi Ilonának: „Az istenért, önagysága vigyázzon gyermekeire, mert most nincs kinek hinni országunkban.”

Miközben a sors súlyosabbnál súlyosabb csapásokat mért az özvegyre, szerelemre lobbant a kurucok vezére, az ifjú Thököly Imre iránt. Megismerkedésük körülményeit nem ismerjük, de kétségtelen, hogy a fiatal és tehetséges fejedelemben hasonló viszonzáserelem támadt, s már 1678-ban megtörtént közöttük a kölcsönös házassági ígéret. A házasságig azonban még sok akadályt kellett útjukból elhárítani. Ezek között a legjelentősebb volt Lipót császár beleegyezésének megnyerése, hacsak a fejedelemszöveg nem akarta kockáztatni gyermekei birtokait és jövőjét. A császár azonban csak úgy volt hajlandó a házasságot elismerni, ha Thököly visszatér a császár hűségére, leteszi a fegyvert, és közreműködik egy, a törökkel kötendő békében is. Thököly hajlott is a megegyezésre — bár végül mégis tovább folytatta a harcot —, így az esküvő 1682-ben megtörtént.

Pár hét múlva Thököly Imre kurucaival újból hadba szállt. A sikerei nyomán a szultán Felső-Magyarország királyának nevezte ki. Zrínyi Ilona sorsa mostmár végképp férje sorsához kötődött. A török birodalom gyengülésével, Bécs sikertelen ostrománál és az ezt követő esztendőben elszenvedett török vereségek nyomán Thököly szerencsecsillaga is lehanyatlott, a kuruc felkelés is elbukott. Zrínyi Ilona, míg férje seregénél tartózkodott, gyermekei nevelésével, házi munkákkal foglalkozott. Szerelmét azonban csak ezek nem kárpótolhatták. „Kegyelmet nélkül sírással lőttem az áldott napokat” írta férjének egyik levelében. A leánya

sét jelentette Zrinyi Ilona számára. Ekkor bontakozott ki igazán a hőasszony jelleme. Leveleiben arról írt férjének, hogy semmilyen biztonságos várban nem kíván élni nélküle, vagy élet, vagy halál — semmiféle félelem el nem választja a fejedelemtől, „ha jól leszen dolgunk, együtt vigadjunk, bajban együtt viseljük a keresztet” — írja.

A császáriaktól elszenvedett vereségekért a török vezérek Thökölybe keresték a bűnbakot — Bécs is szította indulatukat a fejedelem ellen. Thököly a török bizalmát úgy akarta visszaszerezni, hogy hűsége zálogául a kis Rákóczi Ferencet ajánlotta fel tuszul a szultánnak. S Zrinyi Ilonának ekkor a szeretett férje és fia érdeke között kellett választania. Egy átvirrasztott éjszaka után döntött: férje kívánságát nem teljesítette. Zrinyi Ilona ezután hét évig nem látta viszont férjét. A fejedelmet a nagyváradi pasa elfogatta.

A vezér nélkül maradt kurucok a császár hűségére tértek. Ezután hiába adták vissza már a törökök Thököly szabadságát. A kuruc mozgalom végképp elbukott. Egyedül Munkács vára volt még szabad. Itt küzdött csaknem három éven át — 1685 novemberétől 1688 januárjáig — a vár hős védelmezője, nagyasszonya a haza szabadságáért, gyermekeiért, férjéért. Amikor a császári seregek körülzárták a várat, Zrinyi Ilona kitűztette a vár ormára az ellenállás jelét, a vörös lobogót, minden bástyáról egy-egy ágyulövést adatott le a felvonult ellenség felé. Majd beszéde mondott a várőrség előtt, s olyan lelkesedést keltett bennük, hogy a várvédők mind megesküdték: a várat mindhalálig védelmezni fogják.

Hiába lőtte az ellenség tüzes golyókkal a bástyákat, hiába rombolták szét az ágyugolyók a vár asszonyának lakosztályát is, Zrinyi Ilona mindenütt megjelent, s a várvédőket lelkesítve sikerrel verte vissza a császáriak első támadásait. Ekkor a császár és tábornoka, Karaffa ígéretekkel és fondorlatokkal készült a vár megvételére. 1688-ban Karaffa tábornok ostromzár alá vette Munkács várát, s azt írta Zrinyi Ilonának: Hiába való ellenállással ne veszélyeztesse maga és gyermekei jövőjét, ne játszsza el a császár jóindulatát. Férjétől és a török szultántól segítséget nem várhat. A kuruc sereg elolvadt, a kuruc vezetők nagy része vérpadra került. Bizza csak magát a fejedelemasszony a császár kegyelmére, mert különben gyermekeinek inkább mostohája, mint anyja léssen. Már az ilyen levelek is megingathatták a gyermekei sorsát szívén viselő anyát, a döntést azonban a vár tisztjeinek árulása hozta meg: német kézre játszották Munkács várát.

Zrinyi Ilonát gyermekeivel együtt Bécsbe vitték. Itt élt mindenéből kifosztva, gyermekeitől elszakítva, míg férje a kuruc fogságba esett Heister császári tábornokkal ki nem váltotta.

Hét év után Nándorfehérváron találkozott újra férjével, Thököly Imrével. A felszabadító háborúk során a törököt kiűzték Magyarországról, és a harcokat lezárta az 1699-ben megkötött karlócai béke. A béke értelmében a töröknek minden magyar alattvalót a határtól távol kellett letelepítenie. Így került a fejedelmi pár is Konstantinápolyba. De még itt sem maradhattak sokáig. A konstantinápolyi császári követ követelésére a szultán nagyvezére a bithyniai Nikodémiát jelölte ki szállásukul.

csősök, árnyas erdők zöldelltek lankás dombjain. A város legszebb helye a Virágmezőnek nevezett völgy volt. Itt telepedtek meg a száműzöttek. A vidék szépségét azonban Zrinyi Ilona nem sokáig élvezhette. A tüdővész, melynek jelei már évekkor előbb megmutatkoztak rajta, 1703. február 18-án sirba vitte.

Halála előtt végrendelkezett. Végrendeletében megemlékezett Ferenc fiáról, icinek szerencsés meneküléséről a bécsújhelyi börtönből még halála előtt értesült. Haldokolva atyjának, Zrinyi Péternek a hőhősbárd alatt mondott szavait ismételte: Domine, in manus tuas commendo animum meum — Uram, a te kezeidbe ajánlom lelkemet! — s örökre elszenderült.

Hű titkára a jezsuiták konstantinápolyi templomában temettette el. Sirja fölé fehér márványköre családja címerét és e szavakat vésette: Donec resurgam — A föltámadásig!

A templomban egy másik márványtáblára pedig ez a felirat került:

„Itt nyugszik hősi munkája után a férfias lelkű asszony, nemének, századának dicsősége, méltóságos Zrinyi Ilona, a Zrinyi és a Frangepán nemzetségek utolsó díszje, Thököly, hajdan Rákóczi fejedelmek mindkettőjükhöz méltó neje. Rangja által kitűnő a horvátok, erdélyiek, magyarok és székelyek között, nagy tettei által még híresebb az egész világon. A sors szeszélyeit erős lélekkel tűrve nagy volt a jó, még nagyobb a balszerencséjében...”

32 évvel később csontjait fiával egy sirba temette Mikes Kelemen — elszakított kedves fiával idegenben örökre egyesült.

Zrinyi Ilona hamvait a sír örzi meg, nevét nagy tettei tartják fenn és a nagy hőseit nem feledő magyar nép hálás emlékezete.

Horváth Sándor

Tapasztalatok a nyelvi laboratóriumban

A Művelődésügyi Minisztérium a Köznevelés 1965. évi 22. számában pályázatot tett közé III. fokozatú nyelvi laboratórium létesítésére. Erre a felhívásra iskolánk nyelvi munkaközössége, melynek tagjai mindig szívesen alkalmazták a nyelvoktatásban a korszerű technikai segédeszközöket, élénken reagált. 1966 első negyedében megkaptuk a Művelődésügyi Minisztérium Tanszercsoportjától a III. fokozatú nyelvi laboratórium létesítéséhez szükséges 2 db magnetofont, 2 db erősítőt, 1 lemezjátszót, 20 db mikrofont és 20 db fejhallgatót. A többi a mi dolgunk volt. 1966 nyarán elkészült a laboratórium, és idegen nyelvszakos tanáraink hozzáfoghattak ahhoz a komoly munkához, amit a labor-órák kidolgozása jelentett.

Már előzőleg tisztában voltunk azzal, hogy nem csekély feladatra vállalkoztunk, amikor nyelvoktatásunkba bekapcsoljuk a laboratóriumot, hiszen tudtuk, hogy csak kevés külföldi, és még kevesebb hazai tapasztalatra támaszkodhatunk. Miért vállaltuk mégis ezt a munkát? Egyrészt kötelezett bennünket az a körülmény, hogy orosz és francia nyelvi tagozatunk van, másrészt szeretnénk volna minden eszközt felhasználni arra, hogy nyelvoktatásunk megfeleljen korunk követelményeinek.

Napjainkban világszerte terjed a nyelvtanulási láz, amely az egyre inkább kiszélesedő nemzetközi kapcsolatokkal, a turisztika fejlődésével, a híradástechnikai eszközök (telefon, rádió, televízió) terjedésével függ össze. Mindez azt eredményezte, hogy megnőtt a közvetlen szóbeli érintkezés jelentősége, háttérben szorult az írásbeli érintkezés. Ma az idegen nyelv tudása azt jelenti, hogy az ember hallás útján

ember gondolatait. Ez a társadalmi igény új feladatot állított a nyelvoktatás elé: a beszélt nyelv megtanítását. Megváltozott a kialakítandó készségek sorrendje, elsődleges lett a szóbeliség, mint a nyelvoktatás alapvető célja.

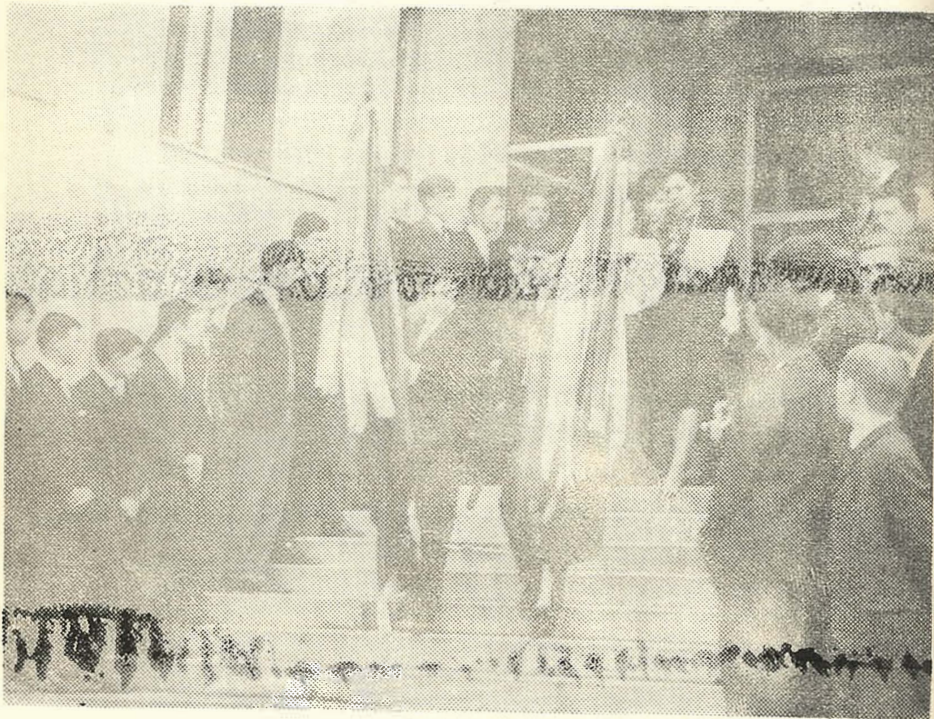
A modern nyelvoktatási szemlélet szerint tehát a szóbeli alapformák az elsődlegesek, mivel a nyelv a gondolatok élő szóban való közlését jelenti elősősorban.

Az új nyelvszemlélet a következő elvekre épül:⁽¹⁾

- a) A nyelv beszéd, nem írás.
- b) A nyelv specifikus szokások rendszere.
- c) A nyelvet beszélő nem ismeri a beszéd mechanizmusát, figyelmét arra összpontosítja, amit mond, s nem arra, ahogyan mondja.
- d) Mindezek következményeként a tanulót arra kell megtanítani, hogy gondolkodás (tudatosság) nélkül használja az új nyelv mechanizmusát.

Ennek legfontosabb elemeit — a kiéjtést, a végződéseket, a nyelvtani egyezést, a szórendet — a tanuló számára új szokásrendszerre kell kialakítani. Az új szokásrendszer kialakítása — vagyis egy idegen nyelv elsajátítása — a nyelvi jelenségek automatizálása, állandó utánpótlás, ismétlés, gyakorlás és állí révén lehetséges. A tanításnak ezeket a mechanikus elemeit legeredményesebben gépi úton végezhetjük, s így ennek az oktatási módszernek legfontosabb segédeszköze a magnetofon, amit a nyelvi laboratóriumban használhatunk fel a legeredményesebben.⁽¹⁾

A nyelvlélektani kísérletek bebizonyították, hogy a nyelvi tevékenység egyik formája (beszélés, auditív megértés, írás, olvasás) sem lehetséges tényleges artikulációs mozgások nélkül. Ez azt

Ballagás

lés, a tanuló beszélgetése útján lehet a legjobban elsajátítani.⁽²⁾

Minthogy az iskolában csoportos oktatás folyik a tanulók beszélgetése szükséges mennyiségben nem valósítható meg, mert egyszerre csak egy tanuló beszélhet, a többi hallgat, illetve hallja társa többnyire hibás beszédét. Ezt a problémát a laboratórium oldja meg, mert auditíve elszigetelt egymástól a tanulókat, és ugyanakkor egyszerre beszélte a csoport minden tagját, a tanár pedig bármely tanuló munkáját ellenőrizheti.

A nyelvi laboratórium tehát alkalmas hangos, auditív gyakorlatok elvégzésére, a tanulók maximális beszélgetésére, segít a gátlások leküzdésében, megsokszorozza a tanulók hallás útján való megértési képességét. Azonban mindez önmagában még nem elég. A laboratóriumban folyó oktatás nyelvi anyagának kiválasztása és megtervezése legalább annyira fontos, mint a technikai berendezés adta lehetőségek. Minthogy itt a beszédképesség kifejlesztése az elsődleges cél, a beszéd egysége pedig a mondat, ezért a nyelvi modellek a legalkalmasabbak a laboratóriumi oktatásra. Azonban nem közömbös az sem, milyen mondatmodelleket gyakoroltatunk és hogyan. Az iskolai nyelvtanításban korlátozott időmennyiség áll rendelkezésünkre, ezért igen fontos a tananyag gondos kiválasztása és pontos programozása. A nyelvi laboratóriumban nem lehet ötletszerű gyakorlatokat végezni, nem egészen szerencsés modelleket alkalmazni. Minden modellnek szigorú következetességgel kell egymásra épülnie, hogy a tanuló lehetőleg hibátlanul tudjon dolgozni, de ugyanakkor el kell érni, hogy egyre újabb ismeretek kerüljenek be a gyakorlatokba. A jó program megoldja az ellenőrzés problémáját, mert minimálisra csökkenti annak szükségességét.

sajátítása a tanuló számára a legnehezebb.

Leszűrve a tanulságokat az eddigi külföldi és hazai tapasztalatokból, arra az álláspontra helyezkedtünk, hogy a nyelvi laboratóriumnak csak kiegészítő szerepe van a nyelvtanításban, az itt tartott órák kiegészítik a tantermi nyelvi órákat. Ezért csupán a heti óraszám egyharmadát tartjuk a laboratóriumban. Ezekben az órákon lehetőleg olyan nyelvi anyagot gyakoroltatunk, amit a tanulókkal az automatizált készség fókuszán akarunk elsajátíttatni.

Tekintettel arra, hogy nyelvtanításunk középpontjába a beszédképesség kialakítása került, a laboratóriumi órákat elsősorban ennek a célnak az elérésére használjuk fel. A beszédhez pedig a következő készségek bizonyos fejlettsége szükséges: a hallás utáni megértés, a gondolatok szóban való kifejezése, valamint a mondanivaló közérthetően történő kifejtése. Hogy ezeket a készségeket kialakíthassuk, szükség van olyan laboratóriumi gyakorlatok elvégzésére, amelyek fejlesztik a hallás utáni megértést, a nyelvtani modellek alapján történő mondat szerkesztést és a helyes kifejtés képességét.⁽³⁾ A laboratóriumban csaknem kizárólag auditív és orális gyakorlatokat végzünk. Igyekszünk olyan gyakorlatokat összeállítani, amelyek a tanulókat aktív, de könnyen elvégezhető szellemi munkára készítik. Ugyanis a túlságosan mechanikus jellegű gyakorlatok fárasztóak és unalmasak, a tanulók erejét túlhaladó gyakorlatok viszont nem eredményesek. A gépek segítségével folyó oktatás különben is fárasztóbb a tanulók számára, mint a hagyományos osztálymunka. A tanulót egyrészt izgatja az a körülmény, hogy a hangszalag tovább megy, és mire ő elvégzi a feladatot, addigra esetleg már felhangzik a következő stimulus, másrészt élettelennek, monotonnak érzi a gépi hangot.

hető legegyszerűbb, eleinte csak rövid imitációs gyakorlatokkal, teljesen ismert anyaggal felmértük, majd fokozatosan fejlesztettük a tanulók hallását, imitációs képességét és emlékezetét. Hozzászoktattuk őket ahhoz, hogy a stimulus csak egyszer hangzik el, és arra azonnal kell reagálniuk. Ezek a készségek természetesen nem fejlődtek ki minden tanulónál egyformán. Ezért az igényesebb gyakorlatokat differenciáltan, a tanulókat két csoportra osztva végezzük. A fejlettebb, jobb készségekkel rendelkező tanulók a magnetofonnal dolgoznak, munkájukat a tanár a felvevő magnetofon segítségével utólag ellenőrzi. A lassúbb, gyengébb hallású és emlékezetű tanulókkal a tanár mikrofonon keresztül foglalkozik, munkájukat pedig saját fülhallgatója segítségével közvetlenül és azonnal ellenőrzi.

Az intenzívebb munka következtében jelentkező fáradtságot az órák és gyakorlatok változatossá tételével igyekszünk ellensúlyozni. Azt tapasztaltuk, hogy egyfajta gyakorlat 10 percnél tovább nem tarthat. Kikapcsolódást jelent az is, ha leállítjuk a magnetofont, és a következő gyakorlatot a tanár vezeti mikrofon segítségével.

A menetközben felmerülő félreértések elkerülésére minden új gyakorlatnál röviden tájékoztatjuk a tanulókat az elvégzendő feladatról, a megoldást egy-egy mintapéldán bemutatjuk, vagy egy tanulóval végeztetjük el.

A gyakorlatok megtervezésénél a programozott oktatás módszereit alkalmazzuk. Minden gyakorlat csak egy új nyelvi jelenséget tartalmaz, a mondatok rövidek, egy modell 6–8 formában ismétlődik, a gyakorlatokat egymásra építjük, fokozatosan emeljük azok nehézségi szintjét és meggyőződik arról, hogy a tanulók milyen mértékben sajátították el a gyakorolt anyagot.

Általában négyütemű gyakorlatokat tervezünk. Az első ütemben adjuk a tanulóknak az impulzust, amelyre rea-

nuló elvégzi a kijelölt műveletet — jól vagy rosszul. A harmadik ütemben hallja a tanuló a helyes megoldást (kontroll-önkontroll). A negyedik ütemben ismétli a helyes megoldást.

A gyakorlatok megtervezése igen sok időt igényel. Messzemenően támaszkodunk a külföldi és hazai tapasztalatokra és szakirodalomra. Ebből sokat tanulunk, de tananyagainkat, gyakorlatainkat mégis csak magunknak kell elkészítenünk. Az első osztályokban viszonylag könnyen boldogulunk, mert egyrészt felhasználhatjuk az új tankönyvek gyakorlatait, másrészt sok ötletet meríthetünk azokból a tapasztalatokból és eljárásokból, amelyeket világszerte kezdő tanfolyamokon eredményesen alkalmaznak. Sokkal nehezebb a feladatunk a felsőbb osztályokban. Tankönyveink inkább megnehezítik a munkánkat, nemhogy segítenék, és a szakirodalom is keveset foglalkozik a haladó fokú labor-oktatással. Munkaközösségünk tagjai élénk kísérletező kedvvel, sok ötlettel, áldozatkész munkával igyekeznek megbirkózni ezzel a feladattal is.

Tisztában vagyunk azzal, hogy a nyelvi laboratórium nem csodaszerek, hanem csupán hasznos segédeszköz a tanárnak és a tanulónak, ha célszerűen használjuk fel, és hogy a labor-oktatás csak akkor eredményes, ha jól programozott anyaggal dolgozunk, és ha a labor-órák összhangban vannak a hagyományos tantermi nyelvi órák anyagával és módszerével.

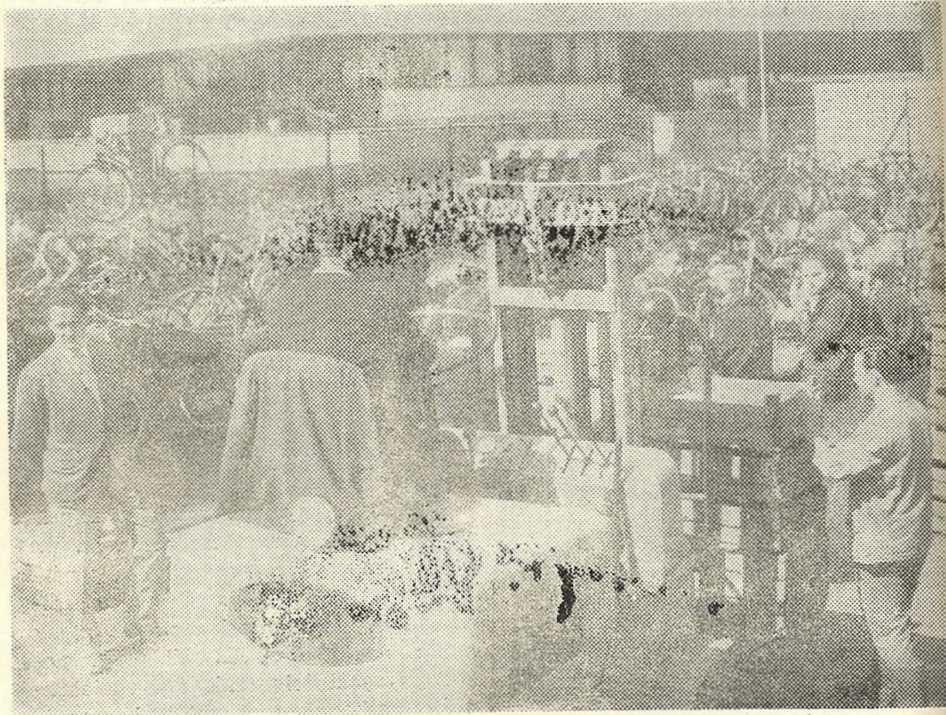
FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Dr. Tarján Jenő: Audio-orális nyelvtanítás mondatmodellek alapján. (A korszerű nyelvtanítás kérdései, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1965.)
2. Dr. Ágoston György—Dr. Nagy József—Dr. Orosz Sándor: A technikai eszközök szerepe az oktatásban. (Audio-vizuális Közlemények 4—5.)
3. Suara Róbert: A nyelvi laboratóriumi gyakorlatokról. (Modern Nyelvtanítás, 1965. 3. sz.)

Hazafias nevelés a magyar órákon a gimnázium második osztályában

*„Nem elég csak emlegetni
Tudni is kell jól szeretni,
Tudni bölcsen a hazát.”*

(Arany János)

Őszi társadalmi munkán a konzervgyárban

Erre a jó, bölcs hazaszeretetre akarjuk nevelni növendékeinket a magyar irodalom segítségével. Azokat az írókat, költőket vallatjuk a magyar órákon, akik megoldották ezt a minden feladatok legnehezebbikjét: tudtak jól, bölcsen szeretni. Hazát szeretni. Kölcséssel együtt gyermekeink is felteszik a kérdést: mi a haza? S felelhetnénk-e szebben, mint ő: „...e szóban: haza, foglaltatik az emberi szeretet és óhajlás tárgyainak egész összessége. Oltár, atyáid által Istennek építve, ház, hol az élet első örömeit ízleled, föld, melynek gyümölcse feltáplált, szülőid, hitvesed, gyermekeid, barátid, rokonaid, s polgártársaid: egytől-egyig csak egészítő részei annak.” S ő fogalmazza meg számunkra azt a gondolatot is melynek jegyében a második osztályos magyar nyelv és irodalom tanítását most vizsgálni akarjuk: „...haza, nemzet és nyelv három egymástól válhatatlan dolog, s ki ez utolsóért nem buzog, a két elsőért áldozatokra kész lenni nehezen fog.”

Haza, nemzet és nyelv — ezredéves múltunk minden nemes törekvése, sok nagy, nemegyszer véres függetlenségi küzdelme legszentebb tárgya. Hogy is mondja Kölcsey: „Mi a haza? Föld, amelynek gyümölcse feltáplált.” Föld, amelynek meghódításáról Anonymus és

tása megdobogtatta a honfoglaló magyarok szívét, s amelyről Kálti Márk így nyilatkozik: „...Ennél a tájnál jobb föld nincsen.” Kusid e „...helyet gyönyörűségnek, a földet köröskörül jónak és termékenynek, a folyó vizét és rétjeit kitűnőeknek találta.”

Ennek a földnek, tájnak a szépségeit énekl meg Janus Pannonus, végtelen mezőit, zöld berkeit, „...hol lomb virított, s most tőli zúzmarás lepel borul rá.”

Ezt az áldott, gazdag földet gyakran áztatja fiai vére, mert sokan szeretnék meghódítani maguknak termékeny mezőit, rétjeit, szántóföldjeit, folyóit, hegyeit, völgyeit.

Ezt a földet szaggatják 3 részre a XVI. században, s ettől a sok sebből vérző hazai tájtól, szülőföldtől veszi szívet szorítóan fájó búcsút Bornemisza Péter Siralmas énnéköm című versében.

Az „édes haza” utáni vágy emészti a Lengyelországba szakadt költőt, „...aki bujdosik, mint árva, idegen országba”, s szívében dédelgeti csak „...a kiterjedt sík mező, fákkal, kősziklával bűvös hegy, völgy, erdő”, a haza emlék-képeit. Balassi számára „az nagy széles mező, az szép liget, erdő”, a hazai táj, föld egyet jelent az étellel — küz-

A szülőföld utáni forró vágyakozás kap hangot a kuruc költészet bujdosó énekeiben. Ez az érzés diktálja Miksesnek a felejthetetlen sorokat: „Ügy szeretem már Rodostót, hogy el nem felejthetem Zágont.”

A hazai táj, szülőföld, nekünk is szűkebb hazánk, a Nyírség, a Tisza vidékének szépségét ragyogtatja fel Bessenyei György: A Tiszának reggeli gyönyörűsége című versében. Talán el-sőnek énekli meg a szőke Tiszát, melynek partjain „...kétfelől szörnyű jegegyenyefák nőttek, melyek csaknem a fel-leget tartják.” Látjuk magunk előtt mi is a méltósággal hömpölygő nagy folyót, a Tiszát, mely „...foly csendes-ségével, s mintha gondolkodna, olyan menésével. Sárga tajtékjait formálja közepén. Sok gallyak, s levelek ballag-nak a színén. Sebes örvényein bujdos-ván magukba Zugással ütköznek néhol a partokba.” Sok gyerekünk elmond-hatja Bessenyeivel: „Ilyen az hely, ahol életre születtem, s a nagy természet-nek tagja lettem.”

S ugyancsak fel szoktam olvasni tanítványaimnak Kazinczy Ferenc: Fog-ságom naplójából azt a részt, amely-ben a hazájába való visszatérését írja le ekképp: „Kilépve a hajóból térd-re estem, megcsókolám ujjam hegyét, s a magyar földre nyomam a csókot. Ólellek, áldott föld! Te bird hamvai-mategykor!”

Az „arany kalással bízató” dunán-túli táj szelíd szépségét énekli meg Berzsenyi Dániel nem egy versében. „zöld lugasait, füzes ernyeit, a cser-mely violás völgyét, s a hegy boltoza-tán némán borongó homályt.” Ezen a tájon melázik Csokonai, ott, hol „A csonka gyertyánok mohos tövében a tiszta forrás csergedez”, s hol „A lenge hold halkkal világosítja a szőke bikk-fák oldalát.” Itt harsogják jajjaik a „...zordon erdők, durva bércék, szirtek.”

S aztán van alkalmunk rámutatni ar-ra, hogy amit a magyar ember számá-ra a dunántúli táj, vagy a Tisza je-lent, az például az oroszoknak a kaukázusi táj, a Volga folyam, a „Máty rád-nájá”, az a szibériai kietlen síkság vagy a termékeny orosz vidék. Puskinnal együtt gyönyörködünk az orosz föld szépségeiben, s akkor értik meg iga-zán növendékeink, mit jelent az egye-ber, az egyes nemzetek számára a hazai föld, a szülőföld.

Hivatkozom a reformkor költészeté-ről szólva Kisfaludy Károly közismert mű-népdalára, a Szülőföldem szép ha-tára című versre, mely a honvágy-nak, a szülőföld fájó szeretetének va-lóban költői megfogalmazása. S ilyen-kor mindig alkalmat találunk arra, hogy beszéljünk a disszidált ma-gyarok, „e forgószél-sodorta árva leve-lek” keserű fájaldalmáról, arról, hogy milyen kétségbeesetten tudnak vágy-ni az otthoni táj után, hogy ezer és ezer esetben beigazolódnak: „Ki a Tisza vizét issza, vágyik annak szíve vissza... Szi-vet cseréljen az, ki hazát cserél.”

Kisfaludy költeményéből kiindulva szoktuk tanítványaimmal azt is megbe-szélni, hogy a szülőföld — mint ebben a versben is — tágabb értelemben a hazát jelenti.

Eötvös József A falu jegyzőjében tesz tanúvallomást arról, mennyire szívé-hez nőtt a szülőföld, a magyar táj, különösképpen a zöld rónaság.

A regény erősen lírai zárószavában Petőfire emlékeztető szenvedélyes han-gon zengi az Alföld dicsőségét, amely számára is a végtelenség, a szabadság szimbóluma: „Te a magyarnak képe vagy, nagy rónaságunk! Reményzölden, de pusztán állsz, arra teremtve, hogy termékenységeddel áldást áraszszál ma-gad körül, de még kopáran. ...szívem mondja, közel az idő, hol virulni fogsz. Virulni, te, szép rónaságunk, s virulni a nép, mely egy ezred óta síkodat lakja.

Sorait elemezve vallatja, — nem a ta-nár, de az író — a ma ifjúságát, vajon tudatában van-e annak, hogy Eötvös álmai mikor, miért, s hogyan válhat-tak valóra.

Petőfivel együtt andalodunk el a „Cserebogár, sárga cserebogár” szívünk-ben visszhangzó dallamán, idézzük a magunk gyermekkorának szép emléke-it, amelyek ezer és ezer szállal kötnek a hazai földhöz, a szülőföldhöz. Szülő-földemen című verse olvasása után szoktuk megvitatni növendékeimmel, vajon a szülőföld feltétlenül egyet je-lent-e azzal a hellyel, ahol születtünk. S csak az anyakönyv adatai szabják-e meg a szülőföld határait? A fiatalok elismerik a költőnek azt a jogát, hogy Kiskőrös helyett Félegyházát tartsa szü-lőföldjének. Illyés Gyula következő so-rai is erősítik őket ebben a meggyő-ződésükben: „A gyermek ezen a föld-dön áll meg először a lábán, ezen teszi az első lépést, itt ejti ki az első érte-lmes, emberi szót. Neki van igaza, mi-kor később, dacolva az okmányok bam-ba adataival: a köznapi, lélektelen igaz-sággal, ezt a várost vallja szülőföldjé-nek. Ő, akinek hivatása, hogy a való-ságot alakítsa, ő ne szállhatna szem-be a valósággal? A lélek köti őt és nem a sár, még csak a vér sem. Lelke itt született meg és magyarnak szüle-tett!” Erről a tájról ír a költő a ra-jongás hangján az Alföldben: „Szép vagy Alföld, legalább nekem szép! Itt ringatták bölcsöm, itt születtem, Itt boruljon rám a szemfedél, itt dombo-rodjék a sír is fölöttem.” Már Besse-nyeit is megihleti az Alföldön át sze-líden hömpölygő Tisza, s Petőfit lelke mélyéig megrázza a fékevesztett fo-lyam, mely „Zúgva bögve törte át a gátot, El akarta nyelni a világot!” Ezt a tájat, az aranykalással ékes róna-ságot, „...melynek fölötte lenge délibáb Enyelgve úz tündérajátékokat...” faggat-ja, kérleli a költő, forró szenvedéllyel

Az Uti levelekben is az elragadtatás szólal meg, ha a dicső rónaság, az Is-ten homloka látása hozza indulatba a költőt. Verseit s e leveleket olvasva mi is vele együtt kiáltunk fel: „Mily egy-szerű a pusztta, és mégis mily fönsé-ges! De lehet-e fönséges, ami nem egy-szerű?” S növendékeimmel ilyenkor megbeszéljük, mennyit változott. Petőfi óta a pusztta, a Hortobágy. Mennyit alakult a magyar föld, a magyar tá-jak képe, s hogy e a változás milyen gazdagodást, mennyi haladást jelent.

S hogy kinek köszönhető ez a vál-tozás, ez a gazdagodás, ez a haladás? S nem el, de ismét és újból vissza fo-gunk jutni a néphez. A népet már iro-dalmunk kezdetéről szólva mint alkotó erőt ismerjük meg. Ősköltészetünk, melyről későbbi korok emlékei tanús-kodnak, egy tehetséges, munkás, fele-lősséget vállaló, harcoss népre vall.

Ez a nép hódította meg — ahogyan gestáink elregélik — hazánkat, s ez a nép tette a magyar nevet keleten és nyugaton ismertté, sőt rettegetté. De ugyanez a nép az, mely lankadatlan szorgalmával birtokba veszi és meg-műveli a meghódított földet, s amely-nek munkaszeretete, derűje Gellért püs-pököt oly mélységesen meghatja. Ez-zel a néppel érez együtt Janus Panno-nius, líránk megteremtője, mikor így fohászkodik az Istenhez békéért: „Áldd meg e földet, atyám, nyugalom kell végre a népnek. Fájnak a harci sebek, s oly szomorú a halál.” De ugyanekkor látja e nép hibáit: hiszékenységét, tu-datlanságát, csak éppen azt nem ismeri fel, hogy a nép ártatlan e bűnök-ben. (Galeotto Marzióhoz).

Heltai Gáspár Egy nemes emberről és az ördögről című fabulája már meg-világítja növendékeink számára, milyen elnyomatásban élt a nép, s rámutat, ki a felelős a nép kiszolgáltatott, nyomorult életéért. Balassi egynek érzi magát a

ban nemcsak dédapjának, de a hazáját hősiiesen védelmező magyar népnek állít emléket, annak a népnek, amelynek ugyan felismeri hibáit, de amelyről mégis így ír: „...ha kérded, kit kívánok, s kicsoda nemzetet akarok oltalmamra, azt mondom: a magyart kívánom. Miért? — azért, mert ez a legalkalmasabb, legerősebb, leggyorsabb, és ha akarja, legvitézesebb nemzet.” (Az Török Afium...) A kuruc szegénylegény költészet megrendítő képet fest a nép nyomoráról: „Rongyos az dolmányom, kivan az oldalom, ...Nincsen abrak, széna, rút hitvány az lovam. Rongyos az istálló, igen pusztá házam... Kenyerem, pecsenyém, igen szűken vagyok.” Másrészt viszont fényt vet a nép öntudatos, bátor magatartására, állhatatosságára, töretlen harci kedvére, önzetlen hazaszeretetére. (Thököly haditanácsa, Magyarország, Erdély hallj új hírt, Csinom Palkó, stb.)

A kuruc költészetet tárgyalva alkalmunk nyílik, hogy tisztázzuk növendékeink számára, a nép — nemzet fogalmát. Már előbb Zrínyinél, sőt akár Anonymusnál is felvetődik a kérdés, mi a különbség nép és nemzet között. De talán éppen a szegénylegény s nemesi kuruc költészet kapcsán tudjuk tanítványaink számára leginkább világossá, érthetővé tenni, hogy az osztálytársadalmakban a népen a dolgozó osztályokat értjük, a nemzet egyetemesebb fogalom. Például e korban a népből a jobbágyokban élő parasztság, de ha a magyar nemzetről szólunk, abba beleértjük a nemesi osztályt is. Itt, s már Zrínyinél is, rámutathatunk arra, a külső veszedelem elleni harchoz miért követelik költőink, íróink a nemzeti összefogást. Aztán e probléma kapcsán felvethetjük — vagy ha szándékunknak megfelelőbb, későbbi órára hagyhatjuk — annak a kérdésnek a tisztázását, mit jelent a népi demokrácia, s

teremtése. Természetesen, csak a leg-egyszerűbben megfogalmazott válaszra gondolok itt, a második osztályban.

Nagyon sok alkalmat nyújt a felvilágosodás irodalmának tanítása arra, hogy a népre, sorsra, problémáira irányítsuk növendékeink figyelmét. Tudatlanságára, elnyomott helyzetére Besse-nyeinél is találunk példát (Tarimenes utazásai). Hatalmas, fenyegető erejére Batsányi Jánosnak a Franciaországai változásokra című verse tárgyalásakor mutathatunk rá. Eszes, ügyes népi alak Fazekas Ludas Matyija. Csokonai mélyrehatóan s nagy együttérzéssel elemzi a nép elesettségének okait (Estve, Konsztancinápály, Jövendölés... stb.) de a pór alakja számára is a késői szebb, boldogabb kor záloga, szimbóluma. A nép költésze s egyéni sorsa segíti abban, hogy közel kerülhessen a néphez, megérthesse azt, s azonulhasson vele fájdalomában és reményeiben. Berzsenyi Dániel, Orczy Lőrinc s a patriárkális népesség sok más képviselőjének költészetében a nép élete idillikus, szinte irigylésre méltó a maga egyszerűségében, tisztaságában, szegénységében. Könnyű bebizonyítani növendékeinknek, hogy e költők önáltató módon azt látták, amit látni szerettek volna, s hogy nem egy közülük revideálta álláspontját, mint például Berzsenyink is.

De tanulmányaink során nemcsak a magyar, hanem más népek sorsával is megismerkednek tanulóink. Gondoljunk csak az Anyeginre vagy Viktor Hugó népi alakjaira — s könnyű lesz bebizonyítani azt a tanítványainknak, hogy a nép sorsa azonos társadalmi formájú, de különböző nemzetiségű országokban több-kevesebb eltéréssel azonos. Egyforma az elnyomás, a nyomor, de a szabadság utáni vágy is egyformán hevesen lángol a kizsákmányolt milliók szívében. Talán leginkább Katona József Tiborcának monológjával bizonyíthatjuk ezt, ha felhívjuk tanít-

fogalmazza meg Katona, s adja Tiborc szájába a magyar nép panaszait.

Kölcsey e sokat szenvedett, küzdő népre kéri Isten áldását a Himnuszban, érte emeli fel szavát országgyűlési, Szatmár megyei beszédeiben. Vele fenyegeti az elfajzott nemességet Dózsa szellemét idézve, s őt siratja nemzeti imánkká vált ódájában.

Vörösmarty Mihály „...A tehetetlen kor puhaságra serényebb gyermekei” elé a honfoglaló magyar népet állítja példaképül, s fájdalommal látja, hogy: „...a hosszú nyugalom henyesége lerontja a nagy nemzeteket, s a sas fia gyáva galamb lesz.” Ostorozza a népi tömegeket az elnyomó belső ellenséget, mert őket okolja a nemzeti egység hiánya s a nép nyomorult helyzete miatt (Országháza). Megértéssel és mély részvétellel fordul az elnyomottak felé. Ennek a népnek jósol nagyszerű halált a Szózatban, halált, mely kiengesztel, az egész világot tetemre hívja és megrendíti.

Petőfi költészetében uralkodó, központi szerepet kap a nép. „Egyik kezében eke szarva, Másik kezében kard. Így látni a szegény jó népet, Így ont majd vért, majd verítéket, Amíg csak élte tarti.” Ennek a sokat vérző, dolgozó, munkás népnek követel jogokat súlyos kötelezettségei elensúlyozására forradalmi fenyegetéssel. Neki ígéri a végtelen jövőt, „...Hiszen a nép körében, a kunyhókban születnek a nagyok, az ég A megváltókat ide küldi be, S a nép mégis mindenfelől csak megvetést és ínséget lát.” S mikor eljön az idő, ezt a népet riasztja a Talpra magyarban, hívja fegyverbe a haza védelmében, s hatalmas örömmel üdvözli a feltámadt népet. Ezért a népért — melyből vétetett — ontja véré a csatatéren, s így pecsételi meg halálával költői hitvallását: „A néppel tűzön vi-zen át.”

A mai magyar irodalomból vett sze-

ra, hogy párhuzamot vonjunk a nép, illetőleg szorosabban a parasztság régi és mai élete között, s vallomásra készítsük elsősorban falusi parasztyerekeinket, hiszen a szüleik nem is a jobbágy — de zsellérparasztok, Földhözragadt Jánosok életét élték jobbára. S a nép — nemzet fogalmának ismételt tisztázására is sor kerülhet.

„Haza, nemzet és nyelv három egymástól válhatatlan dolog, s ki az utolsóért nem buzog, a két elsőért áldozatokra kész lenni nehezen fog.” Kölcsey szavainak igazságát nyomon kísérhetjük egész irodalomtörténetünkben, s minden nyelvtan órák mottója lehet az ő figyelmeztetése: „Teljes birtokában lenni a nyelvnek, melyet a nép beszél: ez az első s elengedhetetlen feltétel. De erre még nem elég azon nyelvismeret, mely dajkánk karjai közt reánk ragadt, s azt hinni, hogy gyermekkori nyelvünkkel az élet és tudomány legmagosb és legtitkosb tárgyait is tisztán s erőben előadhatjuk, neveléséges elbizotlóság. Igyekezned kell nemcsak arra, hogy beszéded hibátlanul zengjen ajkaidról, hanem arra is, hogy kedves hajlékonysággal, gazdag változékonysággal, tisztán kinyomva, s szívre és lélekre erőben munkálva, okaidnak, érzelmeidnek akaratodtól függő tolmácsa lehessen.”

Együtt örültünk tanítványainkkal az év második óráján annak, hogy lám, Anonymus latin nyelvű gestájával kb. egyidőben magyarul csendült a prédikátor szava (H B). Erre kényszeríti őt az, hogy a dolgozó tömegek, a nép nem érti a latin szöveget, de még az előkelők közül sem sokan. S magyarul zokog fel 1300 táján a fiát sirató Mária panasza: „Világ világa, Virágnak virága, Vassegekkel veretül.”

Balassi Bálintban a magyar nyelvű líra megteremtőjét ünnepeljük, s Pázmány Péter érdeme a prózai nyelv meg-

lárius gazdagságában látom. Mikes Kelemen ízes, közvetlen székely beszéde ma is elevenen ható erő. Mint szabolcsi, mindig különös büszkeséggel vitatom meg tanítványaimmal Bessenyeinek érdemeit, amelyeket a magyar nyelv érdekében kifejtett munkásságával, Magyarság című röpiratával szerzett magának. S megjegyeztük tanítása nyomán a nagy igazságot: „Minden nemzet a maga nyelvén lett tudós, de idegenen soha sem.” S büszkén valljuk vele együtt: „Melyik nyelvnek is lehetne több édessége, méltósága, mélysége és könnyű kimondása, mint a magyar-nak?”

Meg kell értetnünk tanítványainkkal Kazinczy nyelvújítási harcának politikai jelentőségét. Ő tisztán látja: „A nyelv egyik legfőbb kincse, egyik legfőbb dísz a nemzetnek, s a nemzeti léleknek mind igen szép képes, mind hív fenntartója, s ébresztője.” A nemzeti léleknek ezt a hív fenntartóját és ébresztőjét az idegen elnyomás idején kettős kötelesség ápolni, gazdagítani, — ezt is jól látja Kazinczy, s vele együtt mi is. Ahogy a marxizmus tanítja: „...Olyan nyelv nélkül, mely érthető a társadalom számára, és közös annak tagjai számára, a társadalom megszűnik termelni, felbomlik és megszűnik mint társadalom létezni.”

Következésképpen: ha a magyar társadalom megszűnik magyarul beszélni, megszűnik létezni is, — legalább is, mint magyar nemzet. A növendékek ezt az igazságot igen könnyen felismerik.

Csokonai Vitéz Mihály a Jegyzet az anakreoni dalokhoz című munkájában minden magyar, de különösen a magyar költők és írók figyelmét a népnyelvre irányítja: „Magyarjaim! Lite-rátorok! Ne csak a külföldi írókat olvassátok, hanem keressétek fel a rabotázó eszűvősi magyart: az ő erdei-

veszekedő prédikációkat, a szür bibliopoliumon kiterített szennyes románcokat, hallgassátok figyelemmel a danoló falusi leányt és a jámbor puttonost, akkor találtok rá az Árpád szerencsi táborára, akkor lelitek fel a nemzetnek ama mohos, de annál tiszteletesebb maradványait, a melyeket az olvasott és utazott uracskáknak társaságában haszontalan keresnétek...”

Vörösmarty romantikus pátosztól fűtött, hatalmas képekben gazdag költői nyelve legegyszerűbb bizonyága a magyar nyelv kifejező erejének, hajlékonyságának. Petőfi nyelve pedig éppen egyszerűségében fenséges, s mégis oly közvetlen. Ahogy Illyés Gyula írja: „ő az első, aki...” közvetlenül a néphez tud szólni, úgy, mint azóta mindmáig senki, aki megcsinálja a csodát: a »leg-alacsonyabb« tömegek előtt is közérthető, anélkül, hogy »leszállana.«

Minden írónk, költőnk bizonyítja, amit Kosztolányi Dezső így fogalmaz meg: „Erős várunk a nyelv.” Ezt a várat óvni, védelmezni kötelességünk nekünk is. Tanítványaink szívébe kell vésnünk Kalmár Györgynek, a XVIII. század e különös emberének szavait: „A magyar nyelvben megvan a keleti nyelvek képes volta, mélyértelműsége, kifejező ereje, leleményessége, minden lelkessége és tehetsége, a török nyelv virágozó pompája, az angolok méltósága, a franciáknak folyékony-sága, az olasz-nak édessége, a németnek komolysága, a szláv-nak gazdagsága, a görögnek termékenysége, csínossága és ékesszólása, a latinnak dísz-e és fénye, a spártai-nak velős rövidsége: szóval bármit kíván a művelt gondolkodás, az mind megvan benne.”

El kell érnünk, hogy növendékeink úgy érezzék, mint Kosztolányi: „Az a tény, hogy magyarul beszélek, gondolkodom, írok, életem legnagyobb eseménye, melyhez nincs fogható. Mélyen

Ebben az egyedülvaló életben csak így nyilatkozhatom meg igazán. Naponta, sokszor gondolok erre. Épp annyiszor, mint arra, hogy születtem, élek és meghalok.”

Haza, nemzet és nyelv három egymástól válhatatlan dolog. E Szentháromság az, melyért oly sokat küzdött, harcolt a magyarság. Ősi mondáink, regéink beszélik el a honfoglalás dicső történetét, s már középkori gesta-íróinknak számot kell adniuk a véres harcokról, melyeket hazája függetlenségéért vív a magyar nép. Háborúba kényszerül a hódításra éhes németekkel szemben (Kálti Márk krónikájából Zotmund története). Hazája drága földjét védelmezi a Muhi pusztán az országot elárasztó tatár hordák ellenében. Szembeszáll a török veszedelemmel, s lesz a keresztény Európa pajzsa, ahogy Ballasi Bálint megénekli. A török elleni küzdelem hőskölteménye Zrínyi Miklós Szigeti veszedelme. Arra tanít a nagy költő, politikus és hadvezér, hogy kis nép is győzhet a számbeli fölényben lévő ellenséggel szemben, ha igazságos ügyért száll síkra. De figyelmeztet is, hogy csak nemzeti összefogással győzhet a két ellenség közé ékelt magyarság, amely idegen segítségben nem bízhat, egyedül saját erejében.

A kuruc költészet világosan tükrözi az csztrák elnyomás elleni küzdelem három szakaszát. Segítségével megértik tanítványaink, hogy a fegyveres harc elkerülhetetlen volt: „Fegyverrel, fegyverrel köll bosszút állani, Magyar-nak fegyverrel köll veszni, vagy nyerni. Hit-tel csalattattunk, nem köll azért hinni. Fegyver fog közöttünk igazságot ten-ni.” De a Rákóczi-szabadságharc bu-kásának okaira is rámutat ez a költészet: „Magyarországot megnyertük volna, ha sok fondorkodó urak nem lettek volna.” A nemzeti összefogás hiánya, az uralkodó osztály önzése egyik oka annak, hogy Rákóczinak le kellett

Hanem a forradalmi szellemet nem ölheték meg a legkegyetlenebb megtorlással sem. Ezt bizonyítja a kudarcba fulladt Martinovics-összeesküvés, amelynek szinte minden költőnk, írónk valamilyen formában részese volt. Kazinczy Fogságom naplója megrendítő képet fest e forradalmi mozgalom vezetőjének férfias bátorságáról, helytállásáról az utolsó percig.

Az európai forradalmi megmozdulások, például a lengyel, görög szabadságharc, később az olasz forradalom csak táplálják ezt a forradalmi tüzet Magyarországon is. Legigazabb, legnagyobb költőink készítik az utat az 1848-as forradalomhoz. De akinek neve összeforrott a magyar szabadságharc-al, az Petőfi. A költő évekig éjjel-nappal várja a forradalmat: „Érzen előre — mondja barátainak — mint kutya a földrengést.” Hiszi, hogy: „Eljő, eljő az a nagy, szép idő, Amely felé reményim szállanak, Mint ősszel a derültebb ég alá Hosszú sorban a vándormadarak.” Növendékeink forradalmi gondokodását, érzéseit elsősorban Petőfi forradalmi verseinek hatása formálhatja, mélyítheti. A költő tudta, hogy a szabadságharc, a nép ügyének legnagyobb ellensége „a cudar, az áruló testvér”, akik közül, mint mondotta, „egy százakat ront el, mint pohár bort az egy cseppnyi méreg.” Harcot hirdet ellenük, s ez a riadó riasztja a ma élő magyarságot is, s meggondolkoztatja ifjúságunkat.

Petőfi hisz a forradalomban, mert — mint Illyés írja — eszményein kívül temperamentuma is forradalmi, bár ha a száz alakban elképzelt forradalomra gondol, így kiált fel a költő: „Borzadok, iszonyodok, s egyszersmind kedvre derülök.”

Petőfi következetes, hajthatatlan, szigorú forradalmisága példakép ma is, s arra tanít, hogy nemzetünk, népünk

De ha Petőfi végső leheletéig hű volt a néphez, s a szabadság ügyéhez, a nép is szívébe zárta őt, s a késő utódok szeretetében tovább él a költő.

A magyar forradalom elbukott. Siratják itthon, s siratják Európa-szerte. Heine, a nagy német forradalmár költő, mélységes fájdalommal látja: „Bukik a hős, szokás szerint. És győz az állati erő, a barbár.”

Vörösmarty Mihályt szinte az örületbe kergelik az eszét borító setét eszmék: „Mi a világ nekem, ha nincs hazám? Elkárbozott lélekkel hasztalan kiáltozom be a nagy végtelent. Miért is éltem, az már dúlva van.” Az Előszó s a Vén cigány lélekbemarkoló képei a hazáját vesztett költő komor látomásai. De feldereng már a remény is: „Lez még, egyszer ünnep a világon!”

S erről az ünnepről szólnak mai irodalmunk olyan írói, költői, mint például Lengyel József, Garay Gábor, Váci Mihály, akiknek tárgyalását tanmenetben megjelöltem. Az ő példájuk, életművük is arra tanít, hogy a hazát, népet, magyar nyelvet szeretni kell. Mert Kölcseyvel szólva: „Kinek szívében a haza nem él, az száműzöttnek te-

„Légy híve rendületlenül
Hazádnak, óh magyar!
Ez éltetőd, s ha elbukál
Hantjával ez takar.
A nagy világon e kívüli
Nincsen számodra hely,
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned haldod kell.

SZITHA MÁRIA
tanár

kinti magát mindenhol: a lelkében üresség van, mit semmi tárgy, semmi érzet be nem tölt.”

De nem elég szeretni: jól és bölcsen kell szeretni a hazát. Tanítványaink mellének kell szegezniük a kérdést: „S te mit fogsz érette tenni? Mit fogsz tenni, midőn álmok helyett való pálya nyílik előtted? Lesz-e bátorságod szembeállani minden akadállyal, mik az új, ismeretlen pályázó útját ezer felől elzárják? Fogsz-e tűrni rettentést, ki barátság és szeretet karjából léptél ki? Fogsz-e tűrni jéghidegséget, kit forró kebel apolt mindeddig? Fogsz-e tűrni hálátlanságot és félrecértést, kiért a szenvedés óráiban meleg könyvek hullottak, s kinek szeszélyit is kedvezőbb pillantások szelíden fogadták? De fogsz-e ostromot is állani a kisértések között? Fogsz-e híven maradni, ha tántorodásra bér tétetik? Fogsz-e szél és hab ellen küzdeni, ha minden elhagy, ha bűnnek mondatuk, amit angyalod kebled mélyén sugall, ha minden való és jó, minden szép és nagy legyőzve süllyedez?”

Kell, hogy növendékeink hitvallásává váljon Vörösmarty Szózata:

Szocialista hazafiság — hazafias nevelés

Évek óta szélesedik és gazdagodik a hazafiság és nacionalizmus kérdéseiben kibontakozott vita — állapította meg Mód Aladár „Nemzeti érzés vagy nacionalizmus? című cikkében (Népszabadság, 1967. III. 12.). Azonban mialatt ezek a viták folynak, az élet és az iskola nem várhat és nem is vár a viták lezárására, véglegesen tisztázott nézetek kialakulására. Az ifjúság hazafias nevelésének feladatait a nevelőknek már most és napról-napra meg kell oldaniuk oktató-nevelő tevékenységük során. A hazafias nevelés eredményességét megkívánja az iskolától népünk és a szocializmus teljes felépítésének időszaka egyaránt, még akkor is, ha a hazafiság és különösen a szocialista hazafiság tartalma szerint is pozitív kialakítása még előttünk álló feladat.

A szocialista hazafiság fontosságára mutatott rá az MSZMP IX. Kongresszusának határozata, amikor megállapította: „A szocialista hazafiság fontos szerepet játszik a nemzeti egység megteremtésében, a világnéztileg ma még eltérő felfogást valló, de az új társadalom célkitűzéseit elfogadó emberek törekvéseinek összefogásában.” (MSZMP. IX. Kongresszusának Határozata. V. 27.) Ugyanott meghatározta a határozat a szocialista hazafiság tartalmát is. A szocialista hazafiság „magában foglal minden igazi értéket, melyet évszázadok során a magyar nép teremtett, de nem táplálkozik kizárólag a múlt forrásaiból... A szocialista magyar nemzet felvirágoztatása adja mai hazafiságunk igazi tartalmát.” (U. o.)

A kongresszusi határozat fentiekben kiragadott idézetei elegendő támpontot nyújtanak a nevelőknek ahhoz, hogy a Határozatban másutt (Határozat V. 30.) központi feladatként meghatározott munkájukat, a szocialista ember nevelését a hazafias nevelés területén biztos elvi alapokból kiindulva kezdjék és valósítsák meg.

A hazafias nevelés területén folyó munkánk egészéről való beszámolóhoz jelen évkönyvünk terjedelme nem nyújt lehetőséget. Így csak az intézeti történelem-tanításunk során végzett nevelőmunkánkról, s ezen belül is csak azokról a módszerekről kívánok szólni, amelyekkel az iskolai élet lehetőségein belül megkíséreltük és végzük tanulóinkban a szocialista hazafiság alapjainak kiformalását.

Tudjuk, hogy a szocialista hazafiság sokoldalú összetevőiehez a legközvetlenebb és legmaradandóbb élményt a tanulóink számára szűkebb környezetük, a szülőföld adja. Ha tehát tanulóinkban az igaz hazafiság alapjait le akarjuk rakni, mégpedig úgy, hogy az ne csupán passzív befogadással, hanem cselekvésben is megnyilvánuló, pozitív módon ható erővé is váljon, elsősorban szülőföldjük ismeretét és szeretetét kell tudatosítani és elmélyíteni bennük. Ahogyan nem lehet igazi hazaszeretet proletár internacionalizmus nélkül, a proletár internacionalizmus sem születhet meg ifjúságunkban népük és hazájuk, közvetlen szülőföldjük ismerete és szeretete nélkül. Megyénk nagy szülőtte Zalka Máté is, miközben igaz internacionalistaként harcolt szovjet földön vagy a spanyol nép szabadságáért, a szőke Tiszáról mesélt, szülőföldje dalaiból énekelt barátainak, katonáinak.

Hazafias nevelésünknek azonban objektív feltétele, hogy mind a nevelők, mind

gyománnyainkat és szocialista építésünk eredményeit. Különösen az utolsó tíz évben megyénkben élénk helytörténeti kutatás is folyt, s ennek eredményei a helyi sajtóban, kiadványokban és folyóiratokban — a régi kiadású és elavult monográfiák helyett — nevelő és tanuló számára egyaránt megszerezhetők és megismerhetők lettek. De tudjuk azt is, hogy az írott vagy kimondott szó és ismeret még akkor sem válik magától értetődő nevelési tényezővé, ha a nevelőt valóban belső meggyőződés is fűti. A szocialista tudat és a biztos ismeretanyag érzelmi mélységét igazán a személyes élmények forrósitják át. Nem egészen ugyanaz a hangzása a szónak a tanítási órán, ha a nevelő — bár teljes meggyőződéssel — beszél Esze Tamás és kurucainak hazaszeretetről vagy szocialista építésünk eredményeiről, mintha maga is megjárta a kuruc Tarpát vagy a Tiszlóki Erőmű tövében megpihelve személyesen látta is azt. És a tanulók is másképp fogadják be az ismeretanyagot, másképp válik bennük tudatossá a haza és annak szeretete, ha nemcsak a szó és esetleg a kép, hanem a személyes élmény varázsa is áthatja az új ismeretet. Mégis ma, amikor az élénkülő turistautakkal felnőtteknek, fiataloknak egyre szélesebb körben ismertté válik az ország határain túli világ, nevelőink és tanítványaink közül — pedig ez utóbbiak mind megyénk szülőit — hányan tudják elmondani, hogy bejárták és ismerik megyénket, szülőföldjüket?

Ezt a tényt ismerte fel intézetünk igazgatósága és a tantestület, amikor úgy határozott, hogy az alsó osztályok csak akkor tehetnek más megyékbe kirándulásokat, ha már megyénk látóvalóit is felkeresték kirándulásaikon. És ennek nyomán alakultak ki azok az országos iskolai kirándulásaink is, melyeken négy évre elosztva csaknem egy hetes kirándulásokon az intézet minden növendéke vonaton, autóbuszokon és hajón bejárja és megismeri hazánk tájait, történelmi nevezetességeit. Az így szerzett élmények valóban teljes értékű neveléssé alakítják nevelőink oktató-nevelő munkáját. Így a tanulók hazánk és szűkebb szülőföldjük hagyományainak és jelen fejlődésüknek nemcsak megismeréséhez, hanem felismeréséhez, becsüléséhez és megszeretéséhez is eljutnak; nemcsak eredményeinket látják meg, hanem azokat a helyeket és munkaterületeket is, amelyekre nemcsak büszkék lehetnek, hanem ahol érdemes és kell is nekik is dolgozniuk a jövőben. Az ilyen kirándulások azonban nemcsak ezt a szűkebb körű és értelmezésű hazafiságot fejlesztik ki. Tovább mélyül ez a szocialista internacionalizmus felé is. Vagy nem a szovjet—magyar barátság tényét és együttműködésünk eredményét tudatosítja majd a Záhonytól lassan Kisvárdáig húzódó vasútállomás látványa és forgalma, a Barátság-kőolajvezeték vagy az országhatárokat átívelő elektromos távvezeték, és nem az internacionalizmus kifejlődését segíti-e elő a Nyíregyháza új házait fűtő romániai földgáz útjának megismerése?

Országjáró kirándulásaink a nevelők és a tanulók egyaránt élményt szereznek, nevelésükben és nevelődésükben egyaránt felhasználják a kirándulási helyek idegenforgalmi vezetőinek magyarázatát is. Más azonban a helyzet a megyei osztálykirándulásoknál. Itt a legtöbb esetben a nevelő a magyarázatban és a tanulók kalauzolásában is önmagára van hagyatva. S ha nem ismerte már előzőleg a látogatás területét, még ha forrásanyag alapján fel is készült a tanulók ismereteinek bővítésére, az ismeretlen hely bizonytalanná vagy éppen eredménytelenné teheti az egész kirándulást. Ezt csak úgy lehet elkerülni, ha a nevelő előzőleg már maga megismerkedett mindazokkal a helyekkel, történelmi emlékekkel és új létesítményekkel, ahová osztályával kirándulást szervez. Ez azonban megyénkben — s másutt is — egy ember számára hosszadalmas és körülményes is. Az ilyen nehézségek elhárítására szer-

kétnapos autóbuszkirándulást, melynek során a nevelők megtekintették és feldolgozták megyénk legfontosabb irodalmi és történelmi anyagát és emlékeit. Így nevelőinknek mind helytörténeti ismeretei bővültek, mind megteremtődtek annak feltételei, hogy a megyei iskolai kirándulások szélesebb területre terjedjenek ki és eredményesebbek legyenek. Ezeket a nevelői megyei kirándulásokat a jövőben is folytatni fogjuk, s a megyéből mind nagyobb területet szándékozunk behatóan megismerni, majd a tanulókkal is megismertetni.

A helytörténeti hagyományok megismertetése, a kirándulások szervezése mellett iskolai történelem-tanításunk és hazafias nevelésünk szerves részét képezte és képezi megyénk helytörténeti dokumentumainak gyűjtése és állandó kiállítása. Intézetünk folyosóin nagyfelületű tárlókat építettünk be, amelyekbe évenként, meghatározott terv szerint az egyes történelmi korok megyei dokumentumanyagát gyűjtöttük fel és állítottuk ki. A tárlókban az elmúlt évek során fokozatosan került kiállításra a megye késő-középkori dokumentumanyaga, a szabadságharcos és parasztmozgalmi emlékek, a megyei agrárszocialista mozgalmak és végül felszabadulásunk 20. évfordulójára felszabadulásunk és szocialista fejlődésünk dokumentumai. Az előző tanévek levéltári kutatásai és a jelen tanév gyűjtőmunkája eredményeképp kezdődött el a munkásmozgalmi kiállítás alapjainak lerakása, melyhez az első lépés a megyei munkásmozgalmak kezdeteire és a Horthy-korszak történetére vonatkozó dokumentumok feldolgozásával és kiállításával tettük meg. Állandó kiállításunk anyagát a Nyíregyházi Állami Levéltár anyagából, valamint a helyi sajtó feldolgozásával állítottuk össze intézetünk tanulóinak, elsősorban a történelmi szakkör tagjainak bevonásával és közreműködésével. A dokumentációs anyag összeállításánál az a szempont is vezetett bennünket, hogy anyagunk helytörténeti vonatkozásai mellett egyúttal az egész magyar történelem tanításában is szemléltetési lehetőséget nyújtson nevelőinknek, ne helyi kuriózumok, hanem az egész magyar történelemben beilleszkedő és az adott történelmi korra általánosan is jellemző dokumentumok legyenek.

A helytörténet felhasználásával folytatott nevelőmunkánkhoz kapcsolódik iskolánkban a tanulók között meghirdetett, évenként ismétlődő helytörténeti pályázatok sora, melynek egy szakaszát a jubileumi ünnepségünk során megrendezendő helytörténeti vetélkedő zárja le.

Ugyanehhez a nevelői tevékenységünkhöz kapcsolódik idegen nyelveket tanító nevelőinknek az a kezdeményezése is, hogy megyénket, történelmi és kulturális hagyományainkat és fejlődésünket az intézetben tanított idegen nyelveken is (orosz, német, francia és angol) feldolgozzák, s idegennyelvű idegenforgalmi vetélkedő formájában felhasználják. Ehhez a munkájukhoz munkaközösségünk készítette el a 10 magyarnyelvű alapszöveget. A történelmi, idegennyelvű vetélkedők mellett és ezzel párhuzamosan magyar nyelvi munkaközösségünk irodalmunk helytörténeti hagyományait dolgozza fel, s a tanítási órákon kívül szintén jubileumi vetélkedőre készül.

Végül nem utolsó sorban a hazafias nevelésünk célkitűzéseit szolgálta iskolánk névadójának, Zrínyi Ilona életrajzának elkészítése, az iskolatörténet összeállítása és jubileumi hetünk egész programja.

Az előzőekben elmondottak, mint már bevezetőben említettem, nem kívánták teljességében összefogni az intézetünkben folyó hazafias nevelést még a történelemtanítás területén sem, hanem néhány olyan kérdésre próbáltam rámutatni, amelyekkel kapcsolatban intézetünkben új úton próbáltunk haladni, és eredményeket is értünk el. Az igaz hazafiság kialakítása azonban még mindig előttünk álló feladat, és mindig sok munkát kíván meg nevelőinktől. Feladatainkat azonban meg tudjuk oldani, ha a szocialista emberok nevelése körében előszörben önmagunkat neveljük szocialis-

A fogalmazás tanítása az idegen nyelvi órán

Már az első osztályban megtanulnak tanítványaink szerkeszteni egyszerű mondatokat a megadott, megtanult szavakkal, kifejezésekkel, de ismereteik még nem engedik meg, hogy minden esetben kifejezzék gondolataikat idegen nyelven. Az idegen nyelven történő fogalmazás tanítása és gyakoroltatása a II. osztályban kap igazán fontos helyet. Az idegen nyelv tanításának szép része ez, amely azonban újabb és újabb problémákat jelent tanárnak és diáknak egyaránt.

Hasznos, ha a tanulóknak az év elején megmagyarázzuk a fogalmazási készség kialakításának fontosságát, annál is inkább, mivel a fogalmazás még az anyanyelven is elég komoly feladatot jelent számukra. Meg kell tehát győzni őket, hogy az idegen nyelven történő fogalmazás készségét csak úgy sajátíthatják el, ha az általunk kitűzött feladatokat a megadott módszerekkel becsületesen, lelkiismeretesen oldják meg.

A továbbiakban részletezem, milyen módszert alkalmazok a fogalmazás tanításában.

I. A témák kiválasztása

II. A tanulóknak ajánlott módszer

III. A fogalmazások javítása.

I. A témák kiválasztása

Tanulóink szókinccse még elég kicsi és majdnem konkrét, Ebből következik, hogy csak olyan egyszerű témákat dolgoztathatunk fel velük, amelyek nem haladják meg a 10—12 éves gyerek ké-

használatát. Tapasztalatból tudom, hogy tanulóink általában rosszul kezelik ezeket a szótárakat. Sokszor többet ártnak, mint használnak.

Ha őket közelről érintő, egyszerű témát adunk kidolgozásra, akkor gondolataikat közvetlenül — saját anyanyelvük mellőzésével, — idegen nyelven fejezik ki. Ellenkező esetben (ha a téma elvont, megoldásához ritkán használt szavakat, kifejezéseket, vagy még be nem gyakorolt szószerkezeteket kell felhasználni, vagy a tanulók nem rendelkeznek a megkívánt szókinccsel) a tanulók előbb anyanyelvükön szóban és írásban megfogalmazzák gondolataikat, majd ezeket a gondolatokat (mondatokat) lefordítják az illető idegen nyelvre. Az ilyen fordítás eredménye az a sok elégtelen dolgozat.

Az alábbiakban felsorolok néhány témát, amelyekről fogalmazást írathatunk a már megtanult és begyakorolt szavak, kifejezések segítségével. A fogalmazások célja lehet a szavak alkalmazásának gyakoroltatása vagy bizonyos nyelvtani szabályok alkalmazása.

Néhány téma a szókinccs alkalmazására.

1. Décrivez la ville ou le village, que vous habitez!

(A 3. olv. tanulása után. — Comment j'ai passé mes vacances?)

2. Préférez-vous faire un long voyage sur terre, en train ou en auto?

(A 2. olv. tanulása után — Jean raconte son départ.)

(A 9. olv. tanulása után. — Les promenades du dimanche.)

4. Décrivez l'anniversaire de votre ami où vous avez assisté.

(A „La fête de Valentin” c. olv. után I. o. tankönyv)

Néhány téma az igeidők használatára.

1. Écrivez une lettre à un (e) ami (e) pour lui raconter votre vie.

(A jelen idő begyakorlására és használatára, a 10. olv. után — La journée commence.)

2. Racontez un souvenir de votre jeunesse, ou racontez votre arrivée à Budapest et vos premières impressions! (A passé composé alkalmazására, a 9. olv. után. — Les promenades du dimanche.)

3. Que ferez-vous pendant vos prochaines vacances?

(A jövő idő használatára, a 3. old. tanulása után.)

4. Si vous gagniez le gros lot à la Loterie Nationale, que feriez-vous?

(A feltételes mód és mondat használatára, a 4. olv. után. — Une lettre d'invitation.)

Néhány általános téma, melyek megfogalmazásában a tanulók általános műveltségüket, olvasottságukat is gyümölcsöztethetik.

1. Parmi tous les livres que vous avez lus, y en a-t-il un qui vous ait particulièrement ému et que vous aimiez à relire souvent?

2. Quelle est votre occupation préférée pendant vos loisirs?

3. Faites le portrait physique et moral d'une personne que vous aimez beaucoup.

4. Écrivez une lettre à une personne

II. A tanulóknak ajánlott módszer

Néhány tanács talán primitívnek és naívnak tűnhet, de tapasztalatból ismerem, hogy mindig hasznosak és sohasem lehet valamit csak egyszer közölni a tanulókkal. Előbb az előkészítő, majd a fogalmazási munkáról írok.

A. Az előkészítő munka

Egy héttel az olvasmány tanulmányozása (befejezése előtt kijelölöm a témát, hogy a tanulóknak legyen elég idejük gondosan elkészíteni a fogalmazást. A kitűzött határidőre mindenkinek meg kell írni a dolgozatot. Ez idő alatt alkalmam van megbizonyosodni, hogy a tanulók ismerik-e a legszükségesebb tudnivalókat és a szótár megnézése nélkül meg tudják-e oldani a feladatot. (Természetesen néhány szó helyesírását megnézhetik, sőt fel is hívom erre a figyelmüket.) Ezután meghatározom a dolgozat hosszúságát; egy vagy másfél oldal. Hosszabb fogalmazást nem engedek írni, mert ismeretes, hogy rendszerint csak a fogalmazás első része helyes, pontos, a hosszabb dolgozatok terjedősebbek és hibásabbak. Másrészt elveszik a tanár idejét, és a tanulók is csak a hibákat gyakorolják.

B. A szerkesztés munkája

Felhívom a figyelmüket a gondos külalakra. A füzetben szélesebb margót hagyjanak a hibák kijavítására. A fogalmazást egyszerű vázlat alapján kell megszerkeszteni: rövid bevezetés, több pontból álló hosszabb tárgyalás, és végül befejező összefoglalás. Rövid és érthető mondatokat írjanak, majd a befejezés után hangosan olvassák újra el a szöveget, így az esetleg előforduló hibákat észreveszik és kijavítják.

III. A fogalmazások javítása

A tanulóktól megkövetelt rendszereséget és pontosságot a tanárnak teljes mértékben be kell tartani. Az óraváz-

A. Helyesírási hibák
(„vraiment, mangons”)

B. Névelő tévesztése
(„le saison, la voyage”)

C. Hiba az igeragozásban
(igeidők használata)

D. Hiba a viszonyszók használatában.
(„beaucoup des livres, demander de.)

Kiemelem és javítom a rossz mondat-szerkezeteket. („Ce livre, j'ai lu avec plaisir.” Vagy „J'ai posé le livre sur la table, que j'ai lu avec plaisir.”) vagy a stílus egyhangúságát okozó szóismét-

léseket. („il y a, on” a „faire” ige gyakori használata.)

Mindezeket a hibákat megbeszéljük közösen a tanulókkal még mielőtt kiosztanám a füzeteket, egy-egy esetben a táblára is felíratom velük a „hibás” szó helyes alakját. A kijavított dolgozatokat — értékeléssel ellátva — kiosztom. A javítás 30—40 perctigényel. Bár sok időt vesz el a hibák kijavítása, de meghozza a kívánt eredményt. Tanítványaink nagyon sokat hasznosítanak és fokról-fokra javul és fejlődik fogalmazási készségük.

Moldván György
tanár

A lányok csörgővaskorlata

A biológia oktatása

Minden biológiai anyagot nem tanítunk a középiskolában. A biológiai témákat a tanulók életkori sajátságainak figyelembevételével egyszerűsített formában és az anyagban válogatva tárjuk a tanulók elé. Azt tanítjuk, illetve a tankönyv azt tartalmazza, ami fontos tartozéka az általános műveltségnek és jó alapja az egyetemi, főiskolai tanulmányoknak. Az egyetemnek a feladata az, hogy a folyamatokat teljes részletességgel, minden tulajdonság figyelembevételével adja át a hallgatónak.

Az alpműveltséghez szükséges biológiai fogalmakat úgy világítjuk meg tanulóink előtt, hogy figyelembe vesszük az általános iskolában tanultakat és arra építjük a magasabb ismereteket. Az alap persze nagyon változatos a gimnázium első osztályában. Egyik-másik tanulónak végtelen sokat kell pótolni, hogy a többit utólérje, illetve, hogy olyan alapokra tegyen szert, amire építhetünk. Esetenként foglalkozunk is a lemaradottakkal, hogy gátlásaikat, kisebbségi érzéseiket is leküzdjék. Többször is szerepeltetjük és olyan feladatokat adunk részükre, hogy fejlődjenek, az átlagos tudásbeli színvonalat érik el.

Arra törekszünk a gimnáziumban, hogy a tanulókat önálló cselekvésre, gondolkodásra neveljük, hogy felismerjék a természeti törvényeket, észrevegyék a jelenségek közti ellentmondásokat, ami serkenti őket az új megoldások keresésére és meg is találják a helyes megoldást. Ahhoz szoktatjuk, tanítványainkat, hogy a megismert tör-

a valóságtól. Tudjuk, hogy a biológiai gondolkodásra való nevelésnek persze akkor van értéke, ha az ismeretek valóságértékét elményszerűen teszik magukévá a tanulók.

Régebben a biológiánál a növényt, állattant és embertant elkülönítették. Pedig nagyon fontos szerepe van tárgyunkban az egységletésnek. Új könyveink erre nagy súlyt fektetnek, pl. a táplálkozás fejlődését, anyagszállítást, kiválasztást, szaporodást stb. úgy tanítjuk, hogy fejlődésében a legegyszerűbbtől a legfejlettebb élőlényig, az emberig mutatjuk be a szervek felépítettségét, működését, vagy állandóan összehasonlításokat és különbségeket teszünk a növényi és állati szerv között (Szövetek, anyagcsere, stb). Az ismeretszerzést, a tanulást, az egységletést igyekszünk megkönnyíteni koncentrációval, azaz a gondolatok már ismert fogalmakkal való összekapcsolásával, az anyag gondolati sűrítésével.

A sokirányú kapcsolat megteremtése életszerűvé, érdekessé, széppé teszi az órát. A biológia szoros kapcsolatot épít ki a földrajzzal. Rendszertani és élettani részekenél az állatok elterjedésével a különböző földrajzi helyekre kell utalnunk. Legszorosabb a kapcsolat a kémiaiával. Az élettani folyamatokat kémiai úton magyarázzuk. (Aerob, anaerob légzés, tápanyagok, asszimiláció, disszimiláció, a mikroelemek jelentősége a vegyületek felépítésében, a kémiai reakciók lefolyásában stb.)

Alapvető kapcsolatot építünk ki a mezőgazdaság különböző ágazataival is. A termelőmunkában szerzett tapasztala-

Nevelésünk végső célja az, hogy dialektikus módszerekkel gondolkodó materialista világnézetű embereket formáljunk tanítványainkból. Ehhez az is szükséges, hogy lehetőséget adjunk tanítványainknak az önálló kísérletezésekre, megfigyelésekre, és az, hogy minden órán az életjelenségeket hűen adjuk elő, hogy abból helyes következtetéseket, törvényszerűségeket vonjanak le.

Kerestetjük a mozgató okokat, az ok és okozati összefüggéseket. Biológiai tételeink mindig bizonyíthatók, szemléltethetők. Mély biológiai ismereteket nyújthatunk, tudományos alapokon magyarázhatunk és így a gimnáziumi tanulmányaik végére tanítványaink kialakult világnézettel rendelkeznek. Ezt persze nemcsak a biológia tanításának lehet köszönni, hanem az egész tanári testület össz munkájának.

A tanítási anyag elsajátítását segíti elő a szemléltetés.

Biológiai szertárunk jó közepesen felszerelt. Az anyag egyszerű felmutatásával nem elégszünk meg, hanem a teljes bemutatásra törekszünk. Sok modellünk, folyadékos készítményünk, képeink van, de felhasználjuk a tankönyv ábráit, a Kisnövényhatározót, a mikroszkópot is szemléltetésül. Legjobb, ha az élő objektumot mutatjuk be, vagy mozgásban történik a szemléltetés. A hangos ismeretterjesztő filmeket is levetítjük tanítványaink előtt. Alkalmazzuk a szemléltetést ismétlések során is. Házifeladatként növényt és rovarot is begyűjtetünk, amivel szintén szemléltetünk, illetve ezzel gyakorlati foglalkozásra és részletesebb megfigyelésre serkentjük tanulóinkat.

Az új tankönyveket új módszer szerint tanítjuk. A tanulók füzetét nem, vagy nagyon ritkán használjuk. A táb-

lavázlat készítésére fordított időt inkább az anyag bevézésére, begyakorlására fordítjuk. Állandóan folyik az ismeretszerzés és az ismeretek megszilárdítása. Minden osztályban több kísérletező-munkáltató órát is tartunk. Ezen választ kapnak tanulóink kérdéseikre és fejlődik kísérletező készségük, rászoknak az eszközök használatára, megbecsülésére, karbantartására stb. Tanítási egységektől függően tanítunk problémacélkitűzés, problémafelvetés útján leszűrni úgy, hogy felkeltjük tanulóink érdeklődését, a kérdések megoldásába bevonjuk és gondolkodásra is készítjük őket.

Megtesszük — igaz, eddig inkább csak szakkörben alkalmaztuk, hogy egy-egy anyagrészt egyes tanulók kiselőadásai útján dolgozzunk fel.

Az előadó tanuló viszonylag önállóan készül fel és elmondja, amit a tárgyról tud, amit a hozzászóló tanulók kiegészítenek, javítanak. Az ismeretek megszilárdítását szolgálja az ismeretek alkalmazása és a folyamatos rendszeres ellenőrzés is.

A számonkérést, ellenőrzést több módon alkalmazzuk. Szóbeli számonkérésnél az előző órán tanultakat szemléltetési anyag segítségével mondják el és néhány ismétlő kérdésre is megválaszolnak.

Ma új feleltetési módszereket is al-

kalmazunk, melyek több tanuló feleltetését is lehetővé teszik. Ez szükséges a magas létszámú osztályok miatt is és biztosítja változatos ellenőrzéssel a gyakoribb számonkérést. A témakörök lezárása után néha ellenőrző dolgozatokat is íratunk. Ezzel meggyőződünk arról, hogy milyen színvonalon sajátították el az anyagot. A dolgozat íratása gyakorlat és előkészít a pályaművek írására, felvételi vizsgákra.

Dolgozatíráskor megláthatjuk azt is, hogy mennyire képesek a tanulók önálló munkára. Ügyelünk arra, hogy a kérdések megfeleljenek a tananyagnak, a tanulók teljesítő képességének. Kijavítás után értékeljük az osztály munkáját, tisztázva az általánosságban előforduló hibákat is.

Befejezésül megemlítem, hogy mi, biológus tanárok mindent elkövetünk annak érdekében, hogy tanítványaink a legjobb oktatásban részesüljenek. Tudjuk, hogy nemcsak a természet szeretetére és az iránta való érdeklődésre kell nevelni tanulóinkat, hanem az életfolyamatokat, jelenségeket is meg kell ismerniük. Tanulni kell! A tanulás pedig a tanár és a tanítványok közös munkája.

MOLNÁR ANTAL

megyei középiskolai szakfelügyelő,
a Zrínyi Gimnázium tanára

Iskolánk élete

Összeállította: dr. Katona Béláné

*„De Tűz és Tűz, én ifjú testvéreim,
Jaj, a Tűzet ne hagyjátok kihalni,
Az Élet szent okokból élni akar
S ha Magyarországra dob ki valakit,
Annak százszorta inkább kell akarni.”*

(Ady: A Tűz márciusa)

Nagyon nehéz, szinte lehetetlennek látszó feladat ezt a témát ilyen keretek között kimeríteni. Leginkább azért, mert az iskolai oktató-nevelő munka döntő terepe a tanítási óra; itt történik annak a tananyagnak és azoknak a nevelési ráhatásoknak az átadása, amelyeknek eredményei majd a diákok tudásában és magatartásában mérhetők le.

Iskolai életünknek van azonban olyan területe is, amelyen szintén látható nevelő munkánk, a tudat formálása, az új szocialista emberré nevelés folyamata. Ezek a tevékenységek túljutnak a tantermek falain, sőt olykor egy-egy kulturális vagy sport-szereplés alkalmával az intézet keretein is. Kulturális és tanulmányi téren tanítványaink már országos helyezést is értek el.

Ezeket a területeket szeretnénk most bemutatni, amelyek a kívülállók számára is hozzáférhetőbbek, mint a tanórák, de amelyek éppoly szerves részei oktató-nevelő munkánknak.

10 éves a KISZ

Az 1967-es évet így is nevezhetnénk — az évfordulók éve. Nemcsak iskolánk ünneplő fennállásának 50. évfordulóját, s a haladó emberiség a Nagy Októberi Szocialista Forradalom születését! 10. évfordulóját ünnepli a KISZ, a Munkásörtség is, és sok más újjászervezésnek, tisztább szellemű fejlődésnek az induló dátuma volt 1957. Az ellenforradalom romboló hatása szinte mindenütt megmutatkozott, és sürgős feladat volt sok terület, így az ifjúsági szövetség átszervezése is. Iskolánkban is felbomlott a DISZ, és 1957 tavaszán új alapokon, az ifjúság kívánságára létrejött a Kommunista Ifjúsági Szövetség. Ha visszanezünk erre a 10 évre, a KISZ munkájára, megállapíthatjuk, hogy módszerét tekintve sok változáson ment át, de célja kezdettől fogva az volt, hogy a legnagyobb segítséget nyújtsa keretein belül az ifjúságnak a kommunista emberré válásban.

Ifjúságunk fogékony, érzékenyen reagál mindenre. A KISZ feladata képessé tenni arra, hogy bonyolult helyzetekben is tudományosan, materialista megalapozottsággal tudjon ítélni, dönteni boldogulása, az egész társadalmi fejlődés érdekében. A KISZ a fiatalok érdeklődésének megfelelő foglalkozásokat biztosít. Az újjászerve-

válásában. Sok ötletet ad az ISZP lap a szabadidő helyes eltöltéséhez. Egyre színvonalasabbá válnak a próbázások. Iskolánkban az elmúlt évben 300-an kaptak valamilyen jelvényt s néhányan dicséretet. Egyre tartalmasabbá válik iskolánk KISZ élete. Megváltozott tartalmában a KISZ tagfelvétel. Cél az, hogy minél többen csatlakozzanak aktívan pártunk ifjúsági tömegszervezetéhez, de ezt ki kell érdemelni! Nem kell mindenáron mindenkinek! Az új tagfelvételi rendszer jó, és az idén már jobban sikerült, mint tavaly.

Szervezett politikai oktatás ad lehetőséget arra, hogy kialakítsák tanulóink világnézetüket. Iskolánkban ennek több formája van:

1. Ifjúsági akadémia
2. Politikai vitakörök
3. Marxista körök

Sajtóbeszámolót s politikai események megvitatását a tanulók önállóan szervezik a legkülönbözőbb formában. Sok az önállóság, tanulóinkban, ami megmutatkozik abban is, hogy társadalmi munkalehetőségeket keresnek és vállalnak el. (Ifivezetők, öreg nénik, bácsik segítése, a gyógypedagógiai intézet tanulóit elviszik sétálni, mozi-ba stb.)

A KISZ jelszavai mozgósítanak minden területen. Pl. önállóan folyik a tanulásban el-elmaradók megsegítése, a beteglátogatások megszervezése, vagy küzdelem a hiányszűrés ellen. Említésre méltó eredmények vannak a kultúr munka terén is, iskolai műsorok, szellemi vetélkedők, klubdelutánok műsorának, kultúrversenyek házi döntőjének szervezése.

A sok lelkes készülődést természetesen az eredményeknek is követniük kell. Tanulmányi versenyeken, szavalóversenyeken, szellemi vetélkedőkön sok első helyezést értek el tanulóink.

Alapszervezeteink sok színes műsor keretében ünnepelték meg nevezetes évfordulóinkat. A Forradalmi Ifjúsági Napok megrendezése március 20-án városi szintű megmozdulás volt. A március 21-i KISZ-napon osztályalapszervi ünnepi KISZ-gyűléseket tartottak, amelyeken külső meghívottak, veteránok, katonatisztek, szovjet elvtársak is részt vettek. Mozgalmat indítottunk ebben az évben „Minél több foglalkozást az iskola falain kívül” jelmonddal. Az eredmény számottevő: télen néhány ródlikirándulás, közös múzeum-, színház-, mozilátogatás, ipari tanulók kiállításának megtekintése, városnéző séta, ismerkedés a helyi KISZ és tanács-szerveinkkel és vezetőikkel stb.

Gazdag, programdús ez a számunkra többszörösen is jubileumi esztendő. Tanulóinknak most különösen van alkalmuk tevékenykedni, és KISZ vállalásaikat is eredményesebben teljesíteni. Éppen ezért reméljük, hogy sok örömet fog jelenteni, mert munkájuk elismeréseként több arany, ezüst ISZM jelvényt, több dicséretet, több jutalmat hoz ez az esztendő számukra, amelyeknek kiosztására az iskolánk fennállásának 50. évfordulójára rendezendő Zrínyi-héten kerül sor.

Kollmann Katalin
KISZ vezető-tanár

Iskola és család

Az állam, a szülő legféltehetőbb kincse a gyermek. Bennük látjuk elért eredményeink megőrzőit, jövőnk építőit. Kinek ne csillanna fel a szeme, ha úttörők meneteletét látja, kinek a szíve nem dobban hangosabban, ha iskolánk zsongása megüti

Társadalmunk ugyanazokat a nevelési célokat tűzi a család és iskola elé: erős, acélos, a hazához feltétlenül hű fiatalok nevelését, kik az új, igazságos és boldog életünk építői lesznek.

Minden szülő véssé mélyen a szívébe Makarenko tanítását: „*A gyermek nemcsak a mi örömünk, hanem ugyanakkor leendő honpolgár, akiért az ország egész színe előtt felelősök vagyunk.*”

Napi munkánk mellett is kell időt szakítanunk arra, hogy megbeszéljük gyermekeinkkel a nap eseményeit, megkérdezzük, merre járt, mit csinált, hogy végezte a feladatát.

A gyermeknevelés csak akkor lehet eredményes, ha a családi és iskolai nevelés között megvan a megfelelő összhang, ha a szülő és a nevelő segítőtársai egymásnak. A helyes kapcsolat kialakításában segít a szülői munkaközösség. A rendszeres családlátogatások igen hasznosak, mert elmélyítik a szülői ház és a nevelők viszonyát, tanulóink alaposabb megismerését.

Az iskola is munkahely. Tanulóink ne késsenek, igazolatlanul ne mulasszanak, gyermekeinknek már iskolás korukban meg kell szokniuk a pontosságot, hogy később munkahelyeiken is pontosak legyenek. Ennek érdekében állandó, következetes felvilágosító nevelőmunkát kell folytatni mind a családban, mind az iskolában.

Követeljük meg gyermekeinktől a rendszeres munkát, ellenőrizzük tanulásukat! A népünk előtt álló hatalmas feladatokat csak kitartó, szívós munkájú emberek tudják megvalósítani. Tanulóink rendszeres tanulását elősegíti a tanulószoba, a szakkör, a kollégium, és segíti a szülői munkaközösség is.

Tanulóink nevelésében igen fontos szerepet tölt be a KISZ. Igen sok tanulóink már határozott világnézettel rendelkezik, állást foglal a világ dolgaiban. Sok közöttük a magát tovább képező fiatal, ezeket példaképeiknek tekintik. S hogy ilyen tanulóink vannak, az az iskola és család együttes munkájának az eredménye.

Minden nép, melynek kedves a jelene, törődik a jövőjével, féltő gonddal, tervszerűen, szeretettel neveli fiatalosságát. Nekünk nagyon drága a jelenünk, és még nagyobb a jövőnk, nekünk is gondosan kell nevelnünk az új nemzedéket, melyhez minden segítséget biztosít pártunk és kormányunk.

Adorján Istvánné
tanár

Iskolánk munkaközösségeinek tevékenységéről

Az egységes oktató-nevelő munka kialakítása érdekében nagyon sokat tettek iskoláink munkaközösségei. Minden munkaközösség igyekezett a saját szaktárgya területén minél sokoldalúbb, eredményesebb munkát végezni. Az azonos tárgyat tanító kartársak gyakran látogatták egymás óráit, megbeszélték az órák tapasztalatait, a jó kezdeményezéseket igyekeztek átadni egymásnak. Ez különösen fontos most, mert sok az új tankönyv, nagy súlyt helyez középiskolai oktatásunk a hátrányos helyzetű és kiváló képességű tanulók tanulmányi gondozására, és egyre inkább szeretnének tanáraink a régi, sematikus óravezetés bilincseitől szabadulni. Olyan órákat igyekeznek tartani, melyek érdekesek, változatosak, s minél jobban aktivizálják a tanulókat. Az említettek mellett iskolánk 50 éves jubileuma is bizonyos erőfeszítéseket követelt munkaközösségeinktől, mert a jubileummal kapcsolatos kulturális rendezvények, kiállítások és szellemi vetélkedők megrendezése is részben a munkaközösségek feladata volt.

Iskolánkban a következő munkaközösségek működnek:

Magyar nyelvi és irodalmi munkaközösség, vezetője:

Történelmi munkaközösség, vezetője:

Idegen nyelvi munkaközösség, vezetője:

Matematika munkaközösség, vezetője:

Fizikus munkaközösség, vezetője:

Kémiai munkaközösség, vezetője:

Biológiai munkaközösség, vezetője:

Földrajzi munkaközösség, vezetője:

Osztályfőnöki munkaközösség, vezetője:

dr. Katona Béláné
Horváth Sándor
Margittai M. Valéria
Román Ilona
Urbán Erzsébet
Adorján Istvánné
Ötvös László
Hadházy Lajosné
Bessenyei Lajosné

A magyar nyelvi és irodalmi munkaközösség fő feladatának tekintette az elmúlt tanévben az irodalom megszerettetését, a mai magyar irodalom közelebb vitelét az ifjúsághoz. Ezenkívül a szép nyelvi kifejezésre, a helyes és szabatos beszédre való nevelést, valamint az irodalom segítségével a tanulók esztétikai érzékének fejlesztését. Nagy gondot fordított egy-egy film, színdarab vagy a TV irodalmi műsorának megbeszélésére. Ezzel is sokoldalúbbá igyekezett tenni az irodalomtanítást.

A munkaközösség segítette a KISZ által szervezett irodalmi rendezvényeket. Iskolánk 50 éves jubileuma alkalmából megyénk és városunk íróinak műveiből állított össze irodalmi estet. A Forradalmi Ifjúsági Napok megünneplésekor szintén segítette a KISZ-t az irodalmi műsor megrendezésében.

Az egységes oktatási-nevelési eljárás érvényesítését szolgálták a bemutató órák. Ebben a tanévben a bemutató órák a II. sz. általános iskolával együttműködve történtek, hogy a kétféle iskolatípus egymáshoz való közelkerülését ezzel is elősegítse. Így lehetővé vált a tanulók jobb megismerése és az egységes követelmények kialakítása.

A munkaközösség a szakmai továbbképzésben is szerepet vállalt: 1966 decemberében négy kartárs tartott előadást „A hazafias és honvédelmi nevelés időszerű kérdései a magyar nyelv és irodalom tanításával kapcsolatban” címen. egy-egy évfolyam anyagának feldolgozása alapján.

A történelmi munkaközösség a munkaközösségi tagok szakirodalmi tájékoztatása mellett a nevelők ideológiai és módszertani ismeretei fejlesztésének fokozására törekedett elsősorban. A módszertani kérdések tárgyalásához szemléltetésül bemutató tanításokat is szervezett, melyekre meghívta a város általános és középiskoláinak történelem szakos nevelőit.

A munkaközösség különös gondot fordított a tantervi anyag elvégzéséhez szükséges szemléltető anyagok (források, képek, filmek) összeállítására és a helytörténeti vonatkozások feldolgozására. Mindezekhez ösztönzést adtak a kiemelkedő történelmi évfordulók (NOSZF, 10 éves a KISZ), és segítséget nyújtott a felettes hatóságok és a tömegszervezetek útmutatása és kezdeményezése, valamint az iskola 50 éves jubileumára való felkészülés.

A helytörténeti ismeretek élettelibbé tétele érdekében a munkaközösség a magyar szakosok munkaközösségével összefogva 1966 őszén két napos autóbuzskirándulást szervezett a megye irodalmi és történelmi hagyományainak megismerése érdekében. A kirándulás tapasztalatainak az alapján készítette el a történelmi munkaközösség az idegen nyelvű munkaközösség részére a 10 darabból álló idegenvezetői tájékoztató magyar nyelvű alapszövegét.

ga alapján egy-egy történelmi korszak dokumentumanyaga. Ezeket a dokumentumokat állandó kiállítás formájában az intézet folyosóin elhelyezett tárlókban szemléltetik növendékeink. Ezt a munkát a jubileumi évben is folytatták, és elkészítették a megyei munkásmozgalom kialakulásának és az ellenforradalmi korszaknak a kiállítását.

A munkaközösség az országos középiskolai tanulmányi versenyekkel párhuzamosan évről évre szervez iskolai történelmi pályázatot is. Jelen tanévben „Példaképem a magyar történelem kiemelkedő hősei közül” és „Egy fejezet az osztályharcok történetéből” címmel készültek pályamunkák.

A történelmi munkaközösség a jubileumi esztendőben egyik fő feladatának a jubileumi ünnepségekre való felkészülést tekintette. A már említett munkásmozgalmi kiállítás megszervezése mellett iskolatörténeti kiállítást is szervez, s történelemtanításunk eredményeinek bemutatására a jubileumi ünnepségek keretében bemutató órákat és történelmi vetélkedőt is rendez.

Az 1965/66-os, valamint az 1966/67-es iskolai évben iskolánk *idegen nyelvi munkaközösségére* igen komoly feladatok megoldása hárult. Az utóbbi években szinte forradalmi változás történt az idegen nyelvek tanításának módszerében. Nyelvszakos tanáraink mindezt élénk figyelemmel kísérték, s szívesen alkalmazták az új módszereket. Az így szerzett tapasztalataikat nem csak az iskolán belül adták át kartársaiknak, hanem a megyei továbbképzés keretében bemutatták, illetve ismertették az általuk alkalmazott új eljárásokat, az újonnan beszerzett vagy házilag készített vizuális és auditív szemléltető eszközöket.

Az elmúlt tanévben három bemutató órát tartottak a munkaközösség tagjai. Ezen az órákon bemutatták az új módszertani követelmények megvalósítását a gyakorlatban, valamint azok hatékonyságát. A következő szempontokat helyezték előtérbe a bemutató órákon: az idegen nyelvűség biztosítása, a nyelvtannak nyelvi modellek alapján történő tanítása. Ezekkel a bemutató órákkal és a hozzájuk kapcsolódó előadásokkal illetve vitákkal igyekeztek felkészíteni kartársaikat az 1966/67-es tanévben bevezetésre kerülő újszerűen felépített nyelvkönyvek használatára. Az 1966/67-es iskolai évben ismét újabb feladat megoldására vállalkozott a munkaközösség. A Művelődésügyi Minisztérium segítségével nyelvi laboratóriumot szereltek fel iskolánkban. Már a nyári szünetben áttanulmányozták a nyelvszakos tanárok a laboratóriumi munkával kapcsolatos szakirodalmat, majd közös megbeszélésen tisztázták a laboratóriumi oktatás lehetőségeit, módjait. A laborórákhoz semmiféle kész anyaggal nem rendelkeztek, ezért óráról órára kellett az anyagot elkészíteniük. Az idej tanévet kísérleti évnek tekintik, igyekeznek tapasztalatokat gyűjteni, hogy milyen módon érhetik el a legmagasabb hatásfokot a laboratórium felhasználásával. A tanév végén két bemutató órát tartanak az érdeklődő nyelvszakos tanárok számára.

Az utóbbi években sok vita volt a szóbeliség és írásbeliség viszonyáról az idegen nyelvek oktatásában. Erről a témáról Margittai M. Valéria és Tahin Alfrédné, a munkaközösség tagjai tartottak előadást a központi megyei továbbképzés keretében.

A nyelvtanítás gyakorlatiasabbá tétele érdekében ez év júniusára vetélkedőt hirdettek. A vetélkedő témája: idegenvezetés megyénkben orosz, német, angol és francia nyelven. Az anyagot a szakkörök dolgozták fel.

Minden évben részt vesznek tanítványaink az országos középiskolai tanulmányi versenyen orosz nyelvből. Ezekben a versenyeken évekre visszamenőleg igen jó eredményeket értek el. Emlékeztetünk a tanévben is a tagozatos osztályok megyei versenyén az első

zést iskolánk növendékei érték el. Francia nyelvből házi versenyeket, német nyelvből megyei szintű versenyeket szerveztek. Az elmúlt tanév német nyelvi versenyén szintén első és második helyezést értek el növendékeink.

A *matematikai munkaközösség* ebben a tanévben nagy súlyt helyezett a módszertani kérdések megvitatására (a számonkérés módjai, a házi feladatok ellenőrzése, a tanulók aktivizálásának problémája, szöveges egyenletek tanítása stb.). Az új tanácskönyveket nagyon alaposan áttanulmányozták a munkaközösség tagjai, és az első osztályos tantervvel kapcsolatos tapasztalatokat is megbeszélték.

Igyekeztek egységes eljárásokat kialakítani a matematika oktatás területén, így pl. kialakították a dolgozatok egységes elbírálásának módját pontozással. Megbeszélték a számonkérés különböző módszereit.

A tanulók aktivizálása érdekében házi versenyeket rendeztek. Volt három forduló osztálycsoportonkénti verseny kiadott feladatok megoldása alapján az elmúlt iskolaévben. Az 1966/67-es tanévben pedig szintén osztálycsoportonkénti verseny volt, de zárthelyi dolgozat elbírálása révén történt a győztesek kiválasztása.

A munkaközösség tagjai ebben a tanévben rendszeresen foglalkoztak osztálycsoportonként a matematika iránt érdeklődő tanulókkal és a gyenge eredményt elértekkel. A munkaközösségnek igen gazdag példatára van, az érdekesebb feladatokat sokszorosítják, és a megoldás különböző módjait megbeszélik. Sok általuk készített szemléltető képpel, grafikonokkal is rendelkeznek.

Több bemutató tanítás is volt az elmúlt tanévben, és az első osztályokban tartott bemutató tanításokon részt vettek általános iskolai tanárok is. A munkaközösség tagjai pedig az általános iskola 8. osztályaiban tartott matematika órákra látogattak el. Az általános iskolákkal történő együttműködés az egységes oktatási-nevelési eljárások kialakítását szolgálta.

A *fizikus munkaközösség* tevékenysége kettős célkitűzésű. Egyfelől egymás munkájának segítése, másfelől a hátrányos helyzetű és a fizika iránt különösen érdeklődő tanulók felkarolása. Ez utóbbi különösen ebben a tanévben került előtérbe.

A párhuzamos osztályokban tanító kartársak közösen beszéltek meg a tanmenetek elkészítésével kapcsolatos kérdéseket, és folyamatosan együttműködtek a bemutatott kísérletek és gyakorlatok anyagának előkészítésében. A munkaközösség törekedett az egységes elbírálás kialakítására, megbeszélte a tananyag helyes súlypontozását, a tanulók érettségire történő felkészítését.

A szakmai színvonal emelése érdekében a munkaközösség tagjai egész évben gondosan tanulmányozták a Fizikai szemle és a Fizika tanítása című szaklapok cikkeit, és az ezekkel kapcsolatos kérdéseket megvitatták.

A tanulók érdeklődésének felkeltése érdekében kétfordulós házi versenyt rendeztek, melyen a növendékeknek zárthelyi dolgozatot kellett készíteni.

A munkaközösség tagjai nagy gondot fordítottak a hátrányos helyzetűek alapos felkészítésére és a fizika iránt intenzíven érdeklődők tudásának elmélyítésére, sokoldalúbbá tételére.

A *kémiai munkaközösség* kis létszámú, mindössze ketten tanítják e tárgyat iskolánkban. Céljuk a kémia segítségével a tanulók materialista világnézetének megalapozása, amellyel fontosnak tartják az elmélet és gyakorlat összekapcsolását és a kémiai anyagok helyes használatának elsajátíttatását. Ez utóbbit szolgálják a kémiai gyakorlatok és szakkörök. Két éve már házi kémiai vetélkedőt is rendeztek.

Az iskola vezetőségével együtt a kémiai előadóterem modernizálását is tervbe vették. A tárgy tanításának szemléletessé tételére igyekeznek minden kísérletet bemutatni, és házilag minden szemléltető képet elkészíteni.

A munkaközösség rendszeresen megvitatja azokat a szakmai és ideológiai kérdéseket, amelyek a kémia tanításának eredményességét szolgálják.

A *biológiai munkaközösség* szintén nagyon fontosnak tartja a tárgy segítségével a materialista világnézet megalapozását és a gyakorlati életre való nevelést, a termelő munka megszerettetését. Éppen ezért együtt dolgozik a munkaközösség a kerétszeti gyakorlatot vezető agrármérnök tanárnóval.

A munkaközösség tagjai igyekeznek mindenben segíteni egymást, látogatják egymás óráit, és az ott szerzett tapasztalatokat megbeszélik. Állandóan figyelemmel kísérik a szakfolyóiratokban megjelenő cikkeket, s megvitatják az ott megjelent, az iskolai munkában jól hasznosítható anyagot. Mindezeket a tanítási órákon fel is használják.

A munkaközösség tagjai rendszeresen részt vesznek a különböző szakmai továbbképzést biztosító előadásokon, a TIT Biológia Szakosztálya által szervezett előadásokon. Az itt hallottak általában a legújabb eredményekkel, kutatásokkal kapcsolatosak, s jól hasznosíthatók a mindennapi oktató-nevelő munkában.

A munkaközösség rendszeresen készíti fel az iskola növendékeit az országos biológiai és az iskolában megtartott „Ki mit tud a biológiáról” versenyekre.

A *földrajzi munkaközösség* is mindent megtett annak érdekében, hogy minél eredményesebb munkát végezzen mind a tárgy megszerettetése, mind a tantervi követelmény megvalósítása terén. Nagyon szoros kapcsolatot építettek ki az általános iskolával, ennek keretében az általános iskolában használt reformtankönyveket igyekeztek minél alaposabban megismerni. Az év első munkaközösségi ülését is egy általános iskolában tanító kartárs vezette, és az itt elhangzottakat a földrajz szakosok jól tudták alkalmazni oktató munkájukban.

Nagy gondot fordít a munkaközösség az új középiskolai földrajz-könyvek alapos áttanulmányozására és megvitatására. A tankönyvekkel kapcsolatos tapasztalatokat a kartársak megbeszélték a munkaközösségi üléseken, majd később a szakmai továbbképzéseken is. Az évvégi ismételési kérdésével is sokat foglalkoztak. Mindezeket kívül nagy figyelemmel kísérték a Terra térképszolgálat kiadványait, és igyekeztek ezeket a tanulókkal is megismertetni.

Az *osztályfőnöki munkaközösség* nagy gondot fordított ebben az évben arra, hogy az osztályfőnöki munkatervet szorosan összekapcsolja az iskola munkatervével és az osztályban működő KISZ alapszervezet munkatervével. Természetesen emellett minden osztályfőnöki tanmenetnek az osztályban végzett felmérő, elemző munka alapján kellett elkészülnie. A tanmenetek helyes elkészítése érdekében már a tanév elején tartott a munkaközösség egy megbeszélést. Legfontosabb célkitűzéseik voltak: az eszmei-erkölcsi-politikai nevelés hatékonyabbá tétele, ezen belül a hazafias nevelés fontosságának szem előtt tartása, az időszerű politikai kérdésekben való jártasság elsajátíttatása, a tanulók munkára és önállóságra nevelése, az egyéni és differenciált bánásmód következetes alkalmazása a nevelés területén, a hátrányos helyzetű tanulók és a legkiválóbbak gondozása, a kollégisták és externisták munkájának figyelemmel kísérése, a mulasztások csökkentéséért, szoros együttműködés ki-

E feladatok elvégzése érdekében az azonos osztálycsoportokban tanító kartársak állandóan segítették egymást.

Két osztályszülői értekezletet tartottak az elmúlt tanév folyamán az osztályfőnökök, melyeken a szülők — mielőtt az egyes osztályzatokkal kapcsolatos problémákat ismertették volna velük — nevelési, egészségügyi kérdésekkel foglalkozó előadásokat hallhattak.

Nagy gondot fordított a munkaközösség ebben az évben annak tanulmányozására, hogy a szocialista iskola oktató-nevelő munkájának új stílusa milyen hatással van a tanár—diák szocialista viszonyának megszilárdulására.

Bessenyei Lajosné
tanár

Tanulóink szereplése az országos tanulmányi versenyeken

A tudás hatalom, s mi azt akarjuk, hogy növendékeink rendelkezzenek ezzel a hatalommal. Azonban nem öncélú tudást akarunk nyújtani. „*Tudományt a munkásélellettel egybekötni: ez a feladás...*” valljuk Kölcseyvel együtt. Ez a gondolat vezet iskolánk nevelőit, amikor legkiválóbb tanítványaikat felkészítik a tanulmányi versenyekre, hogy ott bizonyítsák tudásukkal: a Nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium is ismeri kötelességét, vállalja a feladatokat, kész az áldozatos munkára. Sőt, intézetünk önálló kezdeményezéseivel is támogatni igyekszik a minél több, alaposabb tudásért vívott harcot. E célból az 1965/66. tanévben iskolánk idegen nyelvi munkaközössége megyei szintű tanulmányi versenyt indított.

Azt szeretnénk elérni, hogy tanítványaink egész tudásukkal a közösség, a haza, az emberiség javát szolgálják; hogy számukra a tudás soha ne legyen öncél, de mindig a boldog, békés jövőért folytatott harc eszköze.

Jubileumi évkönyvünkben szeretnénk megörökíteni azon tanítványaink nevét, akik az 1952—67 közötti tanévekben megértve az iskola célkitűzéseit, részt vettek az országos tanulmányi versenyeken, és sikeres szereplésükkel az iskola jó hírnevét is öregbítették.

Az alábbiakban tantárgyanként és évfolyamonként közöljük az országos, illetve megyei szinten rendezett tanulmányi versenyeken helyezést elért, illetve díjazott növendékeink névsorát.

Magyar irodalmi pályázat

1961/62. Endreffy Emőke és

1964/65. Margócsy Klára oklevél és könyvjutalmat kaptak.

1966/67. Margócsy István 4. c. bejutott az országos döntőbe.

Történelem

1957/58. Melis Katalin

1959/60. Cselényi Gyöngyi oklevél és könyvjutalmat kapott.

Matematika (Arany Dániel verseny)

1954/55. Katona Mária országos első helyezést ért el.

1966/67. Gál András 4. é. bejutott az országos döntőbe.

1954/55. Magyar Judit

Biológia

- 1965/66. Kiss Antal második lett a megyei versenyen.
1966/67. Kiss Antal 3. a. bejutott az országos döntőbe.

Orosz nyelv

- 1952/53. Kiss Piroska.
1953/54. Kiss Jolán.
1954/55. Farkas Eleonóra, Márkus Judit.
1955/56. Csomor Klára, Papp Lívia.
1959/60. Cselényi Gyöngyi.
1960/61. Csengő Margit másodfokú,
Iváncsik Ágnes harmadfokú helyezést ért el az országos versenyen.
1961/62. Mester Irén megyei első lett.
1962/63. Oroszlán Éva megyei első lett és országos negyedik.
1963/64. Lakatos Sára megyei első lett.
Oroszlán Katalin megyei első a szép kiejtési versenyben.
1963/64. Peles Erzsébet megyei első lett.
Lukács Mária megyei második lett.
Péter Erzsébet (orosz tagozat) megyei első lett.
Princinger Ágota (orosz tagozat) megyei második lett.
Hornyak Julianna (orosz tagozat) megyei harmadik lett.
1965/66. Margócsy Klára (orosz tagozat) megyei első lett.
Rác Zsuzsanna (orosz tagozat) megyei harmadik lett.
Tatár Katalin megyei harmadik lett.
1966/67. Barota Mária megyei első lett (orosz tagozat).
Margócsy István megyei második lett (orosz tagozat).
Czirják Mária megyei első lett.

Latin nyelv

- 1965/66. Margócsy István megyei első lett.
1966/67. Margócsy István 4. c. és
Szabó István 3. a. bejutottak az országos döntőbe.

Német nyelv (megyei verseny)

- 1965/66. Kokas Anikó első helyezést ért el és
Eördögh Tünde második lett a III. évfolyamon.
Csallány Anikó első helyezést ért el és
Frank Rita második lett az I—II. évfolyamon.

Kémia

- 1966/67. Szabó István 3. a.,
Pusztai Anna 3. c. és
Szentmiklósi Zsuzsa 3. c. bejutottak az országos döntőbe.

Szitha Mária
tanár

Az 50-es években általában az volt a szokás iskolánkban, hogy egy-egy osztály megtanult egy-egy 3 felvonásos színdarabot (volt úgy, hogy a Kossuth gimnázium valamelyik fiú-osztályával közösen), s azt először az iskolában, majd szombat esti és vasárnapi előadásban vidéken is előadták. Valósággal átéltük a magyar színjátszás hőskorát, tanítványaink olyan lelkesen vállalták a vidéki turnékat, mint hajdan Deryné és társai. Később a hivatásos színészek falujárásával megszűnt a mi kultúr-csoportjaink effajta tevékenysége, és iskolánk kulturális élete más irányban fejlődött tovább. A hosszabb terjedelmű színdarabok után egyre nagyobb tért hódított a vers és rövidebb prózai szöveg tanulása, ezenkívül irodalmi műsorainkat ének, zene és táncszámok tették változatosabbá.

Az 1959/60-as évben indítottunk egy előadás-sorozatot „Ismerd meg a szocialista országokat!” címmel, amely nagy érdeklődést és elismerést váltott ki városunk irodalomkedvelői körében. A „Kínai est”-en csodálatosan finom művű kínai versek, zene- és táncszámok kerültek bemutatásra. Majd a „Szovjet est” és „Német est” nyomán jutottak közelebb diákjaink a szovjet, illetve német ifjúsághoz, meggyorsítva levelező partnereikkel a levélcserét. Ezeket a nagyszerű előadásokat (amelyek két-nyelvűek voltak) követte az 1961/62-es évben még a „Csehszlovák est” és „Lengyel est”, amelyeknek műsorát egy-egy osztály vállalta.

Kiemelkednek a kisebb megemlékezések sorából egy-egy nagy írónak vagy költőnek évfordulóján rendezett emlékestek. Pl. Radnóti Miklós, Karinthy Frigyes, Móricz Zsigmond, József Attila stb. Sok tehetséges szavalója volt közben iskolánkknak, pl. 1954/58 között Pécsi Ildikó, majd a későbbi években Magy Mária, László Katalin,

Iskolánk kulturális élete

Iskolánkban a kulturális élet szervezésében és irányításában a KISZ, a magyar és az idegen nyelvi munkaközösség vállalt legnagyobb szerepet. Iskolai rendezvényeink több évre visszamenőleg szerves részei nevelő és oktató munkánkknak, elősegítői és támogatói kulturális és esztétikai nevelésünknek. Ezek az ünnepélyek,

Iványi Anna, Kondorossy Éva, Kusnyerik Ildikó és Orzovenszki Mária. Még ugyan csak az 1961/62-es tanévben két másik reprezentatív előadás zajlott le, az egyik Liszt Ferenc születésének 150. évfordulója alkalmából, a másik „Megyénk írói és költői” címen került megrendezésre. Ezzel az előadással tudatosítani kívántuk tanulóifjúságunkban megyénk és városunk haladó irodalmi hagyományait.

1965-ben „Soha többé” címmel színvonalas antifasiszta irodalmi estet mutattunk be a megyei művelődési házban nagy érdeklődés mellett.

A városunkon kívüli szereplések közül ki kell emelnünk a Sárospataki Diáknapon való részvételt, amely az 1962/63-as évben 1 arany, 3 ezüst és 2 bronzéremet hozott és az 1964/65-ös tanévben 3 arany, 6 ezüst és 6 bronzérem elnyerését eredményezte egyéni, illetve csapatversenyben (szavalat, énekkar).

Iskolánk életével foglalkozik és a tehetséges, jó tollú tanulók írásainak megjelenési fórumot nyújt az 1964 óta megjelenő iskolaújság, amely először „Mi újság”, majd „ZIG” (a Nyíregyházi Zrínyi Ilona Gimnázium híradója) címen jelenik meg negyedévenként. A színvonalas, ötletes iskolaújság Bessenyei Lajosné magyar szakos tanár jó munkáját dicséri, aki ügyesen irányítja a szerkesztő bizottság tevékenységét.

Iskolánk kulturális életéhez tartozik a minden évben megismétlődő (3 forduló) szavaló és szövegmondó versenyben való részvétel. Az elmúlt évben és az idén is iskolánk növendéke lett a megyei első (Karakó Judit, Dancs Vera 2. b.).

Az iskolában működő KISZ stúdió is hozzátartozik részben kulturális tevékenységünkhöz. Minden héten egy alkalommal sugározza műsorát, sokszor igen színvonalas kulturális műsor vagy megemlékezés formájában, amikor nagy iskolai ünnepeket nem tudunk tartani.

Az idén ünnepli iskolánk fennállásának 50. évfordulóját. A jubileumi év alkalmából még nagyobb gonddal készültünk fel kulturális rendezvényeinkre. Január végéig lezajlott az iskolában a Sárospataki Diáknapok selejtezője. Az itt legjobb eredményt elért tanulók közreműködésével rendeztük meg január 20-án a színházban irodalmi estünket megyénk és városunk mai íróinak műveiből. A bevezető előadást Czine Mihály irodalomtörténész tartotta, utána Váci Mihály, Galambos Lajos, Sipkay Barna és Végh Antal írásait tolmácsolták legtehetségesebb szavalóink és prózamon-dóink (Dancs Vera 2. b., Karakó Judit 2. b., Borbély Éva 2. c., Mankó Mária 3. a., Margitics Péter 3. b., Kiss Kálmán 4. b.).

Március 20-án szintén a színházban zajlott le ünnepi műsorunk a Forradalmi Ifjúsági Napok alkalmából. Az ünnepi beszédet Figula György, a megyei művelődési osztály vezetőhelyettese tartotta. Az ünnepély szavatai és prózai részletei színvonalasan tolmácsolták 1848. március 15, 1919 március 21 és az újjászervezett KISZ jelentőségét. Az irodalmi részt szépen tagolta és a műsort élményszerűbbé tette a 2. d. és az 1. c. osztály kamarakórusának ügyes szereplése, forradalmi dalokat adtak elő.

Jubileumi évünk kiemelkedő kulturális eseménye lesz a jún. 4-én megrendezendő est a szabadtéri színpadon. Ebből az alkalomból iskolánknak nemcsak mostani, hanem régebbi növendékei is szerepelnek, akik azóta híres művészek lettek. Így iskolánk múltja és jelene ezúton fog találkozni a művészet közvetítésével.

Dr. Katona Béláné
tanár

Könyvtári munka

Intézetünk könyvtárában ma körülbelül 9000 kötet van 137 900 Ft értékben. A gyarapodás minden évben 10–12 ezer Ft.

A könyvtári munkának szervesen be kell kapcsolódnia az intézet munkájának egészébe. Tevékenységével támogatnia kell az ifjúságot, lehetőséget kell adnia a tanárok számára szakkönyvek, folyóiratok olvasására. A cél tehát az, hogy mind a tanulóifjúság, mind a tanárok segítséget találjanak a könyvtárban munkájuk elvégzéséhez. Természetesen a jó bornak is kell cégér, a jó könyvre is fel kell hívni a figyelmet.

Minden tanév kezdetén összeállítjuk az osztálycsoportok számára a kötelező olvasmányokat, amelyeket a könyvtárfelelősök vesznek át, illetve osztanak ki. Ha új művet vásárolunk, akkor ezekről a KISZ stúdió műsorában, vagy egyszerűen a hangosbemondóban ismertetést tartunk, vagy egy-egy szekrényben kiállítjuk. A legjobb propaganda mégis a kölcsönzés, Új könyvtárunk ugyanis szabadpolcos rendszerű, a tanulók válogathatnak tetszésük szerint a könyvek között. Természetesen a könyvtáros tanár irányítja a válogató tanulók figyelmét, ízlését. Így egy-egy jobb könyv egész osztályt vagy osztálycsoportokat bejár. Első osztályos tanulók még gyakran jönnek olyan kéréssel, hogy egy „jó könyvet tessék adni.” Érdemes megfigyelni ezeket a kisdíjakokat, mennyit alakul ízlésük, és milyen érteően olvasnak negyedikes korukban.

Olvasottság tekintetében a klasszikusok közül legkedveltebb tanítványaink körében Jókai, a maiak közül Váci, Galambos.

A tanulók szeretik a könyvtárat, ennek bizonyossága, hogy a cédulázás vagy rendezés munkájában szívesen és sokan segítenek a könyvtáros tanárnak.

Iskolánk fennállásának 50. évfordulója alkalmából a KISZ-szervezet felajánlotta hogy minden tanuló egy könyvet ajándékozzon a könyvtárnak. A szép mozgalom eredményeként sok könyvvel lettünk gazdagabbak.

Moldván Györgyné
tanár

Zalka Máté kollégium

Kollégiumunk régi múltra tekint vissza; őse az evangélikus internátus volt, melyet 1941-ben 30 fővel nyitottak meg. Nagyon gondosan kiválogatott tanulók kerülhettek ide, ahol nemcsak a tanulmányi eredmény, hanem a vagyoni helyzet, származás és a vallás volt a legfontosabb tényező. Ha valaki meg tudta fizetni a kétszáz pengőt és a természetbeni juttatásokat, ami egy ipari munkás vagy mezőgazdasági munkás egy havi bérének felelt meg, akkor kérhette a felvételét az internátusba.

A felszabadulás fordulatot hozott a bentlakásos intézetek életében, így a Zrínyi Gimnázium internátusában is. Az eddig kiváltságosak részére létesített internátus átalakult népi kollégiummá, ahová a tehetséges munkás, paraszt származású és állami gondozott tanulók kerültek. Megnyílt az út ezen tanulók részére a fejlődés és a boldogulás felé. A „sötét Szabolcs” tehetséges, boldogulni akaró paraszt fiataljai 1950-ben foglalták el ezt az intézetet 170 fővel.

1951-ben Zalka Máté nevét kapta és mint diákotthon működött 1961. április 28-ig mikor elnyerte a kollégiumi címet. Ekkor a kollégiumi nevet a diákotthon nevére cserélték.

eredményesen dolgozik. A kollégiumi tanács irányítója az iskola KISZ-szervezete, mely aktív irányító és ellenőrző tevékenységével szorosan összekapcsolja a két intézményt, amelynek célja az ifjúság marxista-leninista szemléletének kialakítása, az ifjúság nevelése a IX. kongresszus szellemében.

Ezt aktív politikai munkával érjük el, melynek szolgálatában állnak a sajtó, rádió, tv, mozi, ismeretterjesztő előadások, KISZ akadémia, marxista-körök, csoportmegbeszélések, fejlődésünket bemutató kiállítások, ateista-körök. A kollégium nevelőtanárai pontos, gondos munkájukkal igyekeznek ezeket a lehetőségeket kiaknázni. Elmélyítik tanulóikban a szocialista erkölcs, a szocialista öntudat, a munkához való viszony elemeit és azokat úgy nevelni, hogy az innen kikerülő 18 éves fiatal mind az egyetemen, mind az életben becsülettel megállja a helyét. Foglalkozunk a helyes pályaválasztás kérdésével is.

Korrekpetálási órák szervezetével, a tanulók segítségével, jó tanulók bevonásával a tanulmányi eredmény állandó javítására törekszünk. Eredményeink jók. Persze, ez a tanulók munkához való viszonyától is függ. A szülői házzal állandóan tartjuk a kapcsolatot, így a szülők mindig értesülhetnek gyermekeik eredményeiről.

A közösségi érzés kifejlesztésével igyekszünk elérni, hogy a kollégiumon belül meleg, bensőséges viszony alakuljon ki. Jelszónk: „Mindenki egyért, egy mindenkiért!”

Dr. Ördögh Jánosné
kollégiumi igazgató

Tanulószo

A tanulószobába a tanulókat iskolánk igazgatója vette fel. Ezek a tanulók ebédet kapnak, és állandó tanári felügyelet mellett tanulnak, illetve díjtalan korrekpetálásban részesülnek. Iskolánknak vannak olyan tanulói, akik a kedvezményes ebédet nem veszik igénybe, csak tanulni járnak a tanulószobába. Ez térítésmentes, ellenben a tanulószoba házirendje rájuk nézve is kötelező. A felvételnél bizonyos előnyöket élveztek azok a tanulók, akiknél mindkét szülő dolgozik, bejárók, magánházaknál laknak vagy a családi körülményeik olyanok, hogy nincs biztosítva zavar-talan tanulásuk.

A tanulószoba munkarendjét a tanulószoba vezetője készíti el, amit megtárgyal a KISZ-szervezet vezetőjével, illetve a szülői munkaközösség választmányával. Ezután az iskola igazgatója elé terjesztjük jóváhagyásra.

Korrekpetáló nevelőink rendszeresen foglalkoznak a tanulókkal. Ez a lehetőséghez mértén egyénileg vagy csoportosan történik. Igyekszünk a differenciált egyéni foglalkozások számát növelni. Különösen a hátrányos helyzetben lévő munkás-paraszt fiatalok tanulásában, kulturáltságában mutatkozó lemaradások pótlására fordítunk nagy gondot. Így elérjük azt, hogy főiskolai, egyetemi felvételi vizsgákon megfelelő esélyekkel indulhassanak.

A tanulószobai foglalkozásokon lehetőség van a tanulók világnézeti erkölcsi-politikai nevelésére is, amit maximálisan igyekszünk kihasználni.

Iskolánkban jelenleg 130 tanuló részesül tanulószobai ellátásban. A foglalkozásokat 4 csoportban tartjuk. Az egyes évfolyamok külön csoportokban tanulnak, s így lehetőség adódik a tanulószobai közösségek kialakítására. Külön korrekpetáló termet biztosítunk azok számára, akik rendszeres tanári segítségre szorulanak. Tanulóink az adott lehetőségeket kihasználják, amit az első félév eredményei is igazolnak.

lők órákon szerzett ismereteinek megszilárdítása, a jártasságok, készségek kialakítása, valamint az iskola és a KISZ-szervezet nevelő tevékenységének segítése a szocialista közösségi élet kialakításában.

Vasváry Zoltán tanár,
tanulószo

Iskolánk tanulmányi kirándulásai

A Zrínyi Ilona Gimnáziumban tanárok és diákok nagy vágyakozással várják a minden évben megismétlődő tanulmányi kirándulásokat, mert ezek a kirándulások nagy élményt jelentenek minden diáknak, de a felelősség mellett a tanároknak is.

Kirándulásainknak elsősorban tanulmányi jellegük van. A kirándulást a megszokott iskolai környezeten kívül abból a célból végezzük, hogy a kirándulást bővítsék látókörüket, új benyomásokkal gazdagodjanak, s közvetlenül figyeljék meg azokat a tárgyakat és jelenségeket, amelyeket az iskolában nem mutathatunk be. A tanult tárgyak megfigyelése a kirándulás alatt különbözik azoktól a megfigyelésektől, amelyeket a tanulók az iskolában az előadó termekben végeznek. A kiránduláson a gyermekeknek lehetőségük nyílik arra, hogy a tárgyaknak és jelenségeknek sokkal nagyobb változatosságával ismerkedjenek meg, mint ahogyan az osztályokban lehetséges. Ezenkívül a kirándulásokon a tárgyakat és jelenségeket az őket jellemző környezetben figyelik meg. És a kiránduláson végzett megfigyelésnek nagy nevelő jelentősége is van. Mindenki

A jelenségek közvetlen megfigyelése a kirándulás alkalmával éles és felejthetetlen benyomást hagy maga után, és elősegíti a megszerzett ismeretek tartós megőrzését. Ezeknek a kirándulásoknak, melyeken 500—600 tanuló vesz részt, talán nemcsak a „tanulmányi” jellege a vonzó, hanem az is, hogy egy hosszú tanév után néhány napra tanár és diák kikapcsolódik a hosszú hónapokig tartó munkából. Egy-egy ilyen kirándulás közelebb hozza egymáshoz a diákokat is, de valahogy sokkal közvetlenebbé válik a tanár és a diák kapcsolata is. Már az indulás izgalma nagy feszültséget teremt mindenki benn, s ez a feszültség a közös utazás első percétől hatalmas jókedvben oldódik fel. Ilyenkor aztán szinte maguktól kerülnek elő a legkülönbözőbb dalok.

Iskolánk négynapos tanulmányi kirándulásain, melyeknek költségeit a tanulók az őszi betakarító munkák alkalmával szerzik meg, egy-egy nagyobb távoli terület városainak nevezetességeit tanulmányozzák. Évenként más-más területre szervezzük meg a kirándulásokat, így a tanulók iskolai tanulmányaik idején minden évben más tájjal találkozhatnak.

Ilyen nagy kirándulás volt az 1962-ben megtartott Szigetvár, Pécs, Siklós és Harkányföld történelmi és természeti szépségeiben bővelkedő helyeire vezetett kirándulás. Ilyen volt az 1963-ban megtartott Győr—Sopron—Kőszeg—szombathelyi kirándulás, az 1964-ben megrendezett balatoni kirándulás. Balatonszabadi központtal. S ilyen volt a legutóbb, az 1966-ban megtartott Szigetvár—Pécs—Szegedi kirándulás.

A kirándulók egy csoportja Abaligetén

Kétségtelen, hogy ezek a kirándulások nemcsak kellemesek, de nagyon hasznosak is. Hiszen egy várat körülvárván, aprólékosan mindent megnézve, lehetetlen, hogy ne gondoljunk annak a várnak nevezetességére, amiről tanultunk. Ezeknek a történelmi nevezetességű helyeknek a megtekintése tanulóinkban a szocialista hazafiság érzését is elmélyíti.

A kirándulások minden napját az újra és újra előtörő kíváncsiság jellemzi, amit a nevezetességek és érdekességek megismerése kelt felnőttben és fiatalban. A harmadik, negyedik nap elteltével, ha kicsit fáradtam is, de nagyon sok élménnyel, ismerettel térünk minden kirándulásról haza. Összegezve, szinte egyöntetű véleményként mondható el, hogy minden tanév fénypotjának számít az iskolai tanulmányi kirándulás. Ugyanis a jól megszervezett túrák nemcsak új ismereteket, hanem rengeteg vidámságot, élményt, kikapcsolódást is nyújtanak.

Az iskola tanulóival tett évenként megismétlődő tanulmányi kirándulásokon kívül a tantestület tagjai is szerveznek tanulmányi kirándulásokat. Ilyen volt pl. az 1965. tavaszán a Szovjetunióba, az 1966. év tavaszán az Ausztriába szervezett kirándulás. Ezenkívül 1966. nyarán a megyénk területén lévő nevezetességek megtekintésére is szerveztünk tantestületi kirándulást, amely 2 napot vett igénybe.

Ötvös László
tanár

Munkaoktatás iskolánkban

A) A szabás-varrás oktatása

Kitűzött célunk a könnyű fizikai munka megismertetése és megszerettetése, s annak pontos végzése.

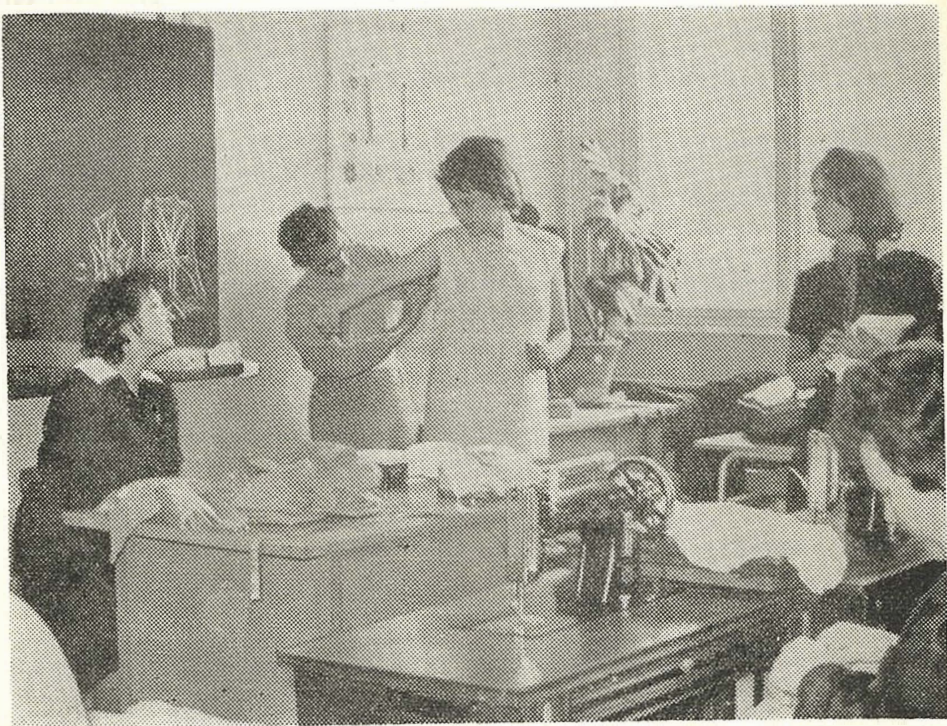
Ma, amikor a középiskolai tanulóifjúság száma nőttön-nő, és csak kis százaléka remélhet az egyetemeken továbbtanulást, rá kell vezetnünk az ifjúságot arra, hogy az ipar és a mezőgazdaság is megkívánja az általános műveltséget. A gépesítés korát éljük. Gépek dolgoznak a földeken, a kisipar is nagyüzemmé alakul át, és minden nagyobb tudást, képzést kíván. A politechnikai oktatás ezek alaptudását hivatott nyújtani.

Az oktatás kisipari szinten történik, hogy a tanuló minden munkamenettel megismerkedjen, elsajátítsa, és ezek miéretté megértse, így a munka örömet jelent majd számára.

Pillantsunk egy kicsit a szakokba!

Termünk derűs, egészséges és kifogástalanul felszerelt, melyben a munka igazán csak örömet jelenthet. Iskolánk igazgatója nagy segítséget nyújt a zavartalan munka végzéséhez.

A szabás- és varrásba való betekintéskor a tanuló számára a követelmény igen nehéznek tűnik különösen azoknál, akik még tűt nem sokszor fogtak a kezükbe. Nagy türelmet kívánnak ezek a gyerekek, mert tudatlanságuk tudata lelkükben ideges ingerültséget szül, és ilyen esetben szükséges, hogy az oktató tanár ezt átérezze, saját gyermekeként szeretettel, odaadással legyen segítségére, mert különben elszítheti munkakedvét. Az ilyen gyermekeknél nagy örömet jelent az első próba, az első munka elkészítése, de úgy érzem, a mi örömünk még az övéknél is nagyobb, mert a küzdelmes munka mosolyt, derűt varázsolt a már-már csüggedt arcokra. Nehezen fogadják el azt is, hogy munkájukat csak elkészítés után nyitják meg, de

Ruhapróba a gyakorlati foglalkozáson

szert, és örömmel készítik egyik munkát a másik után, sőt egyesek igénylik díszítés céljából a kézimunkát is.

A legtöbb tanuló maga választotta e szakot. „Kedvelem ezt a politechnikát, főleg azért, mert hasznos, amit itt tanulunk, hasznát vesszük az életben” — írja egyik tanuló. Az anyagismeret fontosságát, szükségességét is elismerik a leányok, hisz a gyakorlati munka el sem képzelhető elméleti tudás nélkül.

Nem rekedhetünk meg csak a ruhák elkészítésénél, ismernünk kell az anyagokat is, azok tulajdonságait, előállítását (műanyagok). Anyagismereti óráinkon támaszkodunk a biológia, kémia és fizika órák anyagára is. Üzemlátogatáskor megismerkedünk a nagyipari termeléssel.

A legtöbb tanuló további terve, hogy majd a saját maga és családja ruháit elkészítse, tehát a hasznosság, a gazdaságosság elve érvényesül. Munkáikat kollektíven megbírálják, igazítják, így jó közösségi szellem alakul ki egy-egy csoportban. Egymáson való segítség, bírálat, mások sikeres munkájának elismerése, munkaszeretet fejlődik ki bennük, ezek a szocialista munkaerőkölcstől alapfeltételei. A szabás-varrás jó alkalom a munkára nevelésre, amely kihat a tanulók egész életére.

Pető Jánosné és Bartos Józsefné
politechnikai tanárak

B) Mezőgazdasági gyakorlati oktatás

A mezőgazdasági gyakorlati oktatás iskolánkban az 5+1-es oktatás keretein belül szántóföldi, növénytermesztő, konyhakertészeti és virágkertészeti szakmai előképzéssel indult.

Az 1965/66-os évben a francia és az orosz tagozatos osztályokban heti 2 órában folyt, a virágkertészet jelenleg 7 osztályban állandósult. A heti 2 órás gyakorlati oktatás nem ad szakmai előképzést, célja: a tanulóifjúság munkára való nevelése, a fizikai munka alapvető tudnivalóinak elsajátítása, a munka megbecsülése, értékelése. Tanulóifjúságunkat az életre neveljük, ez az a tantárgy, amely az iskolai oktatást közelebb hozza az élethez, az elméletet összekapcsolja a gyakorlattal. Tavasszal és ősszel gyakorlati foglalkozásokon a tanulók az iskola gyakorló kertjében

Paprikaszéletelés a konzervgyárban

megismerkednek a különböző egynyári, kétnyári évelő dísznövények szaporításával, figyelemmel kísérik ezek fejlődését. Ízelítőt kapnak tanulóink a kerttervezés alapvető ismereteiből. Külön élményt jelent számukra az a látvány, amikor a saját maguk által ültetett, metszett vagy szemzés útján elért eredményekben látják munkájuk értelmét. A családlátogatások során tapasztaltam, hogy az érdeklődő tanulók hogy hasznosítják otthon a politechnika órán tanultakat.

Sajnos, a téli gyakorlatok megtervezése nehezebb. Télen az oltási módokat gyakorolják a tanulók, és megismerkednek a szobai dísznövények hajtásával.

Reméljük, hogy a tervbe vett üvegház felépítésével még eredményesebben tölti be hivatását a gyakorlati foglalkozás.

Rádióműszaki ismeretek

Az 1966/67-es tanévben a rádióműszerész politechnika keretében 6 csoport 2 s és 2 csoport 5 órás szakmai előképzése folyik. Igaz, hogy a műszaki jellegű tan-
gyak főleg a fiúkat érdeklik, de az az észrevételem, hogy nem kevésbé érdeklik a
nytanulókat is.

Az előképzés sajnos nem ad minősítő oklevelet, de a gyakorlatok alatt a tanulók
ajátíthatják a mindennapi életben szinte nélkülözhetetlen kézügyességet. A rádió-
n ül megismerkednek az otthonukban előforduló háztartási kisgépekkel, és azok
szerűbb hibáinak megjavításával. Az elméleti oktatáson keresztül betekintést
ernek az elektromos berendezések — főleg a rádiókészülékek — működési elvébe.

A felsőbb osztályosok között több olyan tanulónk van, aki önállóan amatőröklik
foglalkozik a rádiózással. Ez az időtöltés nemcsak hasznos szórakozás, hanem aki
kmájának, mondhatnám élethivatásának választja, annak igen hasznos előkép-
t ad eljövendő foglalkozásához.

Természetesen sok tanulónak nem ez a szakma az életcélja, de a megszerzett
zügyességen kívül megismeri a munka szépségeit is. Megtanulják megbecsülni
lát és társaik munkáját, és nem utolsósorban a munka szerszámaikat és a feldolgo-
sra kerülő anyagot.

Ezért azok a tanulók is, akiknek nem életcélja az elektrotechnika, hasznos ismer-
ekkel gazdagodva léphetnek ki az életbe.

Szabó Sándor
politechnikai tanár

Iskolai sportmunka

Az iskola sportmunkája szerves része az intézetben folyó egységes nevelőmunká-
k. Alapvető célkitűzései között szerepel az egészséges, edzett, harmónikus fejlett
ber nevelése. Szocialista szellemű sportunk feladata a versenysport művelése mel-
t a tömegek testi kultúrája színvonalának minél magasabb fokra emelése, továbbá
munkára való szervezett felkészítés. Óriási jellemnevelő jelentősége van mind
ákon folyó testnevelésnek, mind pedig a sportköri foglalkozásnak. Az iskolai test-
velés és sportmunka eme kívánalmaknak a legnagyobb mértékben igyekezett a
ültben is, és igyekszik a jelenben is eleget tenni.

Jelen beszámoló csak röviden érinti az iskolai sportélet múltját, majd részletesen
galkozik az iskolai sport közelmúltbeli eredményeivel.

Az intézet nem rendelkezett mindenkor olyan kedvező adottságokkal a sportmun-
terén, mint a közelmúltban, illetve jelenleg az új iskolában. A tanulói létszám ten-
tetében is az utóbbi években, különösen az új épületbe történt átköltözése után
te el a legmagasabb szintet az iskola. Ezen körülmények természetesen kihatással
ltak és vannak a sportmunka fejlődésére és eredményességére.

Az iskola az 1922/23. tanévben kapott kinevezett testnevelő tanárt Prékopa Pi-
ska személyében. Az iskola sportkörének megalakulása is erre az évre esik.

továbbiakban sportáganként ismertetjük az iskola sportkörében kifejtett munkát.

Torna. Az iskolában — mint általában minden leányintézetben — a torna sport
rjedt el legkorábban, ez a sportág a jelenlegi koedukált intézetnek is profilja ma-
adt. A torna népszerűségét az alábbi sikerek és eredmények fémjelzik. Már 1923-ban
z iskola tornászai a debreceni területi versenyen sikerrel szerepeltek. A további
z iskolai tornászai a debreceni területi versenyen sikerrel szerepeltek. A további
z iskolai tornászai a debreceni területi versenyen sikerrel szerepeltek.

böző versenyeken. Eredményeik nemcsak megyei, hanem országos szinten is figye-
lemre méltóak. 1958/59 és 1960-ban a megyei középiskolai bajnokságon az iskola csa-
pata első helyezést ért el. Egyénileg kiemelkedett Kovács Ágnes, Krokovay Gizella és
Lázár Olga. 1959-ben a területi versenyen, Miskolcon csapatunk 5. lett, egyéniben
Kovács Ágnes ezüstérmes szerzett. Ezen eredménye alapján csapatunk részt vehetett
az országos versenyen. Ezen a versenyen Kovács Ágnes igen értékes 4. helyezést ért el.

1966/67-ben Gyurcsán Ilona megyei bajnok lett. A fiú tornászcsapatunk 1965—
66—67-ben megyei bajnokságot nyert. Egyénileg Bakó István kétszeres megyebajnok,
1966-ban az országos középiskolai egyéni bajnokságon szerenkénti versenyen 1., 2. és
3. helyezést ért el. Honfi László ezen az országos versenyen 7., Nemes Gábor 9. lett.
A nagy mezőnyben ezek a helyezések igen értékesek.

Atlétika. Ez a sportág a tornával szemben megfelelő terület hiányában kedve-
zötlenebb helyzetben volt. Először 1934-ben találkoztunk az iskola sportéletében atle-
tikai ugróversennyel. A további években is csak az év végi tornaünnepélyeken szere-
pel az atlétika néhány versenyszámmal. 1959-ben a megyei középiskolai atlétikai ver-
sényen távolugrásban és magasugrásban első, továbbá több 2. és 3. helyezést értek el
atlétáink. Pontversenyben iskolánk a 3. helyen végzett. 1960-ban ugyanilyen verse-
nyen három 1. és több 2. és 3. helyezést értek el. A következő években is több-keve-
sebb sikerrel szerepeltek versenyzőink. 1963—64—65—66-ban Fazekas Ildikó, Szabó
Eszter, Szaplóczai Mária, Szatke Mariann és Lengyel Éva tanulók képviselték ki-
emelkedő eredménnyel iskolánk atlétikai sportját. Versenyszámaikban a fenti években
megyei bajnokságot nyerték. Fazekas Ildikó és Szatke Mariann országos versenyeken
is előkelő helyezést értek el, míg Lengyel Éva gerelyhajításban 1964/65-ben országos
serdülőbajnokságot nyert, 1966 óta pedig az országos ifjúsági válogatott versenyzője.

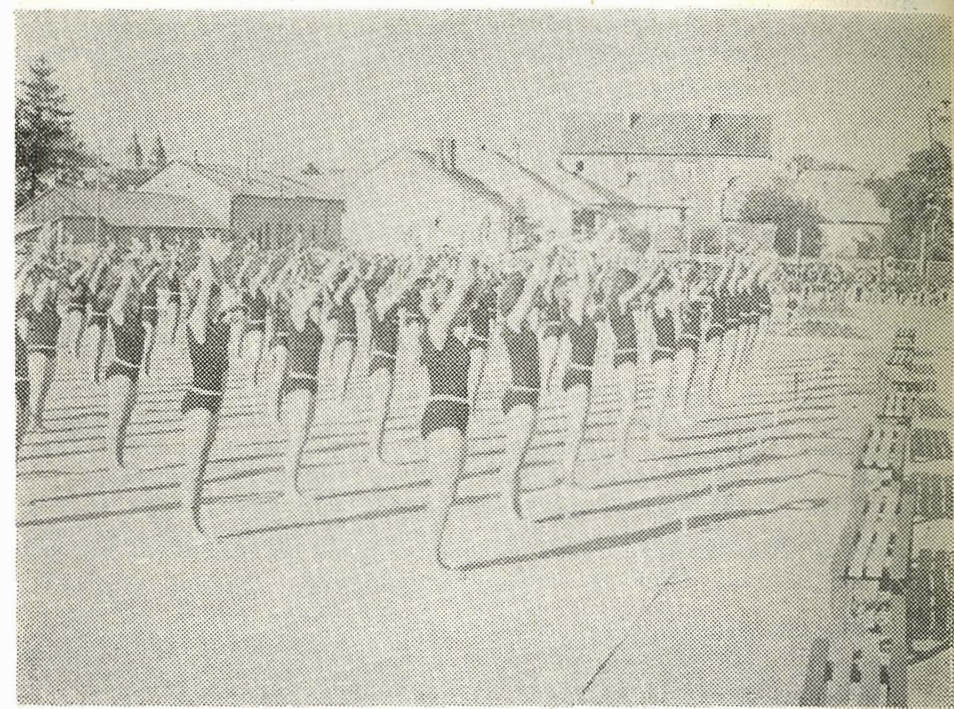
Sportjátékok. Az iskolai sportéletben a torna és az atlétika mellett csakhamar
megjelennek a sok élményt nyújtó és kedves szórakozást jelentő játékok. A tornával
egyidőben találkoztunk az iskola sportéletében az **asztalitenisszel**. Ezt a játékot ko-
rábban csak szórakozásként üzik a sportolóink, versenyszerűen csak az 1960-as évek-
től kezdve foglalkoznak e sportággal több-kevesebb sikerrel.

Kézilabda. Ez a sportjáték csak a közelmúlt években honosodott meg iskolánk-
ban. 1960-ban iskolánk csapata az egyesületi bajnokságban 3. helyezést ért el. 1961-
ben a megyei felnőtt bajnokságban vető részt, és az 5. helyen végzett. 1962-ben me-
gyei középiskolai bajnokságban 3., az 1963/64-es tanévben megyei középiskolai baj-
nokságban 1. helyezést ért el. 1964/65 és 1966-ban már a fiú csapatunk is pályára lé-
pett, és a megyei ifjúsági bajnokságban közepesen szerepelt. Legeredményesebb já-
tékosunkat, B. Papp Istvánt (3. a. osztály) a Kinizsi SE NB II-ös csapatának adtuk át.

Kosárlabda. Ez a szakosztály 1929-től kezdve szerepel az iskola sportkörében. A
következő években a kosárlabda szakosztály csak iskolai háziversenyeken szerepelt,
majd 1960-ban barátságos mérkőzést játszottak a debreceni Fazekas és Csokonai gim-
názium csapataival, és mindkét iskola csapatát legyőzték. 1960-tól rendszeresen sze-
repelt a csapat a megyei középiskolai bajnokságban. 1963-ban kosárlabda csapatunk az
országos középiskolai bajnokságon a legjobb 16 között végzett. 1964—65—66-ban a me-
gyei középiskolai bajnokságban 2. helyezést ért el.

Röplabda. 1949-ben röplabda csapatunk Debrecenben területi bajnokságot nyert.
1960-ban a megyei felnőtt bajnokságban 1. helyezést ért el a csapat, 1962—63—64-ben
megnyerte a megyei középiskolai bajnokságot, ugyanígy a területi bajnokságot is és

Legeredményesebb játékosaink közül Papp Mária jelenleg a Testnevelési Főiskola hallgatója, az országos felnőtt válogatott röplabda-csapat tagja, Béres Ilona az országos ifjúsági válogatott csapat tagja, Lakatos Zsuzsa, Zempléni Ibolya és Horányi Mária a Nyíregyházi Szpartakusz SE játékosai. 1963-ban már az iskola fiú-csapata is megalakult, és részt vett a városi bajnokságban, igen jó szerepléssel az élményben részesült. 1965 nyarán a Tatai Országos Serdülőtáborban három játékos: Birtók János, Vanczák József és Fejős Gábor vett részt. 1965-ben a megyei ifjúsági bajnokságot megnyerték. 1966-ban a csapatból a három legtehetségesebb játékost a Nyíregyházi Szpartakusz csapatához igazolták át, így a csapat a terembajnokságban a Szpartakusz mögött az előkelő második helyet, az ifjúsági csapatok között az első helyet szerezte meg.

Tornabemutató iskolánk sportpályáján

Tömegsport. A felszabadulás után a szocialista testkultúra alapja a tömegsport. A sport széles tömegek közkincsévé lett. Az iskolai testnevelés és sportmunka egyik feladatja, hogy a minőségi sport fenntartásának érdekében a tanulók minél nagyobb tömegeit vonja be a sportmunkába, illetve biztosítsa minden tanuló számára a lehetőségeiknek megfelelő sportolási lehetőséget. Korábban a játékdélutánok, majd szervezett formában az osztályok közötti háziversenyek, továbbá az iskolák közötti versenyek nyújtottak lehetőséget a tanulók 60–70%-ának az aktív sportolásra. Eme versenyek révén szerezték meg a tanulók többsége korábban az MHK, jelenleg a KISZ testnevelési mozgalmának különböző jelvényfokozataiban szükséges pontokat. Iskolánk

illetve aranyjelvényeknek. 1966-ban a KISZ KB felhívást adott ki az iskolai KISZ-szervezeteknek járőrverseny megrendezésére. Iskolánk e versenyfelhívásnak eleget tett, és KISZ-szervezetünk minden alapszerve egy-egy csapatot indított a háziversenyben. Ezt a versenyt a 3. é. osztály fiúkból és lányokból álló vegyescsapata nyerte meg. Így iskolánkat ez a csapat képviselte a városi és a megyei, majd az országos döntőn, ahol végül is országos bajnokként fejezte be iskolánk csapata diadalmas szereplését.

Az iskola testnevelési- és sportéletében mindenkor jelentős esemény a két-három évenként megrendezésre kerülő évvégi testnevelési ünnepély, amelyen minden tanuló részt vesz. Legutóbb 1964-ben rendeztük meg az iskolai tornaünnepélyt. Ezen karika, labda, szalag, szalagcsokor és szabad tömeggyakorlatok, továbbá kiváló leány és fiú tornász csapatunk talaj és szertorna gyakorlatokkal szórakoztatta a szép számmal megjelent nézőket. Az ünnepély végén a fiú kézilabda-csapat a Vasvári Pál gimnázium csapatával barátságos mérkőzést játszott.

1965-ben iskolánk 400 tanulója karika- és szabadgyakorlattal, majd 1966-ban ugyancsak 400 tanuló művészitorna gyakorlattal szerepelt az OSN városi és megyei rendezvényén a nyíregyházi stadionban.

1967 február 25-én az intézet 50. éves jubileuma tiszteletére a Móricz Zsigmond Színházban dísztorna bemutatót rendeztünk, két órás színes, változatos élményt nyújtó műsorral. Az ünnepségen meghívott vendégként részt vett intézeünk volt növendéke, Horváth Leona, aki jelenleg a pécsi főiskola testnevelő tanára, két válogatott tornász tanítványával. Ugyancsak részt vett az ünnepélyen Tóth Lajos válogatott tornász is. Résztvételük nagyban emelte az ünnepség színvonalát.

A tanév végén, június 2-án jubileumi sportnapot rendezünk. Ez alkalommal délután meghívásos röplabda és kézilabda-mérkőzések, továbbá tornaverseny, délután pedig tornaünnepély lesz.

Kegyé Éva
tanár

Bálint Mihály
tanár

Kovács József
tanár, szakfelügyelő

Iskolánk dolgozói

Iskolánk igazgatói

Dr. Popini Albert 1917—1919. Nagy Istvánné 1919. Adorján Ferenc 1919—1933. Weiszer Gyula 1933—1945. Labossa Lajos 1945—1948. Benkő László 1948—1949. Reményi István 1949. Dr. Pazonyi Béla 1949—1950. Horváth Sándor 1950—1954. Dr. Margitics Gyuláné 1954—1958. Jóscai László 1958—.

Az iskola tanárai

Kálmán Piroska, Nagy Istvánné, Barczáné: Schmidt Gizella, dr. Moór Elemér, dr. Moór Elemérné: Bodnár Margit, Kémeri Matild, Adorján Ferenc, Fester Kálmán, Fehér Gáborné: Popovics Margit, Fehér Gábor, Deák Magdolna, dr. Dengelegi Lajos, Orbán Márta, Benigni Andor, Weiszer Gyula, Weiszer Gyuláné: Mazán Margit, Reitmann Margit, Salánki József, Kelecsényi Sándorné: Majsovich Gabriella, Gazsó József, Pusztay Rózsa, Budayné: Mercz Edit, Polster Erna: Labossa Lajosné, dr. Kovács Lászlóné: Prékopa Piroska, Nyikos Ilona, Zerinváry Kornélia, Szenészi Gyula, Ambrózy Géza, dr. Kopányi Mária, dr. Róder Ede, dr. Urbán Barnabás, Tóth Ilona, Karner Emília, dr. Gáspár Margit, Porkoláb Márta, dr. Dubizmay Izabella, Molnár Rózsa, Rezessy Zoltán, Belfy Sarolta: Tóth Lászlóné, Albrecht Klára, Labossa Lajos, Fodor Aladár, dr. Margócsy Józsefné: Oberländer Erzsébet, Transch Erzsébet, Széter Ferencné: Polster Márta, Rejtő Mária, Aszódi Imre, Aszódi Imréné: Butenkov Melánia, Csorba Józsefné, Czakó István, Fodor Piroska, Irsai Rezsóné, Juhász Ervin, dr. Kapros Lászlóné, Lóthringer László, Petersell Borbála, Reményi Gusztáv, Reményi Gusztávné, Sárdi Béla, Somossy János, Szakácsi Anna, Horváth János, dr. Margitics Gyuláné, Horváth Attiláné, Zsádon Éva, Tárnok Katalin, Csik Lászlóné, Merényi László, Csáthi Károly, Fazekas Sándor, Kovács Ilona, Helmeczi Erzsébet, Baditz Kárcly, Pelsőczy Zoltán, Bari Ida, Fekete Ferenc, Hadházy Lajos, Keresztes Andor, Kovács Andrásné, Nagy Károly, Rácz István, dr. Mandula Sándorné, Krecsák László, Kulcsár Gábor, dr. Thuróczy Margit, Kemény Edit, Kerényi István, dr. Kiss Istvánné: Fehér Ilona, Szücs Mihály, Bognár Józsefné, Tiszolczi István, Rejtő Mária, Révész Balázs.

Órások

Domány Sándor, Margócsy Emil, Zsolnai Vilmos, Péter Károly, dr. Schárbert Ármán, dr. Schárbert Árminné: Velenzey Jolán, Valent József, Varga József, Kiss István, Zoltán Béláné: Juhász Ilona, Sterki Henrikné: Kerekes Jolán, Csiky István, Kassa Anna, Kézdy Gyula, Kovács József, Oláh Sára, dr. Móricz György, dr. Belócszky Ferencné: Argalás Sára, Koroknay Gyula, Nagy Paula, Nagybatonyi Erzsébet, Busitáné: Nikola Kornélia, Kozák István, Szalay Sándor, Trajler Anna, Hubicsák Bé-

A tanári testület az 1966/67-es iskolai évben

	A tanár neve, szaktárgyai	Melyik osztályban, milyen tantárgyakat tanít	Heti óraszám	Osztályfőnök	Egyéb szolgálati beosztása
1	JÓSCAI LÁSZLÓ történelem—magyar	történelem 4 c	4		igazgató
2	MARGITAI VALÉRIA latin—oros—német	német 3 c, 4 b, 4 c	9		igazgató-helyettes Idegen ny. mk. vezetője
3	KÖVÉR JÓZSEFNÉ matematika—fizika				igazgató-helyettes tanulószoza 4 óra
4	ADORJÁN ISTVÁNNÉ biológia—kémia	kémia 2. b. c, d, 3. a, b, c, d	20		Kémiai munkaközösség vezetője
5	ADORJÁN ISTVÁN matematika—fizika	matematika 1 e, 3 e, 4 b fizika 3 e	20	3. e.	
6	ÁBRÁNYI EDÉNÉ történelem—földrajz	történelem 1 d, 3 c, 4 a, 4 e	13	4. a.	Politechnikai kíséret 7 óra
7	DR. BARTHA ISTVÁNNÉ biológia—kémia	biológia 1 c, e kémia 1 a, b, c, d, e	20		
8	BÁLINT MIHÁLY testnevelés	testnevelés 1, 2, c, d, 3, 4, 4 c	22		Sportkör 2 óra
9	BESSENYEI LAJOSNÉ magyar	magyar 1 a, b, 2 d, 4 c	18	2. d.	Magyar szakkör 1 óra Osztályfőnöki mk. vezetője
10	DR. BORBÉLY GYÖRGYNÉ francia—földrajz	francia 1 d, 2 b, d, 4 a	17	1. d.	Francia szakkör 1 óra
11	DR. BURGER MIKLÓS magyar—oros	magyar 3 e oros 1 e, 2 a, 3 b, 3 d, e, 4 b	21		
12	EKLER GYÖRGYNÉ történelem—oros	történelem 2 c oros 2 c, 4 a, d, e	18	2. c.	oros szakkör 1 óra
13	HADHÁZY LAJOSNÉ történelem—földrajz	történelem 2 b földrajz 1 d, 2 b, c	9		Földr. mk. vez. tanulószoza 13 óra
14	HORVÁTH SÁNDOR történelem—latin	történelem 1 a, c, 4 b latin 1 a, 2 c, 4 b	17	4. b.	Történelem szakkör 1 óra Tört. munkaközösség vezetője
15	DR. JAROSS KÁLMÁNNÉ oros	oros 1 b, 4 c	11	4. c.	szakfelügyelő
	JÓSCAI LÁSZLÓNÉ	oros			Politechnikai

lecs-ej.

	A tanár neve, szaktárgyai	Melyik osztályban, milyen tantárgyakat tanít	Heti óraszám	Osztályfőnök	Egyéb szolgálati beosztása
17	DR. KATONA BÉLANÉ magyar—történelem	magyar 2 a, c, 3 a, 4 b, d	20	3. a.	Magyar munkaközösség vezetője
18	KEGYE ÉVA testnevelés	testnevelés 2 a, 3 a, c, d, 4 a, b, d, e	19		Sportkör 2 óra gyógytestnevelés 3 óra
19	KOLLMANN KATALIN matematika—fizika	matematika 2 b, d, 3 b	14		KISZ tanácsadó tanár 8 óra
20	KOVÁCS JÓZSEF testnevelés	testnevelés 2 b, 2 3 b, e	8		szakfelügyelő sportkör 2 óra
21	MÁDI GYULÁNÉ magyar—történelem	magyar 1 d, e, 3 b, 4 e, történelem 3 b	18	3. b.	kultúrfelelős
22	MOLDVÁN GYÖRGY magyar—francia	magyar 3 d francia 1 b, 3 b, d, 4 d	25	3. d.	francia szakkör
23	MOLDVÁN GYÖRGYNÉ magyar—német	német 1 a, 2 a, c, 3 a, e	15		Könyvtáros 5 óra
24	MOLNÁR ANTAL biológia—kémia	biológia 1 a, d, 3 a	7		Szakfelügyelő 1 óra Aquarisztikai szakkör
25	NAGY GEZÁNÉ matematika—fizika	matematika 4 d fizika 3 c, d ábrázoló 4 a, b, c, d, 4 e	20	4. d.	Statisztikus
26	NAGY JÁNOSNÉ matematika—fizika	matematika 1 c, d, 3 a, d, fizika 2 b, c, d	23		Foto szakkör 1 óra
27	DR. NAGYÓSZY BÉLANÉ történelem—földrajz	történelem 1 e földrajz 1 a, c, c műv. tört. 4 a, b, c, d, e	20	1. e.	
28	ÖTVÖS LÁSZLÓ biológia—földrajz	biológia 2 b, c, d	17	4. e.	Biológia szakkör 1 óra Biológiai mk. vez.
29	DR. PAPP SÁNDORNÉ latin—szlovák	latin 1 c, 3 a, c, 4 c, e	15	1. c.	rk. latin 2 óra tanulószoza 1 óra
30	PRISTYÁK MAGDOLNA történelem—földrajz	történelem 2 d, 3 a, 3 d földrajz 2 d	11		Esti tagozat 11 óra
31	RÉVÉSZ BALÁZSNÉ orosz—angol	orosz 1 a, d, e angol 1 b, 2 b, 3 b, 4 a	20		
32	ROMÁN ILONA matematika—földrajz	matematika 1 a, 2 c, 3 c, 4 a, e	22	1. a.	Matematika szakkör 1 óra Matematika mk. vezetője
33	DR. ROMHÁNYI GYULÁNÉ lélektan—logika	lélektan—logika 4 a, b, c, d, e	10		Pedagógia szakkör 1 óra

	A tanár neve, szaktárgyai	Melyik osztályban, milyen tantárgyakat tanít	Heti óraszám	Osztályfőnök	Egyéb szolgálati beosztása
34	SZABARI JÁNOSNÉ történelem—földrajz	történelem 1 b, 2 a, 3 e, 4 d földrajz 1 b	14	1. b.	Esti tagozat 6 óra
35	SZITHA MÁRIA magyar—német—orosz	magyar 1 c, 2 b német 1 c, 4 e orosz 2 b	17	2. b.	német szakkör 1 óra
36	TAHIN ALFRÉDNÉ magyar—orosz	magyar 3 c, 4 a orosz 1 c, 3 c	20	3. c.	orosz ny. mk. vezetője
37	URBÁN ERZSÉBET matematika—fizika	matematika 4 c fizika 3 b, 4 a, b, c	22		fiziai mk. vezetője tantestületi jegyző
38	VASVÁRI ZOLTÁN matematika—fizika	matematika 1 b, 2 a fizika 2 a, 3 a, 4 e	21	2. a.	tanulószoza-vezető fizikai szakkör 1 óra
39	OLÁH JÁNOSNÉ agronómus	virágkertészet 1 c, d, 2 c, 3 c, d, 4 c, d áruismeret 2 a, 3 e	22		tanulószoza 3 óra
40	BARTOS JÓZSEFNÉ szabás—varrás	szabás—varrás 3 a, 4 e	10		politechnikai kísérlet 6 óra Kölcsey Gimn. 10 óra
41	PETŐ JÁNOSNÉ szabás—varrás	szabás—varrás 1 a, 1 b, c, d, 2 b, c, d, 3 b, 3 c, 4 a, b	24		műhelyfelelős
42	SZABÓ SÁNDOR rádiótechnikus	rádióműszerészet 1 a, b, 2 b, d, 3 a, b, 4 b, e	22		munkavédelmi felelős

Óraadó tanárok:

1	DR. ÖRDÖGH JÁNOSNÉ biológia—kémia	biológia 1 b	2		A Zalka Máté Kol- légium igazgatója
2	GÖN CZY TIBOR ének—zene	ének 1 a, b, c, d énekkar 2 óra	10		Az 5. sz. Ált. Isk. tanára
3	MARGITTAI JENŐ rajz	rajz 1 a, b, c, d	8		A 3. sz. Ált. Isk. tanára
4	GALAMBVÁRI TIBOR közgazdász	keresk. ismeretek 1 e, 2 a, 3 e	6		MÉK Vállalat üzemgazdász
5	FAZEKAS JÓZSEF	felvásárló gyakorlat 2 a, 3 e	13		gyakorlatvezető
6	JACZKÓ PÁL	felvásárló gyakorlat 1 e	12		gyakorlatvezető